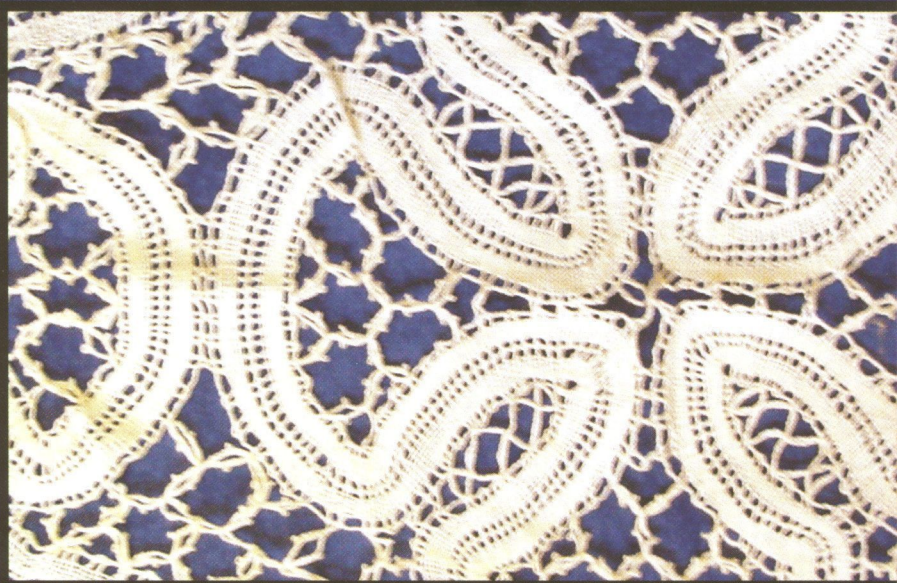


Slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski Dolini
Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale



SHRANLI SMO JIH V BANČAH

SHRANLI SMO JIH V BANČAH



Shranli smo jih v bančah

Slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini
Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale

Izdali in založili / Editore e editore da

S.K.S. Planika Kanalska dolina

Slori

ATS Od me-je

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Istituto per la lingua slovena "Fran Ramovš"

CRS ASSA

Karmen Kenda-Jež

Maria Moschitz

Nataša Gliha Komac, Karmen Kenda-Jež

Nataša Gliha Komac, Rudi Bartaloth

Vera Smole, Peter Weiss

Avtor / Autore

Aktivno sodelovanje / Con la partecipazione attiva

Uredili / A cura di

Koordinacija / Coordinamento

Recenzija / Recensione

Prevod v italijanščino /

Traduzione in lingua italiana

Prevod v nemščino in slovaropisna redakcija /

Traduzione in lingua tedesca e redazione del
vocabolario

Predmete in oblačila so posodili /

Hanno prestato oggetti e abiti

Fotografije / Fotografie

Robert Grošelj, Matej Šekli

Andrejka Žejn

Maria Moschitz, Cornelia Tišal, družina Krajnc

Fotografski arhiv raziskovalnega tabora Kanalska
dolina 2003–2007 / Archivio fotografico dello stage
di ricerca Val Canale 2003–2007

Matevž Smole, Rudi Bartaloth

Milojka Žalik Huzjan

Tipografia tarvisiana Tarvisio

Oblikovanje preloma / Impaginazione

Tisk / Stampa

Tudi s finančno podporo /

E anche con il contributo finanziario

Progetto Od me-je Ob. 2 Azione 4.2.5 Intervento 1

Besedilo je bilo pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani (<http://www.zrc-sazu.si>) razvil Peter Weiss.

Per la stesura del testo è stato utilizzato il sistema dei caratteri ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), elaborato da Peter Weiss al Centro di ricerche scientifiche dell'Accademia slovena delle scienze e delle arti di Ljubljana (<http://www.zrc-sazu.si>).

© 2007, S.K.S. Planika Kanalska dolina

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>
prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610503187>.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in študijska knjižnica Trst
Biblioteca nazionale slovena e degli studi Trieste

391(450.365=163.6)

KENDA-Jež, Karmen

Shranli smo jih v bančah : Prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini = Contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale / [avtor, autore Karmen Kenda-Jež ; aktivno sodelovanje, con la partecipazione attiva di Maria Moschitz ; prevod v italijanščino, traduzione in lingua italiana Robert Grošelj, Matej Šekli ; prevod v nemščino in slovaropisna redakcija, traduzione in lingua tedesca e redazione del vocabolario Andrejka Žejn]. - Ukve : S.K.S. Planika Kanalska dolina ; [s. l.] : Slori : ATS Od me-je ; Ljubljana : Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2007

3099372

SHRANLI SMO JIH V BANČAH

SLOVARSKI PRISPEVEK K POZNAVANJU
OBLAČILNE KULTURE V KANALSKI DOLINI
CONTRIBUTO LESSICALE ALLA CONOSCENZA
DELL'ABBIGLIAMENTO IN VAL CANALE

KAZALO / INDICE

Predgovor / Premessa	7
Oblačila naših dedkov in babic	9
Narečno	9
Knjižno	10
I vestiti dei nostri nonni	11
Slovar oblačilnega izrazja	17
Uvod	17
Gradivo	18
Geslo	18
Označevalniki	20
Kratice in krajšave	21
Znaki in simboli	22
Dizionario del lessico dell'abbigliamento	23
Introduzione	23
Materiale	24
Sezione lemmatica	24
Qualificatori	26
Sigle e abbreviazioni	27
Segni e simboli	28
Literatura / Bibliografia	29
Slovar / Dizionario / Wörterbuch	31
Knjižnoslovensko-narečni seznam / Elenco sloveno standard – sloveno dialettale / Schriftslowenisch-slowenischdialektaler Index	61
Italijansko-slovenskonarečni seznam / Elenco italiano – sloveno dialettale / Italienisch-dialektalslowenischer Index	64
Nemško-slovensko narečni seznam / Elenco tedesco – sloveno dialettale / Deutsch-dialektalslowenischer Index	69

PREDGOVOR / PREMESSA

OBLAČILA NAŠIH DEDKOV IN BABIC

Pripoveduje Maria Moschitz¹

NAREČNO

Ná:šë prè:đniki ní:sa mé:le kà:jse gwà:ntu – sa mé:le ŋ pà:r gwà:ntu za ɱsà:k ðè:n ŋ pə tə liəpe gwá:nte za svet gùəđ.

Se spù:nəm, də ɥ nađíəl'əx sa b'le 'wəščəs fà:jn abliəčəne.

Mó:štwa sa mé:le nawà:đno 'təmno sí:be al 'pa pwá:be gwá:nte, biəu sré:šče, kravà:tɫ, lá:jbəč, zwá:ta ú:ra, čietŋca, k sa ja nasí:le u žò:kčə. Za ta bli:če nađíəle sa pə mé:le čəŋ g'want, tò: jə b'wə za sbə:tga Jò:zafa, za blika nùəč. Tù:đə nə biənəxtə ŋ pə na žé:ŋ sa mó:štwa nasí:le čəŋ g'want. Žé:ne u stà:rəx cà:jtəx sa pa mé:le dò:je čì:kl'e, šlabà:nče, z'wa tét:sne u pá:sə, znó:tra sa blè: pərší:wane fi:špompá:ntɫne,² xà:ftɫče, drú:karje, žnù:re, x'kə, də sa 'wəxkə p'rou fè:st zavé:zalə ŋ pa x'kə, đə sa zglé:đlə w'se žé:ne slò:ŋk. Kà:če šlabà:nče sa mé:le šrò:če mašé:tne, bə'sak krà:gɫč, đbiə wórste knò:fu.

Knò:fe sa blè: z'wa fà:jn, kà:če sa blè: pazwačé:ne, kà:če sa se fè:jst sviətlə, kà:če sa blè: zə štò:fam pakri:te, kà:ka 'bart še na məšé:tnəx ŋ pa na krà:gɫč sa blè: knò:fe ŋ pa kù: ŋ kù: akùəle špi:cɫne. Má:ma mə je prá:bwa, đə pər stà:rəx cà:jtəx sa mé:le tù:đə nò:še.

Ta_()žé:n'əne žé:ne sa na gwá:be nasí:le na z'wa líəpa à:ɥba, čórna ŋ pə zwá:ta, ta lé:đək đé:čle sa pa mé:le rò:žnasta à:ɥba. Tù:đə miəđər je biəu rò:žnəst al pa zwá:t. Čì:kl'a je b'wa đò:ga, nagəŋəna u pá:sə, nawà:đno rú:se bà:rbe.

Bù:rtəx je biəu rò:žnəst, biəle bà:rbe. Ó:lšpət, tò: je plù:zŋca, je biəu tù:đə biəu, je 'mou šrò:če raká:be š:_()pi:cəlnə. M pə k tò:tə nò:šə sa žé:ne nasí:le štrí:kane sò:kne, bə'sò:če đə kalíən. Abù:le sa ní:šče čìəɥl'e al pa ští:fɫne z žnù:rə.

U Ú:kvəx sa pa mé:le žé:ne miəđər s knò:fe, zabé:zən z na zwá:ta žnù:ra. Na rá:mne sə djá:lə rò:žnəst faca'lat s frò:nznə. Pa mó:štwa Ú:kbəx sa mé:le tù:đə nò:ša – lé:đraste xwá:če, dò:je biəle gá:če, ó:naste štú:mfə, bə'sò:če čìəɥl'e z žnù:rə, ŋ žá:matŋ lá:jbəč, sré:šče ŋ pa pəđə lá:jfčŋ sa mé:le faca'lat.

U ná:šë xí:šə ɥ Žà:bŋcəx je b'wə kà:jse pwá:ca pat striəxa. Mò:ja stà:ra má:tə ŋ pə mò:jə s'tar ó:ča sa djá:lə pađ striəxa ta stà:re kò:stne, šù:blá:đɫne, psí:xe, hà:nče, tó:fɫ, kú:fre ŋ pa nó:tər sə naruná:le tə stà:re račì:, 'kor ní:sa bəč nù:calə, ŋ pa račì:, 'kor sa šè: nù:calə.

Štò:f ađ tə stà:rəx gwà:ntu jə biəu z'wa đò:bər. Sò:kne, ká:pe, pulò:varje sa žé:ne samè: štrí:kale. M pa ɥ_()sà:čə xí:šə je biəu kò:rwat ŋ pa žé:ne sa samè: pré:đle ó:na.

Pər stà:rəx cà:jtəx sa l'əđi: sjá:lə pré:ja ŋ pa tká:lə ŋ pa mò:j Mè:žnarju s'tar ó:ča je narè:đu s pré:ja ta đamà:če rjú:še ŋ pə á:ntše. K sm b'wa jəs mi:kna, sma 'še mé:le pər xí:šə tətə á:ntše ŋ pa se spù:nəm, da sma jəx nù:calə ŋ pa đə sa blè: z'wa mò:čne ŋ pa rú:faste. Kà:jjsə račì: sa ná:šë prè:đniki xrá:nlə.

Fà:jn zruná:na je b'wa 'wəščas u kò:stno ta ži:đana ŋ pa ští:kana kərstna ərjú:xca ŋ pa ta xè:kl'ana ađé:jca. M pa s tò:ta_()đé:jca je stà:ra má:ma pakri:wa tù:đə jərbəs, 'đər je nè:swa žé:gmat jađi: u cìrku za b'lika nùəč. M pa xrá:nlə sa tù:đə krá:ncɫ ađ nabé:ste, k je biəu narè:đ z uəska, sbíəča ađ ta pərbga sbé:đga_()bxají:wə, tə đamà:če ərjú:še, pò:le ští:kane rjú:še za na pà:rne, bwačì:lce zə špi:cɫne ŋ pa z monogrà:məm, 'kor sa ští:kale đé:čle, priək sa se žaní:le.

M pa xrá:nlə sa štrí:kane sò:kne, ta đamà:če á:ntše, fiərgò:nče, pò:le pərtí:če, đé:kɫče,

¹ S posnetka radijske oddaje *Tam, kjer teče bistra Bela*, ki je bila predvajana na radiu Trst A 28. oktobra 2006. Transkribiral Matej Šekli.

² *Fišponpantelj*, enkratnica namesto *fišpaler*, *fišpaner* 'opornica iz ribje kosti', prim. slovarsko gradivo.

kapè:rdé:kne. M̩ pa xrá:nlę sa tù:đę ta ó:naste m̩ pa ta ži:đaste facalíote, pó:le tà:šļče, à:rube, umarē:le, šlabà:nče.

M̩ pa s cà:jtn̩, k je pri:šwa drù:ga mó:da, sa žé:ne pranarē:đlę ta šrùoče m̩ pa ta đò:je či:kl'e m̩ pa s tò:tn̩ štò:fam sa narē:đlę gwá:nte zə tró:če, k 'ix jə b'wu 'wəsčas kà:jsę.

Ná:šę prē:dniki ni:sa mē:lę ŋ xkà:j gwá:ntu, kà:kər mà:ma mi:, pa abē:đŋ g'want, kor mi: nò:sma ncò:, ni: x'kə đò:ber m̩ pa fà:jn narē:t, kà:kər tì:stę əđ na 'bart!

KNJIŽNO

Naši predniki niso imeli veliko oblek, so imeli par oblačil za vsak dan in lepe obleke za praznike.

Se spomnim, da so bili za praznike vedno lepo oblečeni.

Moški so imeli navadno temno sive ali modre obleke, belo srajco, kravato, telovnik, zlato uro, verižico, ki so jo nosili v žepu. Za velike praznike pa so imeli črno obleko, to je bilo za svetega Jožefa, za veliko noč. Tudi za božič in za žegnanje so moški nosili črno obleko. Ženske v starih časih pa so imele dolga krila, šlabanke, zelo tesne v pasu, znotraj so bile prišite ribje kosti, zaponke, pritiskači, trakovi, tako da so lahko prav močno zavezale, in pa tako, da so bile vse ženske videti vitke. Nekatero šlabanke so imele široke manšete, visok ovratnik, dve vrsti gumbov.

Gumbi so bili zelo lepi, nekateri so bili pozlačeni, nekateri so se zelo svetili, nekateri so bili oblečeni v blago, včasih so bili gumbi celo na manšetah in na ovratniku, okoli in okoli pa čipke. Mama mi je pravila, da so imeli v starih časih tudi noše.

Poročene ženske so na glavi nosile zelo lepe avbe, črne in zlate, neporočena dekleta pa so imela rožaste avbe. Tudi životec je bil rožast ali zlat. Krilo je bilo dolgo, nabrano v pasu, navadno rjave barve.

Predpasnik je bil rožast, bele barve. Ošpetelj, to je bluza, je bil tudi bel, je imel široke rokave s čipkami. In k tej noši so ženske nosile pletene nogavice, visoke do kolen. Obule so nizke čevlje ali pa škorenjce z vezalkami.

V Ukvah pa so imele ženske životec z gumbi, prevezanimi z zlato vrvico. Čez rame so dale rožasto ruto z resami. Tudi moški v Ukvah so imeli nošo, usnjene hlače, dolge bele spodnje hlače, volnene nogavice, visoke čevlje z vezalkami in žameten telovnik, srajco, pod telovnikom pa so imeli ruto.

V naši hiši v Žabnicah je bilo veliko prostora na podstrešju. Moja stara mati in moj stari oče so dali pod streho stare omare, predalnike, psihe, skrinje, *tofelj*,³ kovčke, noter pa so naložili stare stvari, ki jih niso več rabili, in stvari, ki so jih še rabili. Blago starih oblek je bilo zelo dobro. Nogavice, kape, puloverje so ženske same pletle. In v vsaki hiši je bil kolovrat in ženske so same predle volno.

V starih časih so ljudje sejali lan in tkali, moj Mežnarjev stari oče je naredil iz lanu domače rjuhe in brisače. Ko sem bila jaz majhna, smo še imeli pri hiši te brisače in se spomnim, da smo jih uporabljali in da so bile zelo močne in grobe. Veliko stvari so hranili naši predniki.

V omari sta bili vedno lepo zloženi svilena in vezena krstna rjuhica in kvačkana odejica. In s to odejico je stara mama pokrila tudi jerbas, kadar je nesla blagoslovit jedi v cerkev za veliko noč. Hranili pa so tudi venec od neveste, ki je bil narejen iz voska, svečo od prvega svetega obhajila, doma narejene rjuhe, potem vezene rjuhe za na pare, prevleke za blazine s čipkami in pa z monogramom, kar so vezla dekleta, preden so se poročila.

Hranili so pletene nogavice, doma narejene brisače, zavese, potem prte, prtčike, pregrinjala. Hranili so tudi volnene in pa svilene rute, potem torbice, avbe, dežnike, šlabanke.

Sčasoma pa, ko je prišla druga moda, so ženske predelale ta široka in dolga krila in iz tega blaga so naredile obleke za otroke, ki jih je bilo vedno veliko.

Naši predniki niso imeli toliko oblek, kot jih imamo mi, pa nobena obleka, kar jih mi nosimo danes, ni tako dobra in dobro narejena kakor tiste od včasih.

³ Nizek dolg predalnik z dvema predaloma, v katerih sta bili (pomožni) ležišči.

I VESTITI DEI NOSTRI NONNI

Raccontato da Maria Moschitz⁴

I nostri antenati non avevano tanti vestiti: avevano qualche vestito per l'uso quotidiano e alcuni bei vestiti per le feste.

Mi ricordo che la domenica erano vestiti sempre bene.

Gli uomini indossavano di solito un vestito di colore grigio scuro o blu, camicia bianca, cravatta, gilè, orologio d'oro e portavano una catenina in tasca. Per le feste più importanti, per esempio per la festa di San Giuseppe o per Pasqua, indossavano un vestito nero, così pure a Natale e per la sagra paesana. Una volta le donne portavano gonne lunghe e *šlabanke* (giacche da donna, n.d.t.), molto strette in vita, con stecche di balena cucite all'interno, fermagli, bottoni a pressione e nastri per poterle tirare strette, perché tutte sembrassero magre. Alcune *šlabanke* avevano polsini larghi, colletto alto e due file di bottoni.

I bottoni erano confezionati bene, alcuni placcati d'oro, luccicanti, altri avvolti di stoffa. Alle volte i bottoni erano cuciti sui polsini e sul colletto, con pizzi attorno. La mia mamma raccontava che una volta si portavano anche i costumi tradizionali.

Le donne sposate indossavano cuffie molto belle, nere e d'oro, le donne non sposate portavano invece cuffie con motivi floreali. Anche il corpetto era coperto di motivi floreali o era d'oro. La gonna era lunga, pieghettata in vita, di solito di colore grigio.

Il grembiule era bianco o con stampa a fiori. Anche l'*ošpetelj*, cioè la camicetta, era bianco, con maniche larghe e pizzi ai polsini. Con questo costume le donne portavano i calzini al ginocchio, lavorati ai ferri. Le donne indossavano scarpe basse o stivaletti con lacci.

Ad Ugovizza le donne portavano il corpetto con bottoni, allacciato da un cordoncino dorato. Sulle spalle invece portavano uno scialle a fiori con frange. Anche gli uomini di Ugovizza avevano un proprio costume tradizionale: pantaloni di cuoio, lunghe mutande bianche, calzini di lana, scarpe alte con lacci e gilè di velluto, camicia ed uno scialle sotto il gilè.

Nella nostra casa a Camporosso c'era molto spazio in soffitta. Mia nonna e mio nonno ci sistemavano armadi vecchi, cassettoni, comodini, cassepanche, *tofelj*⁵ e valigie, dentro invece mettevano cose vecchie, delle quali non avevano più bisogno, e cose che utilizzavano ancora. Il tessuto dei vestiti che non si portavano più era di buona qualità. Le donne lavoravano a maglia e confezionavano calzini, berretti, maglioni. Ogni casa aveva un proprio arcolaio e le donne filavano la lana da sole.

Un tempo la gente coltivava il lino e lo tesseva. Mio nonno Mežnar produceva in casa lenzuola e asciugamani. Quando ero piccola, a casa utilizzavamo ancora questi asciugamani e mi ricordo che erano grezzi, ruvidi. I nostri antenati conservavano molti di questi oggetti.

Nell'armadio si trovavano il lenzuolino da battesimo in seta ricamato e la copertina fatta ad uncinetto, sempre piegati e sistemati in modo preciso. Con questa copertina la nonna copriva anche la cesta, nella quale portava il cibo a farlo benedire dal prete per Pasqua. Si conservavano anche la corona nuziale di cera, la candela della Prima Comunione, lenzuola fatte in casa, tovaglie ricamate che venivano usate per i funerali, federe per cuscini con pizzi, con monogramma ricamato, tutto quello che facevano le ragazze prima di sposarsi. C'erano calzini lavorati a maglia, asciugamani che si facevano in casa, tende, poi tovaglie, tovaglioli, coperte, copriletto, fazzoletti e scialli di lana, di seta, borsette, cuffie, ombrelli, *šlabanke*.

⁴ Parte della trasmissione *Tam, kjer teče bistra Bela*, trasmessa da Radio Trieste A il 28 ottobre 2006. Trascrizione fonetica eseguita da Matej Šekli.

⁵ *Tofelj*, cassettone basso e lungo, con due cassette che potevano servire da letti (ausiliari).

Col tempo la moda cambiò, le donne presero quelle gonne lunghe, larghe e ne fecero vestiti per bambini, che furono sempre in tanti.

I nostri antenati non avevano tanti vestiti come noi oggi, però i vestiti che indossiamo oggi noi non sono di tale qualità e non sono fatti così bene come lo erano gli abiti di quei tempi.



Za ta bličje nedele sa pa moštva meli črn gwant, to jə bwə za sbetga Jožəfa, za blika nuč. Tudi na viənaxti m pa nə žegn sa moštva nasili črn gwant.

Za velike praznike pa so moški imeli črno obleko, to je bilo za svetega Jožefa, za veliko noč. Tudi za božič in za žegnanje so moški nosili črno obleko.

Per le feste più importanti, per esempio per la festa di San Giuseppe o per Pasqua, gli uomini indossavano un vestito nero, così pure a Natale e per la sagra paesana.



Žene u starəh cajtəh sa pa mele doje čiklje, šlabanče, tiste prou ta stare jakne.

V starih časih so imele ženske dolga krila, šlabanke, tiste prav stare jakne.

Una volta le donne indossavano gonne lunghe, šlabanke, quelle vecchie giacche.



Šlabanče sa ble zwa te-sne u pasu, znotra sa ble pəršiwane jšpompantlne, haftlče, drukarje, žnure, hkə, də sa wəhko prow fejst zavezali m pa hkə, də sa zgledle vse žene šlonk.

Šlabanke so bile zelo te-sne v pasu, znotraj so bile prišite ribje kosti, zaponke, pritiskači, trakovi, tako da so lahko prav močno zavezale, in pa tako, da so bile vse ženske videti vitke.

Šlabanka (giacca da donna) era molto stretta in vita, con stecche di balena cucite all'interno, fermagli, bottoni a pressione e nastri per poterla tirare stretta, perché le donne sembrassero più magre.



Na mašetnah sa bli ku n ku akuəli špiclni.

Na manšetah so bile okoli in okoli čipke.

I polsini con pizzi attorno.



Knofi sa bli zwa fajn, kači sa bli pazwačeni, kači sa se fejst sbiətli, kači so bli zə štofam pakriti.

Gumbi so bili zelo lepi, nekateri so bili pozlačeni, nekateri so se zelo svetili, nekateri so bili oblečeni v blago.

I bottoni erano confezionati bene, alcuni placcati d'oro, luccicanti, altri avvolti di stoffa.



*Ta oženjene žene sa na gwa-
bi nasile na zwa liapa avba,
čorna m pa zwata.*

*Poročene ženske so na glavi
nosile zelo lepo avbo, črno in
zlato.*

*Le donne sposate indossava-
no cuffie molto belle, nere e
d'oro.*



*Ta ledak dečle sa pa meli
rožnasta avba.*

*Neporočena dekleta pa so
imela rožasto avbo.*

*Le donne non sposate porta-
vano invece cuffie con motivi
floreali.*



*Je še moja strina je to nasiwa,
jes se še spunam, k je šwa u
ciarku s totm facaletam.*

*Še moja teta je to nosila, se
še spomnim, kako je šla v cer-
kev s to ruto.*

*Mia zia lo portava ancora,
mi ricordo come andava in
chiesa con questo fazzoletto.*



Pər starəh cajtəh sa ljədi sjali preja m pa tkali m pa moj Mežnarju star oča je naredu s preja ta damače rjuše m pə antše.

V starih časih so ljudje sejali lan in tkali, moj Mežnarjev stari oče je naredil iz lanu domače rjuhe in brisače.

Un tempo la gente coltivava il lino e lo tessava. Mio nonno Mežnar produceva in casa lenzuola e asciugamani.



Rjuha ma notre monogram Cecilija Martinc, to j bwa stara mati od mojga moža.

Na rjuhi je monogram Cecilija Martinc, to je bila stara mati mojega moža.

Sulle lenzuola è ricamato il monogramma di Cecilija Martinc, la nonna di mio marito.



*Bontšonar so djali na miær, na stiæna. Tole je pæ swowenjæm našribano.
Bontšonar so dali na zid, na steno. Tole je napisano po slovensko.
Il bontšonar si appendeva al muro, alla parete. Questo è scritto in sloveno.*



*Mama so kvartali, potle so preli, potle pa vsaka špica u roče m pa dewat štumfe.
Mama so česali volno, potem pa predli, potem pa vsaka pletilke v roke pa delat noga-
vice.
Mamma cardava, poi filava, dopo invece ogni donna – gli aghi in mano e fare la
calza!*

SLOVAR OBLAČILNEGA IZRAZJA

UVOD

0 Slovar prinaša izsledke raziskave slovenskega narečnega oblačilnega izrazja v Kanalski dolini. Ta poteka že od leta 2003, ko se je na raziskovalnem taboru pod okriljem SKS Planika Kanalska dolina skupina raziskovalcev iz različnih raziskovalnih ustanov⁶ začela ukvarjati z razčlemba oblačilne kulture ob pripravljanju razstave *Oblačila naših dedkov in babic* (Naborjet, 2003).⁷ Pobudo zanjo je dala Maria Moschitz, ki je prispevala glavnino razstavljenih oblačil in bila ves čas tudi glavna informantka. Od začetka pa vse do julija 2006, ko je bila na novo postavljena in dopolnjena zbirka oblačil predstavljena na Trbižu,⁸ je pri delu sodelovala vrsta domačink: Elisabetta Sima in Maria Moschitz iz Žabnic, Rosalia Zelloth, Stefania Wedam, Natalina Degli Uomini in Tecla Wedam iz Ovčje vasi, Lucia Mischkot iz Ukev ter Giuseppina Prescheren iz Naborjeta. Posodile so oblačila in druge razstavne predmete, sodelovale kot informantke ali pomagale pri prevajanju izrazja v jezike Kanalske doline. Po njihovi zaslugi smo lahko zastavljeno tudi uresničili.

Naše slovaropisno delo se je torej začelo s popisovanjem izrazja za posamezne kose ohranjenih oblačil. Nastal je pretežno imenski, s slikovnim in zvočnim gradivom⁹ opremljen seznam, ki smo ga uporabili pri izdelavi štirijezičnih (narečnih in knjižnih slovenskih, italijanskih, nemških in furlanskih) napisov za razstavo. Izhodiščno zbirko smo potem na vsakoletnih taborih, pa tudi z vmesnim individualnim terenskim delom, dopolnjevali do današnje oblike z vodenimi pogovori o oblačilih, njihovi izdelavi ter o načinu oblačenja nekdanj in danes.

Zgradba izrazijskega slovarja še danes odraža prvotno neposredno povezavo med popisanim besedjem in ohranjeno predmetnostjo; tako je npr. nabor izrazja za ženska oblačila in njihove dele veliko bogatejši kot za moška. Tudi v Kanalski dolini namreč tako kot v bližnji Zilji in Ratečah (Makarovič 1991: 54) med ohranjenimi oblačili prevladujejo ženska. Najstarejša, v glavnem so izvirala iz Žabnic in Ovčje vasi (podrobnejše raziskave oblačilnega izrazja v Ukvah so predvidene za naslednja leta), so bila last generacije, rojene sredi 19. stoletja. Večinoma so se ohranila pražnja oblačila, informantke pa navajajo, da so imeli v prvi polovici 20. stoletja moški eno pražnjo obleko za poroko, večje praznike in pogreb, otroci pa nedeljsko obleko za k maši (in za večje praznike) ter popoldansko nedeljsko obleko. Raznovrstnost ohranjenih oblačil

⁶ Filozofska fakulteta v Ljubljani (Oddelek za splošno in primerjalno jezikoslovje: Nataša Komac, zdaj asistentka na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani; Oddelek za slovenistiko: Vera Smole; Oddelek za slavistiko: Matej Šekli); Znanstvenoraziskovalni center SAZU (Dialektološka sekcija Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša): Karmen Kenda-Jež, Vera Smole; ZRS Koper (Inštitut za jezikoslovne študije): Karin Marc Bratina; podiplomska študentka dialektologije in lektorica za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Bratislavi na Slovaškem Saša Poklač; absolventa Peter Jurgec (zdaj raziskovalec na Univerzi v Tromsøju na Norveškem) in Andrejka Žejn (zdaj sodelavka projekta Tezaver slovenskega ljudskega jezika na Koroškem v avstrijskem Gradcu) ter študentka razrednega pouka Tanja Šturm.

⁷ Razstava je bila odprta 5. julija 2003, jeseni istega leta je potovala v Špeter, od 28. februarja do 30. aprila 2004 pa je bila del razstave *Čarobna nit: Ljudska noša Slovencev od Trsta do Kanalske doline* v Trbižu.

⁸ Razstava z naslovom *Shranli smo jih v bančah* na srečanju *La nostra terra diversa – Naša drugačna zemlja*, posvečenemu slovenskemu jeziku in kulturi. Ta zbirka je trenutno postavljena v prostorih SKS Planika na železniški postaji Boscoverde pri Trbižu.

⁹ Sprva je bilo zvočno gradivo izpisano samo iz posnetkov pogovorov z Mario Moschitz, zato ni opremljeno s podatki o viru.

in poimenovanj zanje – od delov ljudske noše do meščanskih klobučkov – priča o razpetosti med zavezanostjo izročilu¹⁰ in odprtostjo za novo, ki je bila posledica neprestanih medkulturnih stikov na tem območju, med ljudsko obrtjo in načrtnim izobraževanjem na tečajih krojenja in šivanja, med vaškim in mestnim. Ohranilo se je tudi nekaj temeljnega izrazja s področja pridelave lanu in izdelave volne, saj je Kanalska dolina spadala med glavna območja lanarstva in ovčereje (prim. SEL: 277; GDZS 1970: 390) na slovenskem etničnem ozemlju. Zaenkrat pa še nismo naleteli na ostanke tkalskega izrazja, čeprav se je tkalstvo po pričevanjih na tem področju ohranilo do srede 20. stoletja (Domenig 2004: 23).

1 Gradivo. Slovar je nastal na podlagi približno 1400 zvočnih izsečkov, ki smo jih izrezali iz približno 16 ur posnetkov vodenih pogovorov z informantkami *Mario Moschitz* (r. 1956), tabor 2003, 2004, 2006, terensko delo 25. 3. 2004, 8. 9. 2007, 22. 9. 2007), *Elisabetto Sima* (tabor 2003, terensko delo 25. 3. 2004), *Stefanio Wedam* (terensko delo 25. 3. 2004), *Teclò Wedam* (tabor 2003) in *Mario Moschitz* (r. 1934, terensko delo 22. 9. 2007).¹¹ Izsečki zajemajo vse pojavitve v slovar zajetih besed skupaj z morebitnim sobesedilom. V geslovník, ki obsega 568 iztočnic, so bile poleg izrazja pritegnjene tudi sopojavnice, besede, ki se najpogosteje pojavljajo v sobesedilu (prim. **advent**, **cmiken**, **pogreb**).

2 Geslo je sestavljeno iz geselske glave ter oblikovnega, razlagalno-ponazarjalnega in dokumentarnega razdelka. Nekatera gesla so opremljena s komentarji (prim. **dendelj**) in vodilkami (prim. **jakna**, **janka**, **jopa**). Meje med sestavnimi deli gesla so tudi grafično označene (gl. seznam znakov in simbolov). Slovar je trijezičen,¹² z ustrezniciami v knjižnem slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Dodani so še obrnjeni knjižnoslovensko-, nemško- in italijansko-slovenskonarečni seznam besed, ki omogočajo iskanje izrazja v katerem koli izmed treh jezikov.

2.1 Geselska glava obsega iztočnico z neprvimi osnovnimi slovarskimi oblikami in slovničnimi podatki. Iztočnica je dvojna, knjižna in narečna. Slovar je nastal z izpisom iz (posnetega) korpusa besedil – gre torej za slovar konkordančnega tipa –, zato so v geslih dosledno zabeležene samo tiste besedne oblike, ki se pojavljajo v gradivu. Ker vsa gesla nimajo narečnih iztočnic, so besednovrstni podatki pripisani poknjženi iztočnici. Njihov način zapisa je usklajen z načinom zapisa osnovnih podatkov v SP 2001: 213–214 – (1) samostalnik (m, ž, s); (2) pridevnik (brez podatka o besedni vrsti, na katero kažeta dve neprvi slovarski obliki – **bel** -a -o); (3) glagol (dov., nedov., dov. in nedov.), (4) prislov (prisl.); (5) povedkovnik (povdk.). Poknjžena iztočnica deloma izkazuje tudi podatke o sistemskih lastnostih besed – z onaglasitvijo in navajanjem prvih osnovnih slovarskih oblik pri pregibnih besednih vrstah.¹³ Če ne gre za gradivo iz izhodiščne zbirke, je desno od narečne iztočnice naveden vir (podatek o kraju – **Ž**, **Ov**, **U**, prim. 4.1 – in kratica informantke – prim. 4.2).

Za poknjžene iztočnice se nismo odločili le iz tehničnih razlogov, zaradi preprostejšega razvrščanja po abecedi, lažjega medsebojnega povezovanja gesel in lažjega iskanja po geslovníku, ampak tudi zato, ker le tako lahko omogočimo enakovredno združevanje tistih besed iz govorov posameznih vasi, ki se med sabo ločijo samo po različnih glasovnih uresničitvah (prim. **facolet**). Na ta način je besedje bolj dostopno tudi nenarečnim uporabnikom slovarja.

2.1.1 Poknjžene iztočnic. Pri poknjževanju je bilo (tudi zaradi primerljivosti s koroškim, zlasti

¹⁰ Kanalska dolina je del nekoč enovitega področja, ki ga je med drugim povezovalo skupno ziljsko narečje in na katerem se je ljudska noša izredno dolgo ohranila. Tako Marija Makarovič (1991: 137) pravi, da »je Zilja oziroma nekatere vasi pri Zilji poleg Rateč v Zgornji savski dolini [...] eno redkih območij, kjer se je predvsem starejša ženska noša ohranila nepretrgoma, vse do danes«.

¹¹ Informantkam se zahvaljujemo za potrpežljivost pri podrobnem pretresanju besed in njihovih pomenov ter za ves čas, ki so nam ga naklonile. Dragocenosti njihovega pričevanja se zavedamo že danes, sčasoma pa se bo samo večala.

¹² Žal je slovar ostal brez prevedkov v furlanščino. Načrtujemo jih za razširjeno elektronsko obliko slovarja.

¹³ Prim. Thesaurus 1982a: 7–8.

ziljskim gradivom) upoštevano izročilo narečnega slovaropisja, ki izhaja iz zasnove koroškega Tezavra (LISVK 1980: 123; Thesaurus 1982: 33–34; Weiss 1998: 19). Vsaka narečna beseda je načeloma poknjžena tako, kakor bi se po glasovnorazvojnih pravilih glasila v knjižnem jeziku, pri besedah, katerih etimološke ustreznice v knjižnem jeziku res obstajajo, pa je upoštevan tudi njihov način zapisa v katerem izmed temeljnih slovarskih del knjižnega jezika (Pleteršnik, SSKJ, SP).

Tvorjenke s pripono *-ič*¹⁴ iz besed tipa *krepelj -na* in *šolen -lna* so poknjžene po vzorcu tvorjenk (zlasti na *-ec*) v knjižnem jeziku (po vzorcu *krepelj, krepeljč, krepeljček* oz. *šolenc, šolenček* tako *mandeljč* kot *monteljč, foltenč*).¹⁵

2.1.2 Posebnosti pri določanju slovarskih lastnosti besede

2.1.2.1 Slovnčni podatki o spolu (m, ž) samostalnika zanesljivo veljajo samo za ednino. Samostalniki srednjega spola so prešli bodisi med samostalnike ženskega bodisi moškega spola (prim. Logar 1973: 43; 1996: 128; Kenda-Jež 2005: 102). Pri ujemanju po spolu pa pri rabi množinskih oblik v narečju naletimo na zapletena in nestabilna razmerja, pri čemer lahko govorimo o dveh težnjah:

(1) Pri govorjenju o več ženskih osebah med osebkom (ž **mn**) in povedkom (osebni glagolski oblikami, **m mn**) navadno ni pričakovanega ujemanja po spolu:

tò:t g'wənt sa mē:lē má:təre, đər sa đaj:lē (*poknjženo*: tot gvant so imeli matere, kadar so dojili)

(2) Samostalniki moškega spola v množini pogosto izkazujejo ženski spol:

tò:te sa m'se ži:đaste facalē:te (*poknjženo*: tote so vse židaste facolete)

tù:kale sa gwá:nte (tukajle so gvante)

tò:te knò:fe sa mà:u 'bəl diəwane; štò:faste knò:fe : knò:fē sa tù:đ štò:fastē (tote knofe so malo bolj delane; štofaste knofe : knofi so tudi štofasti)

Te spremembe vplivajo tudi na spreminjanje oz. zlivanje sklanjatvenih vzorcev, prim. roditelj množine *-ov* : *-θ* : *kà:jsē knò:fu* : *kà:js knùəf* (kajsi knofov : kajsi knof); škà:rje, škà:rju (škarjev), orodnik množine *-i* : *-ami* : *ž:nù:rē*, *ž:nù:ramē* (z žnuri : z žnurami), *z rò:žē*, *z rò:žmē* (z roži : z rožmi).

2.1.2.2 Ker narečje ne pozna samostalnikov srednjega spola, so pridevniške oblike, opremljene s slovnčnim podatkom *s*, povedkovniki.

2.2 **Oblikovni razdelek.** V oblikovnem razdelku (med širokokotnimi oklepaji) so zbrane vse v posnetem gradivu izpričane pregibne oblike besede (ter njihove glasovne različice). S podatki o viru so opremljene v enakem obsegu kot narečne iztočnice.

2.3 Razlagalno-ponazarjalni razdelek

2.3.1 **Razlage.** Izhodiščne slovenske razlage so nastale ob vzporejanju s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika, Slovenskim etnološkim leksikonom* (SEL) in gradivom etnoloških razprav z Zilje in Rateč (Makarovič 1988, 1991). Literatura, ki je bila uporabljena pri oblikovanju italijanskih in nemških prevedkov, je navedena v seznamu literature. Narečna beseda je razložena (a) s knjižno ustreznico (z morebitno zamejevalno pomensko razlago) ali pa (b) s polno pomensko razlago, kadar v knjižnem jeziku take ustreznice ni. Pri manjšalnicah so razlage večinoma posredne (**panteljč**). Če je pomen besede izpričan samo za govor ene vasi, stoji pred razlago podatek o kraju (**janka, lastriš**).

2.3.2 **Ponazarjalno gradivo.** Vsakokratni pomenski razlagi navadno sledi ponazarjalno gradivo.

¹⁴ Sodeč po objavljenem gradivu v Tezavru (Thesaurus 1982–), je med koroškimi narečji izredna tvornost in živost pripone na *-ič* posebnost ziljskega narečja, še zlasti govorov v Kanalski dolini.

¹⁵ Sicer pa je taka tudi praksa pri Tezavru (prim. npr. gesla **firteljč, farfeljči, frakeljč**).

Zapisano je v slovenski nacionalni transkripciji in opremljeno s podatki o viru – v enakem obsegu kot drugi narečni navedki. Načeloma so bili za ponazoritev uporabljeni samo izsečki s pomensko in skladijsko značilnim sobesedilom. Gradivo, ki je nastalo ob delu z oblačili, je bilo pogosto brez sobesedila (povedi tipa *To je avba*). Ponekod je običajnemu ponazarjalnemu gradivu dodana še informantkina razlaga besede/besedne zveze oz. opis poimenovanega predmeta/dejavnosti, kar grafično ni posebej označeno.

2.3.3 Besednozvezni razdelek. V nekaterih geslih so posebej obravnavani večbesedni izrazi in frazemi. Njihovi poknjženi slovarski obliki in pomenski razlagi prav tako sledi ponazarjalno gradivo.

2.4 Dokumentarni razdelek prinaša podatke o tem, ali so geselske besede izpričane v Pleteršnikovem slovarju, vsezvrstnem slovarju slovenskega jezika s konca 19. stoletja, v Slovarju slovenskega knjižnega jezika iz druge polovice 20. stoletja in v Tezavru slovenskega ljudskega jezika na Koroškem (Thesaurus 1982–). Podobo dopolnjujejo izpisi iz etnološke literature, in sicer za Ziljo in Rateče (Makarovič 1988, 1991) ter za samo Kanalsko dolino (Domenig 2004). Besede iz glosarja v Domenigovi knjigi so bile upoštevane samo, kadar imajo zvrstni označevalnik (dt: nemški govor iz Naborjeta ⇒ nem. nar.; ds: slovensko narečno ⇒ sln. nar.; dsC: slovenski žabniški govor ⇒ ž; dsU: slovenski ukovski govor ⇒ u, Domenig 2004: 159).

2.5 Komentar vsebuje zanimivejša enciklopedična pojasnila, ki ne spadajo v slovarsko razlago (**dendelj**).

2.6 Vodilke na koncu gesla opozarjajo na diatopične in diastratične sopomenke ter glasovne in besedotvorne različice v geslu obravnavane besede (**ajnpintdekelj, bajbca, co urezati, lastriš**).

3 Označevalniki so zaradi omejenega obsega gradiva začasni tako po številu kot po popolnosti označevanih kategorij. Zaradi zapletene večjezičnosti govorcev ziljskega narečja v Kanalski dolini, pa tudi zaradi tesne prepletenosti jezikov, ki se govorijo na tem območju, ter medjezikovne in medzvrstne izposoje, je včasih brez podatka o pogostnosti rabe oz. na podlagi enkratne pojavitve besede težko zanesljivo trditi, da ta pripada nekemu jeziku ali njegovemu različku in ni rezultat enkratne govorceve izbire iz večjezičnega repertoarja.

3.1 Zvrstna označevalnika

nadn.	nadnarečno
šol.	šolsko

Informantke so v pogovorih marsikdaj uporabljale tudi nadnarečne jezikovne prvine. Te so kot del jezikovne stvarnosti v Kanalski dolini sprejete v slovar in ustrezno označene. Slovenski standardni jezikovni različek se je v Kanalski dolini širil tudi na šiviljskih (in kuharskih) tečajih, ki so jih prirejale slovenske šolske sestre (Komac 2002: 36). Informantka Elisabetta Sima je npr. take tečaje krojenja in šivanja obiskovala od svojega šestega leta. V času njene udeležbe so sestre na tečaju poleg slovenskega uporabljale tudi italijansko izrazje. Izrazje, ki po vsej verjetnosti izvira s tega izobraževanja, je opremljeno z označevalnikom šol.

3.2. Pogostnostna označevalnika

enkr.	enkratnica
nov.	novejše

Kot enkratnice so označene tiste besede, ki so bile sicer izrečene v pogovoru, vendar se je pozneje izkazalo, da jih informantka običajno ne uporablja za poimenovanje predmetnosti/dejavnosti (**fišponpantelj, krona**).

3.3. Čustvenostni označevalnik

iron.	ironično
-------	----------

3.4. Označevalniki iz dokumentarnega razdelka

etn.	etnologija, etnografija
nar.	narečno

nem.	nemško
nižje pog.	nižje pogovorno
obl.	oblačilna stroka
obrt.	obrtništvo
pog.	pogovorno
sln.	slovensko
star.	starinsko
zastar.	zastarelo

4 Kratice in krajšave

4.1 *Krajevni podatki*

Ž	Žabnice
U	Ukve
Ov	Ovčja vas

4.2 *Kratice informantk*

	Maria Moschitz (1956), Žabnice (v letih 1992–2006 živel v Ovčji vasi)
ES	Elisabetta Sima (1927), Žabnice
MM	Maria Moschitz (1934), Žabnice
SW	Stefania Wedam (1937), Ukve (živi v Ovčji vasi)
TW	Tecla Wedam (1924), Ovčja vas

Pri informantkah, ki niso stalno živele v istem kraju, je ob kraticah na prvem mestu rojstni kraj, na drugem pa kraj stalnega bivališča (npr. U(Ov)).

4.3 *Kratice virov v dokumentarnem razdelku*

Plet.	Maks Pleteršnik, <i>Slovensko-nemški slovar</i> 1–2, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika 1–5, Ljubljana: SAZU – DZS, 1970–1991.
Thes.	<i>Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten</i> 1 (1982): <i>A- bis B-</i> , 2 (1987): <i>C–dn</i> ; 3 (1992): <i>do–F</i> ; 4 (1994): <i>G–H</i> ; 5 (2007): <i>I–Ka</i> , Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
Dom.	Raimondo Domenig, <i>Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale</i> , Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
Mak. 1988	Marija Makarovič, <i>Narodna nošnja Gorenjsko-Rateče: Priručnik za rekonstrukcijo noše</i> , Zagreb: Kulturno prosvjetni sabor Hrvatske, 1988.
Mak. 1991	Marija Makarovič, <i>Zilja</i> , ilustrirala Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
SEL	Slovenski etnološki leksikon, ur. Angelos Baš idr., Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

4.4 *Slovnični podatki*

D	dajalnik
del -l	deležnik na -l
dol.	določilo
dv	dvojina
ed	ednina
I	imenovalnik
M	mestnik
m/m	samostalnik moškega spola, moški spol

manjš.	manjšalnica
mn	množina
nam	namenilnik
nav.	navadno
O	orodnik
povdk.	povedkovnik
prim	primernik
prisl.	prislov, prislovni
R	rodilnik
s	srednji spol
vel	velelnik
ž/ž	samostalnik ženskega spola, ženski spol
T	tožilnik
1	1. oseba
2	2. oseba
3	3. oseba

5 Znaki in simboli

▶	uvaja narečno iztočnico
<xxx>	oklepa oblikovni razdelek
▪	stoji med ponazarjalnimi primeri
●	uvaja besednozvezni razdelek
●	v besednozveznem razdelku stoji med posameznimi besednimi zvezami
L	uvaja dokumentarni razdelek
K	uvaja komentar
I	uvaja vodilke
▷	v seznamih uvaja kazalke k podpomenkam in frazemom
xxx	zamejevalni del razlage
'xxx'	pomen
+	v slovarskem delu je enaka iztočnica
–	v slovarskem delu ni ustrezne iztočnice
~	iztočnici se pomensko ne prekrivata
∅	ničta končnica
⇒	glej
1, 2 ...	pomen 1, 2 ...
1, 2 ... ⇒	v pomenu 1, 2 ...

DIZIONARIO DEL LESSICO DELL' ABBIGLIAMENTO

Introduzione

0 Il dizionario riporta i risultati della ricerca sul lessico sloveno dialettale riguardante l'abbigliamento in Val Canale. La ricerca ha avuto inizio nel 2003 quando, nell'ambito dello stage organizzato dal Centro culturale sloveno Stella Alpina Val Canale (SKS Planika), un gruppo di ricercatori di diversi centri di ricerca¹⁶ ha cominciato ad analizzare l'abbigliamento tradizionale della Val Canale e ad allestirne una mostra – *Gli abiti dei nostri nonni e delle nostre nonne* (Malborghetto, 2003).¹⁷ La mostra è stata organizzata su proposta della signora Maria Moschitz che ha inoltre contribuito la maggior parte dei capi d'abbigliamento; per tutto il tempo della ricerca è stata anche l'informante principale. Nel luglio 2006 la collezione dell'abbigliamento ampliata è stata presentata a Tarvisio.¹⁸ Dagli inizi fino al luglio 2006 hanno partecipato nella nostra ricerca e nell'allestimento della mostra anche Elisabetta Sima e Maria Moschitz di Camporosso, Rosalia Zelloth, Stefania Wedam, Natalina Degli Uomini e Tecla Wedam di Valbruna, Lucia Mischkot di Ugovizza e Giuseppina Prescheren di Malborghetto; le donne del luogo hanno ceduto temporaneamente i capi d'abbigliamento ed altri oggetti d'esposizione, hanno collaborato come informanti e ci hanno aiutato nel tradurre i nomi di singoli oggetti nelle lingue della Val Canale. Grazie a loro abbiamo potuto realizzare i nostri progetti.

All'inizio delle nostre attività lessicografiche abbiamo registrato nomi di abiti e delle loro parti. In questo modo si è creato un elenco di espressioni prevalentemente sostantivali, accompagnato da materiale audio¹⁹ e fotografico, che abbiamo usato nella preparazione di schede informative quadrilingui (in dialetto sloveno locale, in sloveno standard, italiano, tedesco e friulano) per la mostra. Da allora l'elenco di base è cresciuto – fino allo stato attuale; durante gli stage successivi e con le ricerche sul campo individuali (conversazioni guidate sugli abiti, sulla loro produzione, sul modo di vestirsi nel passato ed oggi) i ricercatori hanno ampliato, completato il materiale lessicale.

La struttura del presente dizionario ancora oggi riflette il legame diretto tra il lessico registrato e la realtà, il materiale conservato; così p.es. il lessico dell'abbigliamento femminile (i capi d'abbigliamento e le loro parti) è molto più ricco rispetto a quello dell'abbigliamento maschile. In Val Canale, come anche nella Gailtal e a Rateče (Makarovič 1991: 54), tra gli oggetti con-

¹⁶ Facoltà di filosofia dell'Università di Lubiana (Dipartimento di linguistica comparata e generale – Nataša Komac, adesso assistente alla Facoltà di scienze sociali; Dipartimento di slovenistica – Vera Smole; Dipartimento di slavistica – Matej Šekli); Centro di ricerche scientifiche dell'Academia slovena delle scienze e delle arti (Istituto per la lingua slovena Fran Ramovš) – Karmen Kenda-Jež, Vera Smole; Centro di ricerche scientifiche di Capodistria (Istituto per gli studi linguistici) – Karin Marc Bratina; la studentessa post-laurea in dialettologia e lettrice della lingua slovena a Bratislava, Slovacchia, Saša Poklač; i laureandi Peter Jurgec (adesso ricercatore presso l'Università di Tromsø, Norvegia) e Andrejka Žejn (adesso collaboratrice al progetto *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten* a Graz, Austria) e la studentessa della Facoltà di scienze della formazione Tanja Šturm.

¹⁷ La mostra è stata inaugurata il 5 luglio 2003, nell'autunno dello stesso anno è stata allestita a San Pietro al Natisono, dal 28. febbraio al 30. aprile 2004 ha invece fatto parte della mostra *Il filo magico: il costume popolare degli Sloveni da Trieste alla Val Canale* a Tarvisio.

¹⁸ Si tratta della mostra *Shranli smo jih v bančah* all'incontro *La nostra terra diversa – Naša drugačna zemlja*, dedicato alla lingua e alla cultura slovena. Attualmente la mostra si trova nei locali del Centro Planika siti presso la stazione ferroviaria di Boscoverde presso Tarvisio.

¹⁹ All'inizio è stato trascritto soltanto il materiale audio ottenuto dalle registrazioni delle conversazioni con Maria Moschitz, perciò non è accompagnato da indicazioni sulla loro fonte (informante).

servati predominano abiti femminili. Gli abiti più antichi – nella maggior parte provengono da Camporosso e Valbruna (una ricerca più dettagliata sul lessico dell'abbigliamento di Ugovizza è prevista per gli anni successivi) – appartenevano alla generazione nata nella metà dell'Ottocento. Si tratta prevalentemente di abiti da festa; le informanti spiegano che gli uomini nella prima metà del Novecento avevano un abito da festa – per il matrimonio, per le feste più importanti e per i funerali, i bambini avevano invece un abito della domenica (che veniva indossato anche per le feste più importanti) e un abito da indossare la domenica pomeriggio. La varietà di vestiti conservati e la ricchezza del rispettivo lessico – dalle parti di costumi tradizionali fino a cappellini di moda – parlano della divisione tra l'attaccamento alla tradizione²⁰ e la disponibilità alle novità (certamente conseguenza di continui contatti tra varie culture in questa zona), tra l'artigianato tradizionale e le conoscenze apprese ai corsi di taglio e cucito, tra il mondo rurale e quello urbano. Si è conservata anche una parte del lessico concernente la coltivazione del lino e la produzione della lana; Val Canale apparteneva infatti alle zone più importanti per la coltivazione del lino e per l'allevamento di ovini (cfr. SEL: 277; GDZS 1970: 390) nel territorio etnico sloveno. Per ora non si sono ancora riscontrati i resti del lessico riguardante la tessitura, benché questo artigianato fosse ancora vivo – secondo le testimonianze – nella metà del Novecento (Domenig 2004: 23).

1 Materiale. Il dizionario si basa su circa 1400 segmenti audio ottenuti da 16 ore di registrazioni delle conversazioni guidate con informanti *Maria Moschitz* (n. 1956, stage di ricerca 2003, 2004, 2006, ricerca sul campo 25 Mar. 2004, 08 Sett. 2007, 22 Sett. 2007), *Elisabetta Sima* (stage di ricerca 2003, ricerca sul campo 25 Mar. 2004), *Stefania Wedam* (ricerca sul campo 25 Mar. 2004), *Tecla Wedam* (stage di ricerca 2003) e *Maria Moschitz* (n. 1934, ricerca sul campo 22 Sett. 2007).²¹ I segmenti audio comprendono tutte le manifestazioni delle parole incluse nel dizionario, con un eventuale contesto. Compaiono nel lemmario (568 lemmi) anche le parole che più spesso si trovano nel contesto del lessico di base (cfr. **advent**, **cmiken**, **pogreb**).

2 Voce. Ogni voce (paragrafo) è divisa in quattro sezioni: s. lemmatica, s. morfologica, s. semantico-esemplificativa e s. documentaria. Alcune voci includono anche commenti (cfr. **dendelj**) e rimandi (cfr. **jakna**, **janka**, **jopa**). Le sezioni sono graficamente contrassegnate (cfr. **Segni e simboli**). Il dizionario è di carattere trilingue,²² con traduzioni in sloveno standard, in italiano e tedesco. Ne fanno parte anche elenchi bilingui (sloveno standard – sloveno dialettale, tedesco – sloveno dialettale, italiano – sloveno dialettale) che permettono la ricerca di lemmi e dei loro traducenti in tutte le lingue menzionate.

2.1 Sezione lemmatica comprende il lemma con le cd. varianti lessicali secondarie e la qualifica grammaticale. Il lemma è doppio – si distinguono la variante standard e la variante dialettale. Siccome il dizionario si è formato in base alle trascrizioni di testi registrati (si tratta quasi di un dizionario di concordanze), sono incluse nelle voci soltanto quelle forme di singoli lemmi che si possono riscontrare nel corpus delle registrazioni. Dato che non tutte le voci contengono lemmi dialettali, la qualifica grammaticale è attribuita sempre alla variante standard. La struttura della sezione lemmatica (cfr. SP 2001: 213–214) – (1) sostantivo (m, ž, s); (2) aggettivo (senza la qualifica grammaticale; la parte del discorso è evidente grazie alle due forme lessicali secondarie /forme di flessione/ – **bel** -a -o); (3) verbo (dov., nedov., dov. in nedov.); (4) avverbio (prisl.); (5) complemento predicativo (povdk.). La variante standard consente in parte di stabilire le caratteristiche grammaticali della parola – con l'accentazione e con le cd. forme lessicali secondarie nel caso

²⁰ Nel passato Val Canale faceva parte di un territorio uniforme – tra l'altro anche grazie al dialetto comune (quello della Gailtal), dove il costume tradizionale si è conservato per un periodo assai lungo. Marija Markovič (1991: 137) p.es. afferma che la Gailtal ovvero alcuni paesi della Gailtal, accanto a Rateče nella Carniola Superiore occidentale, [...] siano uno dei pochi territori dove il costume tradizionale (soprattutto quello delle donne più anziane) si è conservato in modo continuo fino ad oggi.

²¹ Ringraziamo le informanti per la loro disponibilità e per la loro pazienza durante il vaglio minuzioso di singole parole e dei loro significati. Già oggi ci rendiamo conto della preziosità delle loro testimonianze, che col tempo – ne siamo sicuri – crescerà.

²² Il dizionario purtroppo non comprende traduzioni friulane, che sono previste per la versione in CD-ROM.

delle parti del discorso variabili.²³ Se il materiale non proviene dal corpus di base, la sua fonte è indicata a destra del lemma dialettale (l'indicazione della località – Ž, OV, U, cfr. 4.1; l'indicazione dell'informante – cfr. 4.2).

La decisione per lemmi nella forma standardizzata (variante standard) non si basa esclusivamente su ragioni di carattere tecnico – la possibilità di disporre lemmi in ordine alfabetico, di mettere in relazione voci diverse e di rendere più facile la ricerca nel lemmario; tale decisione ci ha permesso infatti di associare parole di parlate diverse che rappresentano solo diverse realizzazioni fonetiche dello stesso lemma (cfr. **facolet**). In questo modo il lessico (e il dizionario) diventa più accessibile agli utenti non dialettali.

2.1.1 Variante standard del lemma. Nella standardizzazione di lemmi si è tenuto conto (ai fini della loro comparabilità con il materiale dialettale carniziano, soprattutto quello della Gailtal) dei risultati della lessicografia dialettale legata alla concezione del Thesaurus carniziano (LISVK 1980: 123; Thesaurus 1982: 33–34; Weiss 1998: 19). Ogni parola dialettale è standardizzata seguendo le regole della fonetica storica che valgono per lo sloveno standard; nel caso delle parole che hanno i loro equivalenti etimologici nello sloveno standard, abbiamo tenuto conto anche delle loro forme grafiche, presenti nelle opere lessicografiche di base della lingua standard slovena (Pleteršnik, SSKJ, SP).

Le formazioni con il suffisso *-ič*²⁴ da parole di base *krepelj -na*, *šolen -lna* sono standardizzate secondo il modello delle formazioni (soprattutto con il suffisso *-ec*) dello sloveno standard: secondo il modello di suffissati *krepelj*, *krepeljč*, *krepeljček* ovvero *šolenc*, *šolencček* si hanno forme del tipo *mandeljč*, ed anche *monteljč*, *foltenc*.²⁵

2.1.2 Particolarità delle caratteristiche lessicali

2.1.2.1 Le indicazioni del genere grammaticale (m, ž) del sostantivo valgono in modo sicuro solo per il singolare. I sostantivi di genere neutro sono diventati maschili o femminili (cfr. Logar 1973: 43; 1996: 128; Kenda-Jež 2005: 102). L'accordo di genere, nel caso delle forme sostantivali al plurale, è molto complesso e instabile; sono evidenti però due tendenze principali:

- (1) Nel caso di più persone di genere femminile normalmente non c'è accordo di genere fra soggetto (ž mn) e predicato (forme verbali finite, m mn):

tò:t g'wənt sa mé:lə má:təre, đər sa đaji:lə (*forma standardizzata*: tot gvant so imeli matere, kadar so dojili)

- (2) I sostantivi di genere maschile sono spesso femminili al plurale:

tò:te sa m'se ži:đaste fačalə:te (*forma standardizzata*: tote so vse židaste facolete)

tù:kale sa gwá:nte (tukajle so gvante)

tò:te knò:fe sa mà:u 'bəl diəwane; štò:faste knò:fe : knò:fə sa tù:đ štò:fastə (tote knofe so malo bolj delane; štofaste knofe : knofi so tudi štofasti)

Questi cambiamenti causano trasformazioni, fusioni di diversi paradigmi flessionali, cfr. il genitivo plurale: *-ov* : *-θ* : *kà:jsə knò:fə* / *kà:js knùəf* (kajsi knofov : kajsi knof); lo strumentale plurale: *-i* : *-ami* : *ž:nù:rə*, *ž:nù:ramə* (z žnuri : z žnurami), *z rò:žə*, *z rò:žmə* (z roži : z rožmi).

2.1.2.2 Siccome il dialetto non conosce sostantivi di genere neutro, la qualifica grammaticale s indica sempre complemento predicativo.

2.2 Sezione morfologica. La sezione morfologica (fra parentesi angolari) comprende tutte le forme flessionali di una parola (con le varianti fonetiche) che si trovano nel materiale registrato; sono accompagnate da indicazioni sulla loro fonte (nella stessa misura come lemmi dialettali).

²³ Cfr. Thesaurus 1982a: 7–8.

²⁴ Secondo il materiale del Thesaurus carniziano (Thesaurus 1982–) la produttività del suffisso *-ič* è una delle caratteristiche del dialetto della Gailtal, soprattutto delle parlate in Val Canale.

²⁵ Tale pratica è presente anche nel Thesaurus (cfr. p.es. voci *firteljč*, *farfeljč*, *frakeljč*).

2.3 Sezione semantico-esemplificativa

2.3.1 Definizioni. Nella redazione delle definizioni del significato sloveno si è tenuto conto delle definizioni e del materiale nello *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), nello *Slovenski etnološki leksikon* (SEL) e nelle pubblicazioni etnologiche riguardanti la Gailtal e Rateče (Makarovič 1988, 1991). La letteratura usata per la scelta di traduttori italiani e tedeschi opportuni si trova nella bibliografia. La definizione della parola dialettale è composta (a) della variante standard del lemma (con un'eventuale spiegazione del significato delimitativa) o (b) della spiegazione del significato completa, quando il lemma non è conosciuto nella lingua standard. I diminutivi sono normalmente definiti in modo indiretto (**panteljč**). Quando solo una parlata della Val Canale conferma il significato della parola, quest'ultimo viene sempre preceduto dall'indicazione della località (**janka, lastriš**).

2.3.2 Materiale esemplificativo. Ogni definizione del significato è seguita da materiale esemplificativo. Le citazioni si trovano nella trascrizione (fonetica) nazionale slovena e sono accompagnate da indicazioni sulla loro fonte (nella stessa misura come lemmi dialettali). Normalmente abbiamo citato soltanto quelle parti delle registrazioni che dimostrano contesto semantico e sintattico tipico del lemma. Spesso però il materiale testuale, registrato durante l'analisi dell'abbigliamento, è senza contesto (p.es. frasi del tipo *To je avba – Questa è una cuffia*). In alcune voci le citazioni sono accompagnate da spiegazioni del significato di parole/locuzioni da parte dell'informante; tali descrizioni di fenomeni della realtà extralinguistica (legata all'abbigliamento) non sono contrassegnate graficamente.

2.3.3 Sezione sintattica. In alcune voci si discutono anche locuzioni ed espressioni idiomatiche. In tal caso la voce è composta anche di una sezione sintattica che include la variante standard della locuzione/espressione idiomatica, la definizione del significato e il materiale esemplificativo.

2.4 Sezione documentaria contiene dati sulla presenza di ogni vocabolo nel dizionario di Pleteršnik, il dizionario integrale della lingua slovena pubblicato alla fine dell'Ottocento (Plet.), nel dizionario della lingua slovena standard pubblicato nella seconda metà del Novecento (SSKJ) e nel Thesaurus (1982–), il tesoro della lingua slovena popolare in Carinzia. Il materiale delle pubblicazioni etnologiche riguardanti la Gailtal, Rateče (Makarovič 1988, 1991) e Val Canale (Domenig 2004) rende completo il quadro documentario. Abbiamo preso in considerazione parole del glossario nel libro di Domenig, soltanto se accompagnate da qualificatori di stile (dt: parlata tedesca di Malborghetto ⇒ nem. nar.; ds: sloveno dialettale ⇒ sln. nar.; dsC: parlata slovena di Camporosso ⇒ Ž; dsU: parlata slovena di Ugovizza ⇒ U, Domenig 2004: 159).

2.5 Commenti rappresentano informazioni enciclopediche più interessanti che non fanno parte della spiegazione del significato (**dendelj**).

2.6 Rimandi alla fine della voce indicano sinonimi diatopici e diastratici, varianti fonetiche e altre formazioni del lemma trattato nella voce (**ajnpintdekelj, bajbca, co urezati, lastriš**).

3 Qualificatori. Il numero e la tipologia di qualificatori è soltanto temporanea – per la quantità limitata del materiale. Il plurilinguismo complesso della Val Canale, l'intrecciarsi di varie lingue in questa zona, i prestiti linguistici di origine diversa non permettono talvolta – soprattutto nel caso di hapax legomena e di parole, la frequenza delle quali non è del tutto stabilita – di attribuire una parola ad una lingua precisa o alla sua varietà. In alcuni casi il parlante può scegliere una parola anche casualmente dal suo repertorio plurilingue.

3.1 Qualificatori di stile

nadn.	sovradialettale
šol.	scolastico, scuola

Le informanti hanno spesso usato elementi linguistici sovradialettali nelle conversazioni. Questi fanno parte della realtà linguistica in Val Canale. La varietà standard dello sloveno si poteva apprendere tra l'altro anche tramite corsi di taglio e cucito (e corsi culinari), organizzati dalle suore slovene (Komac 2002: 36). La nostra informante Elisabetta Sima aveva frequentato corsi

di questo tipo da quando aveva 6 anni. Le suore hanno – secondo la sua testimonianza – usato lessico sloveno e quello italiano. Il lessico sloveno che quasi di sicuro proviene da suddetti corsi, è contrassegnato da qualificatore šol.

3.2. *Qualificatori di frequenza*

enkr.	hapax legomenon
nov.	moderno

Come *hapax legomena* abbiamo segnalato parole sentite e registrate durante le conversazioni, anche se le informanti normalmente non le usano per designare certi fenomeni (oggetti) della realtà extralinguistica, legata all'abbigliamento (**fišponpantelj, krona**).

3.3. *Qualificatore di carattere emotivo*

iron.	ironico, ironicamente
-------	-----------------------

3.4. *Qualificatori della sezione documentaria*

etn.	etnologia, etnografia
nar.	dialettale
nem.	tedesco
nižje pog.	colloquiale basso
obl.	abbigliamento
obrt.	artigianato
pog.	colloquiale
sln.	sloveno
star.	antiquato
zastar.	arcaico

4 Sigle e abbreviazioni

4.1 *Indicazioni delle località*

Ž	Žabnice/Camporosso
U	Ukve/Ugovizza
Ov	Ovčja vas/Valbruna

4.2 *Indicazioni delle informanti*

	Maria Moschitz (1956), Camporosso (tra il 1992 e il 2006 residente a Valbruna)
ES	Elisabetta Sima (1927), Camporosso
MM	Maria Moschitz (1934), Camporosso
SW	Stefania Wedam (1937), Ugovizza (residente a Valbruna)
TW	Tecla Wedam (1924), Valbruna

L'indicazione dell'informante che non è vissuta per tutto il tempo nella stessa località, è seguita prima dall'indicazione del luogo nativo e poi da quella del luogo del domicilio (p.es. U(Ov)).

4.3 *Abbreviazioni delle fonti nella sezione documentaria*

Plet.	Maks Pleteršnik, <i>Slovensko-nemški slovar</i> 1–2 (A–O, P–Ž), Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika, Ljubljana: SAZU – DZS, 1970–1991.
Thes.	<i>Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten</i> 1 (1982): A- bis B-, 2 (1987): C–dn; 3 (1992): do–F; 4 (1994): G–H; 5 (2007): I–Ka, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
Dom.	Raimondo Domenig, <i>Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale</i> , Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
Mak. 1988	Marija Makarovič, <i>Narodna nošnja Gorenjsko-Rateče: Priručnik za rekonstrukciju noše</i> , Zagreb: Kulturno prosvjetni sabor Hrvatske, 1988.
Mak. 1991	Marija Makarovič, <i>Zilja</i> , illustrato da Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih

organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
 SEL Slovenski etnološki leksikon, ed. Angelos Baš et al., Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

4.4 *Qualifica grammaticale*

D	dativo
del -l	participio passato in -l
dol.	complemento
dv	duale
ed	singolare
I	nominativo
M	locativo
m/m	sostantivo maschile, genere maschile
manjš.	diminutivo
mn	plurale
nam	supino
nav.	normalmente
O	strumentale
povdk.	complemento predicativo
prim	comparativo
prisl.	avverbio, avverbiale
R	genitivo
s	neutro
vel	imperativo
ž/ž	sostantivo femminile, genere femminile
T	accusativo
1	1 ^a persona
2	2 ^a persona
3	3 ^a persona

5 Segni e simboli

▶	introduce il lemma dialettale
<xxx>	contrassegna la sezione morfologica
▪	delimita citazioni esemplificative
●	introduce la sezione sintattica
●	nella sezione sintattica delimita singoli sintagmi, locuzioni
L	introduce la sezione documentaria
K	introduce il commento
I	introduce rimandi
▷	introduce rimandi a significati accessori, a espressioni idiomatiche
xxx	spiegazione del significato delimitativa
'xxx'	significato
+	lemma corrispondente è compreso nel dizionario
–	lemma corrispondente non è compreso nel dizionario
~	lemmi non coincidono semanticamente
∅	desinenza zero
⇒	vedi
1, 2 ...	significato 1, 2 ...
1, 2 ... ⇒	nel significato 1, 2 ...

LITERATURA / BIBLIOGRAFIA

- Debenjak 2003 = Doris, Božidar in/e Primož Debenjak, *Veliki nemško-slovenski slovar: elektronska izdaja na plošči CD-ROM*, 2., prenovljena izdaja / edizione aggiornata, Ljubljana: DZS, 2003. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- Debenjak 2003a = Doris, Božidar in/e Primož Debenjak, *Veliki slovensko-nemški slovar: elektronska izdaja na plošči CD-ROM*, 2., prenovljena izdaja / edizione aggiornata, Ljubljana: DZS, 2003. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- Domenig 2004 = Raimondo Domenig, *Abiti e Costumi – Kleider und Trachten: Itinerario storico attraverso l'abbigliamento della Valcanale*, Malborghetto: Edizione Comune di Malborghetto-Valbruna, 2004.
- Duden 2006 = *Duden – Deutsches Universalwörterbuch Office-Bibliothek für Win/Mac OS X/Linux*, 6., prenovljena in razširjena izdaja / edizione aggiornata ed ampliata, Mannheim: Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, 2006. [Elektronski vir / versione in CD-ROM.]
- GDZS 1970 = *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev: Zgodovina agrarnih panog 1 – Agrarno gospodarstvo*, Ljubljana: SAZU, Inštitut za zgodovino – DZS, 1970.
- Karničar 1990 = Ludwig Karničar, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: Die Mundart von Ebrich/Obirsko*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte, 551. Band), 1990.
- Kenda-Jež 2005 = Karmen Kenda-Jež, Fonološki opis govora Ovčje vasi = Descrizione fonologica della parlata di Valbruna, *Ovčja vas in njena slovenska govorica = Valbruna e la sua parlata slovena*, Ukve: SKS Planika Kanalska dolina – Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – Založba ZRC, ZRC SAZU, 2005.
- Komac 2002 = Nataša Komac, *Na meji med jeziki in kulturami: Širjenje slovenskega jezika v Kanalski dolini*, Kanalska dolina: Slovenski raziskovalni inštitut – Slovensko kulturno središče Planika – Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 2002.
- Koschier 1966 = Franz Koschier, Die Rosentaler Tracht im Spiegel der slowenischen Mundart, *Carinthia* 1, št./n. 156/1–4, 1966, str./pp. 140–146.
- Logar 1973 = Tine Logar, Slovenska koroška narečja v Avstriji, *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture* 9, 1973, str./pp. 29–44.
- Logar 1996 = Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur./ed. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU – Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1996.
- LISVK = *Lexikalische Inventarisierung der slowenischen Volkssprache in Kärnten: Grundsätzliches und Allgemeines*, ur./ed. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Graz: Institut für Slawistik der Universität Graz, 1980 (Slowenistische Forschungsberichte 1).
- Makarovič 1991 = Marija Makarovič, *Zilja*, ilustrirala / illustrato da Jana Dolenc, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1991 (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5).
- Makarovič 1992 = Marija Makarovič, *Die slowenische Volkstracht in Wort und Bild: Das Gailtal*, Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije – Celovec: Krščanska kulturna zveza, 1992.
- Rebmann 1989 = Gerhard Rebmann, *Bekleidungs-Wörterbuch (Deutsch-Englisch-Französisch-Italienisch)*, Berlin: Schiele & Schön, 1989.
- SP 2001 = *Slovenski pravopis*, ur./ed. Jože Toporišič, Ljubljana: Založba ZRC – ZRC SAZU, 2001.
- Šlenc 2001 = *Veliki italijansko-slovenski slovar*, Ljubljana: DZS, 2001.

- Šlenc 2006 = *Veliki slovensko-italijanski slovar*, Ljubljana: DZS, 2006.
- Thesaurus 1982– = *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten* 1 (1982): *A- bis B-*, 2 (1987): *C–dn*; 3 (1992): *do–F*; 4 (1994): *G–H*; 5 (2007): *I–Ka*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus 1982a = *Schlüssel zum »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten«*, ur./ed. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Weiss 1998 = Peter Weiss, *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana: ZRC SAZU, 1998 (Slovarji).
- Zingarelli 1999 = *Lo Zingarelli: Vocabolario della lingua italiana*, ur./ed. Miro Dogliotti – Luigi Rosello, Bologna: Zanichelli, 1999.

SLOVAR / DIZIONARIO / WÖRTERBUCH

A

advènt in **advént** -a m ▶ ad'běnt, ad'bè:nt <Ded k advé:ntu, Ted za ad'vent> *advent* – *Avvento* – *Advent*: za ad'vent sa nasí:lə [tò:pu faca'lat] L +, Thes. +

ajnföh -0 -0 ▶ á:jnfox, à:jnfox <> *navaden*, *preprost* – *semplice* – *einfach*: kúr:fər je pa biəʊ nawà:dŋ, á:jnfox ▪ á:jnfox čì:kl'a ▪ tò:ta nì: fùətrana, je 'ki à:jnfox *nepodložena* – *non foderata* – *nicht gefüttert* L –, Thes. anfohten **I** ⇒ *navaden*

ajnpintdekelj -na m ▶ ajn'pintdè:kj Ž-MM <> *krstna odejica* – *copertina da battesimo* – *Taufdecke*: za kórst sa đjã:lə ajn'pintdè:kj L –, Thes. –, Mak. ajnpindekəlčku (1991: 105) **I** ⇒ KRSTNA ODEJICA (odejica), portinfant

antha -e ž ▶ á:ntxa <Red á:ntše, Med á:ntše, ITmn á:ntše> *brisača* – *asciugamano* – *Handtuch*: ta nawà:đna á:ntxa ▪ pòrtè:ne [á:ntše] ▪ ští:kana á:ntxa ▪ á:ntxa zə monogrà:məm L –, Thes. – (hanteh), Dom. nem. nar. Ho:n-tuach (170) **I** ⇒ *brisenica*

arančast -a -o ▶ arà:nčəst, əràn:čəst <s Ied arà:nčasto> *oranžen* [*rdečkasto rumen*] – *di colore arancione* [*giallo rossiccio*] – *orange* [*rotgelb*] L –, Thes. –

avba -e ž ▶ à:ɥba <Ted à:ɥba, ITmn à:ɥbe> **1** *glavi tesno prilegajoča se kapa* – *cuffia* [*copricapo aderente al capo*] – *Haube* [*Kappe/Kopfbedeckung*, *die eng am Kopf anliegt*]: tò:pwa à:ɥba za pazí:mə ▪ à:ɥba u š'pək **2** *avba* [*pokrivalo ljudske noše*] – *cuffia* [*copricapo del costume tradizionale*] – *Haube* [*zur Tracht passende Kopfbedeckung*]: fà:jn à:ɥbe, čórne ŋ pa zwá:te zá:đe L Plet. **1**, SSKJ **1** 'glavi se prilegajoče žensko pokrivalo' **2** etn. 'žensko pokrivalo gorenjske ljudske noše z okroglim oglavjem in bogato vezzenino na čelu', Thes. –, Dom. U auba (162) **I** ⇒ *havba*, **2** ⇒ *kapa*

avbica -e ž ▶ à:ɥbca, à:ɥfca <Ted à:ɥbca> **1** *kapica* – *cuffietta* – *kleine Kappe*: na mi:kna à:ɥbca ▪ à:ɥbca ta mǎ:wə ▪ à:ɥbca za trò:če **2** *manjšalnica od avba* **2** – *dim*. di AVBA **2** 'cuffia' – *Dem*. zu AVBA **2** 'Haube' L Plet. –, SSKJ ~, Thes. – **I** ⇒ *havbica*

ažur -a m ▶ ažùər <Ied ažùər Ž-ES, Red bʒaz ažùəra, Ted ažùər U(Ov)-sw> *ažur* – *orlo a giorno* – *Ajourstickerei*: tò:ta [á:ntxa] je 'ki má:ɥ diəwəna_()žùər L Plet. –, SSKJ obrt., Thes. –

B

bajbca -e ž ▶ bà:jbca in bà:jfca Ž-ES <> *babica* [*del zapenca*] – *occhiello* – *Öse* [*beim Haftel*]: mà:ndjɔ ŋ pa bà:jfca L –, Thes. – (baba, babica, bajbika) **I** ⇒ *vajbca*

banka -e ž ▶ bà:ŋka <Tmn bǎ:nče> *skrinja za shranjevanje obleke* – *cassapanca* [*per vestiti*] – *Truhe zur Aufbewahrung der Kleidung*: bà:ŋka je b'wa cíəwa fà:jn namà:wana L Plet. –, SSKJ –, Thes. +, Mak. ~ (1991: 114) **I** ⇒ *kufer*

barba -e ž ▶ bà:rba <Red bà:rbe, Rmn bà:rḃ, Tdv bà:rḃe U(Ov)-sw> *barva* – *colore* – *Farbe*: rú:sa bà:rba Ž-MM ▪ al sa pa tē:lə đbiə bà:rbe .. sa mùərlə ta 'pərb ta biəwa prē:stə ŋ pa pò:le ta čərna ŋ pa pò:le đbiə u'kəp ŋ pa je pri:šwa tū:đe sí:wa 'wən U(Ov)-sw L –, Thes. –

barbati -am nedov. ▶ <del -l m mn bà:rbałə Ž-MM, ž ed bà:rɥawa Ž-ES> *barvati* – *colorare* – *färben*: sma bà:rbałə z aré:xavŋ biəjŋ [...] .. mà: 'to je pri:šwa rú:sa bà:rba 'wən Ž-MM L –, Thes. –

bata -e ž ▶ <Ted bà:ta> *vata* – *ovatta* – *Watte*: tò:ta_()đè:jca sa đjã:lə bà:ta nò:tər L Plet. –, SSKJ pog., Thes. –

bek zatepsti bek -tepem dov. ▶ <del -l m ed bē:k zaté:pu, m mn bē:k zaté:plə, ž ed bē:k zaté:pwa> *proč vreči* – *buttare via* – *wegwerfen*: na biəm, tū: jəx je bē:k zaté:pu ▪ ŋčì:sa bē:k zaté:plə L –, Thes. – ⇒ *dejati bek*, *zatepsti*

beksljati -am nedov. ▶ bē:ksl'atə, bē:ksl'at <Ied bē:ksl'əm, 3ed vē:ksl'a Ž-ES, del -l m ed bē:ksl'u, ž ed bē:ksl'əwa> **1** *menjati* [*dati kaj na mesto*, *kjer je bilo prej drugo iste vrste*] – *cambiare* [*mettere una cosa al posto di un'altra dello stesso tipo*] – *wechseln* [*etw. durch etw. anderes derselben Art ersetzen*]: bà:rbe vē:ksl'a Ž-ES **2** *preoblačiti* [*oblačiti v drugo oblačilo*] – *cambiare vestito* – *umziehen* [*die Kleidung wechseln*]: ŋ pa nì: bwo tríəba bē:ksl'at 'jəx 'wəščas L –, Thes. bekslati **1**

bel -a -o ▶ biəʊ <m Imn biəwə, ž ITed biəwa U(Ov)-sw, ta biəwa Ž-ES, Red biəle, Tmn biəle, ta biəle, s Ied biəwə, biəwu U(Ov)-sw> *bel* – *bianco* – *weiß*: biəʊ sré:šče ▪ ta biəwa plù:zna L +, Thes. +

blačilec ⇒ *oblačilec*

blágo -a m ▶ búəgo <Red bʒwagǎ:, Ded bʒwó:go, Ted búəgo, Oed búəgam Ž-MM> *blago* [*ikanti*

- na* | *stoffa* | *tessuto* – *Stoff* | *Gewebe*: đò: bər búəgo ▪ búəgo za mađró: cne [L] Plet. blagò ~, SSKJ +, Thes. +, Dom. nem. nar. Sto: f (169), Tuach ‘panno, panno di lana’ (170) I ⇒ štof
- blèk** bléka m ▶ b'lak, b'läk Ž-MM ⟨Red blé:ka, Imn blé:če⟩ *zaplata – pezza, toppa – Flicker*: sə b'läk diə gò:r Ž-MM [L] –, Thes. +, Mak. + (1991: 136)
- blekič** -a m ▶ blè:kəč Ž-MM ⟨⟩ *manjšalnica od BLEK – dim. di BLEK ‘pezza, toppa’ – Dem. zu BLEK ‘Flicker’: ja:, ku n blè:kəč, ŋ tà:k cví:kj Ž-MM [L] –, Thes. –*
- bleščeti se** -i se (3. os.) nedov. ▶ ⟨del -l s ed bləščé:wə⟩ *bleščati se – splendere, luccicare – glitzern*: je se x'kə bləščé:wə 'kakər .. 'kakər tí:ste fačalé:te [L] Plet. bləščáti, bləščiti, SSKJ bleščáti (se), Thes. – I ⇒ glic-rati (se)
- bluznica** -e ž ▶ blù:znca Ž-ES ⟨⟩ *bluzica – blusa, camicetta – Bluse* [L] –, Thes. – I ⇒ pluznica
- bontšonar** -ja m ▶ bò:ntšó:nar ⟨Tmn bò:ntšó:nərje⟩ *izvezen stenski prt – pannello da muro in tessuto (ricamato) – besticktes Tuch um die Wand zu schonen*: [bò:ntšó:nar] sa đjā:le na miər, na stíəna .. tò:le je pə swowé:n'əm našri: bano ▪ ta stā:ra Čè:kən'a je m'se tō: fā:jn zrē:zəwa tá:če kó:šče, m'se cūə pərší:wəwa ŋ pa pò:le tá:če bò:ntšó:nərje narè:đwa [L] –, Thes. –
- bovd** -a m ▶ ⟨Tmn bō:ūđe U(Ov)-sw, Tdv bō:ūđa U(Ov)-sw⟩ *guba – piega – Falte*: sa narè:đle đwā: tri: bō:ūđa spō:đa, ŋ pa zgō:ra j b'wə pò:le bal šró:ko U(Ov)-sw [L] –, Thes. – I ⇒ folten
- brisnica** -e ž ▶ ⟨Imn brī:sŋce U(Ov)-sw⟩ *brisača – asciugamano – Handtuch*: brī:sŋce sa tū:đ mé:le špí:ce spō:đa U(Ov)-sw [L] –, Thes. – I ⇒ antha
- brokat** -a m ▶ brokà:t, brukà:t Ž-ES ⟨Red brokà:ta Ž-ES⟩ šol. *brokat – broccato – Brokat* [L] Plet. –, SSKJ +, Thes. –
- buntrč** -a m ▶ bù:ntərč ⟨Imn bù:ntərče, Rmn bù:ntərču⟩ *bobek |krogličast vzorec belih bombažnih pletenih dokolenk za tradicionalno nošo| – (piccola) pallina, figura di calzettoni di cotone lavorati ai ferri, che fanno parte del costume tradizionale – Stoffkügelchen |rundes Anhängsel der weißen baumwollenen Trachtenkniestrumpfen| [L] –, Thes. –, Mak. čvorčə, popacə (1991: 18, 38), pucki (1988: 58, 71), SEL nogavice z bobki (366)*
- burtah** -a m ▶ bú:rtax, bú:rtəx U(Ov)-sw ⟨Ted

bú:rtax Ž-ES, Oed z bú:rtaxam, Tmn bú:rtəše) 1 *predpasnik – grembiule – Schürze*: na znà:m đé:wəte z bú:rtaxam ▪ ŋ ži:đast bú:rtax ▪ lē:đrast bú:rtax U(Ov)-sw ▪ m sà:čem gwá:ntə [...] je 'biu bú:rtax cūə ŋ pa fačal'at Ž-ES ▪ šüəstar je 'mou bú:rtax [...] ŋ tí:šl'ar je 'mou bú:rtax Ž-ES ▪ 'đər sa xrú:šče š'le p'let al pa pərst đadā:jat [...] al pa 'đər sa jx kapá:le [...] sa đ'ra pò:le đjā:l n s'tar bú:rtax akūəle U(Ov)-sw 2 *delovna halja – camice da lavoro – Arbeitskittel*: mù:j si:n g're ŋ štá:wa, mà: tí:st bú:rtax z rakà:wamə Ž-ES 3 *solska halja – divisa da scuola – Schuluniform*: sa mé:le [...] bú:rtəše čərne ŋ pa tū:kale ŋ krà:glč biəu akūəle [L] –, Thes. 1, Mak. 1 (1988, 1991), Dom. U burtəx, nem. nar. Schirzn, Khleidarschirzn (169)

C

- cegan** -a -o ▶ ⟨m Imn ciəgane, ž Ied ciəgəna, s Ied ciəganu⟩ *nabran |drobno naguban| – a pieghe, pieghettato |arricciato| – gefaltet |fein gefaltet|: ciəgəna či:kl'a ▪ fiəgò:nče sa ciəgane ▪ nabrá:nu bər ciəganu [L] –, Thes. – I ⇒ nabran, nagrban*
- cegati** -am nedov. ciəgatə ▶ ⟨Ied ciəgam⟩ *nabirati |delati gube| – pieghettare |arricciare| – gefalten |Falten machen|: tà: štə:f, 'jes ga x'kəle ciəgam mà:u, x'kəle ga paté:gnŋ u'kəp [L] –, Thes. –*
- cir** -a m ▶ ciər ⟨Ted za ciər, za ciərə Ž-ES⟩ *okras – ornamento, decorazione – Schmuck*: tū: je za ciər [L] –, Thes. +
- cmiken** -kna -o ▶ ⟨s Ied c'miknu Ž-MM⟩ *premajhen – troppo piccolo – zu klein*: pò:le kà:l je b'wo mà:l c'miknu, s mùəru mà:u(ə)n spəstítə Ž-MM [L] –, Thes. cemajhen
- co prišivan** co -a -o ▶ ⟨m Ied cūə pərší:wən⟩ *prišit – cucito – angenäht*: 'tot kò:šč je cūə pərší:wən [L] –, Thes. – I ⇒ dol prišivan
- co prišivati** co -am dov. ▶ ⟨del -l ž ed cūə pərší:wəwa, m mn cūə pərší:wəle⟩ *prišiti – cucire (insieme) – annähen – nähren, schneidern*: špí:cŋe sa cūə pərší:wəle [L] –, Thes. – I ⇒ dol prišivati
- co prištepati** co -am dov. ▶ ⟨del -l ž ed cūə pəršté:pawa⟩ *sešiti s šivalnim strojem – cucire (insieme) a macchina, agggiuntare – mit der Nähmaschine nähren* [L] –, Thes. – I ⇒ prištepati
- co urezati** co urežem dov. ▶ ⟨del -l m mn

cùə(r)é:zale, cùə ʉr'é:zal Ž-MM) *urezati* – *tagliare* – *zuschneiden*: ta pəru sa cùə(r)é:zale, pó:le sa nahé:ftale, pó:le s mǔaru pərmǎrtə Ž-MM ☐ –, Thes. – I ⇒ urezati

co zavezati co -vežem dov. ▶ cùə zavé:zate <1ed cùə zavé:žəŋ, cùə zavé:zəŋ (?), del -I m mn cùə zavé:zale> *zavezati* |*narediti vozeli* – *legare* |*annodare*| – *zusammenbinden* |*zu einem Knoten schlingen*|: sa cùə zavé:zale ☐ –, Thes. – I ⇒ zavezati

cokelšu -θ m ▶ <Tmn 'cokl̥šùə U(Ov)-sw> *čevelj z lesenim podplatom* – *scarpa con soles in legno* – *Schuh mit Holzsohle*: pozì:mə sa mē:lə 'tote 'cokl̥šùə [...], ne cò:k̥le, čìəʉl'e, spò:ða j b'wə lesè:nə ŋ pa zgò:ra sa mē:lə pó:le lé:đar U(Ov)-sw ☐ –, Thes. coklač

cokla -e ž ▶ cò:kwa Ž-MM <Imn cò:k̥le, cò:k̥le Ž-MM, U(Ov)-sw, Rmn cò:k̥l̥ Ž-ES, Tmn cò:k̥le, cò:k̥le U(Ov)-sw, Omn s cùəkl̥ Ž-ES> *cokla* – *zoccolo* – *Holzschuh*: na cò:kwa je me pá:đwa ▪ sa mē:lə 'ki cò:k̥le, 'ni b'lo čìəʉl'u Ž-MM .. pa tū:đə za l̥jətə ʉ t̥:n, na 'ki ʉ štá:wə .. za'to k cò:k̥le sa sami: narè:đl̥ ▪ u štá:l̥ b̥iəm, đə sa nasi:l̥ cò:k̥le, jà:, u štá:l̥ ▪ ŋ pa ti:sta je š'wa ʉ vè:s tū:đə s cùəkl̥ ▪ je šù: s cùəkl̥ .. s ta štá:l̥m̥ cùəkl̥ Ž-ES ▪ cò:k̥le sa b'le pó:le za palé:te, pa ti:ste ŋči:sma 'vəč mē:l̥, pó: smo mē:l̥ 'ki škərpé:ce U(Ov)-sw ▪ [cò:k̥le sa b'le] z ləsà: spò:ða ŋ pa 'wən [...] sté:sane, 'na .. ŋ pa pó:le sa mē:l̥ .. mà:ʉ pè:te narè:đl̥ .. ŋ pa pó:le sa mē:l̥ lé:đar čìəs Ž-MM ☐ +, Thes. +, Mak. + (1988: 89, 1991: 67, 93), Dom. U còk̥le, nem. nar. Zokhl (169)

colet ⇒ facolet

cota -e ž ▶ <Tmn cò:te U(Ov)-sw> *cunja* – *straccio* – *Stofflappen*, *Stoffetzen*, *Fetzen*: sa mē:l̥ 'ki cò:te .. magà:ri j b'wa kà:ka rjù:xa, stá:ra stərgana .. s ti:stŋ sa pó:le narè:đl̥ planí:ce .. za žé:ne U(Ov)-sw ☐ Plet. +, SSKJ nar., Thes. + I ⇒ cunja 1, fecen 1

cozek -zka -o ▶ cò:zək <> *preozek* – *troppo stretto* – *zu eng*: cò:zək krò:ŋ ☐ –, Thes. –

cunja -e ž ▶ <Oed s [...] cún'a, ITmn cún'a'e> 1 *cunja* – *straccio* – *Stofflappen*, *Stoffetzen*, *Fetzen*: mǔ:rš pa tū: pəbrí:satə s ti:sta ta stà:ra cún'a Ž-MM ▪ cún'a'e ŋ pa xà:ŋgərl̥ 2 nav. mn. *obujek* – *pezza da piedi* – *Fußblappe*: mó:štwa sa mē:l̥ m stá:rəx cà:jtəx namè:stu sò:kne cún'a'e ☐ Plet. 1, SSKJ 1 nar., Thes. 1 I ⇒ cota, fecen 2 ⇒ fecen, šufecen

cvikelj -na m ▶ cví:k̥l̥ Ž-ES, Ž-MM <> *všitek* – *pin-*

ce, *ripresa* – *Abnäher*: mà:š nò:tər zaší:wən t̥:k cví:k̥l̥ nò:tre Ž-MM ▪ cví:k̥l̥ je t̥:, đə đìəš nò:tər r̥é:čma .. jà:, ku n bl̥é:kəč, ŋ t̥:k cví:k̥l̥ Ž-MM ☐ –, Thes. –

cvirnast -a -o ▶ cvíərnast <ž Imn cvíərnaste> *bombažen* – *di cotone* – *Baumwoll-*: cvíərnast pòrtəč ▪ cvíərnaste štú:m̥f̥e/sò:kne ☐ –, Thes. ~ I ⇒ OD NITI (nit), pavelnast

cviteh -? m ▶ cví:təx U(Ov)-sw <> *svitek* |*pripravna za prenašanje bremen na glavi* – *coroncina*, *copricapo a nido usato per portare le ceste sulla testa* – *Tragrings* |*der ringförmige Tragwulst, den man auf den Kopf gibt, um darauf leichter etw. tragen zu können*|: cví:təx ŋ pa é:r̥bas U(Ov)-sw ☐ –, Thes. –, Mak. + (1991: 15) I ⇒ cvitrah

cvitrah -a m ▶ cví:trax, cví:trəx <> *svitek* |*pripravna za prenašanje bremen na glavi* – *coroncina*, *copricapo a nido usato per portare le ceste sulla testa* – *Tragrings* |*der ringförmige Tragwulst, den man auf den Kopf gibt, um darauf leichter etw. tragen zu können*| ☐ –, Thes. – I ⇒ cviteh

Č

čabata -e ž ▶ <Tmn čabá:te U(Ov)-sw, čabá:te Ž-ES> *doma narejena copata* – *pantofola fatta in casa* – *hausgemachter Hausschuh*: sa čabá:te ší:wale Ž-ES ☐ –, Thes. –

čafeder -dra m ▶ <ITmn čafé:đre, čafé:đre, Omn mađ čafé:đre> *obrabljen, ponošen čevelj* – *scarpa vecchia, usata* – *abgetragener Schuh*: ŋ đè:n je m'se t̥ò:te čafé:đre ʉzé:wa pa jəx je b̥è:k zaté:pwa ☐ –, Thes. –, Mak. Rmn čerflov (1991: 16)

četnica ⇒ ketnica

čevelj -vlja m ▶ <Ted čìəʉl̥, ITmn čìəʉl̥'e, čìəʉl̥'e Ž-MM, Red čìəʉl̥'u Ž-MM, Omn pər čìəʉl̥'ax> *čevelj* – *scarpa* – *Schuh*: ta l̥iəpšə čìəʉl̥'e Ž-MM ▪ grò:b̥ čìəʉl̥'e Ž-MM ▪ b̥əsò:č̥e/ní:sč̥e/ta n̥i:sč̥e čìəʉl̥'e ▪ špí:kaste čìəʉl̥'e ▪ čìəʉl̥'e sma mē:l̥e [...] 'ki za ʉ nađiəʉ Ž-ES ☐ Plet. čr̥əvel, SSKJ +, Thes. črevelj, Mak. črevelj (1991), Dom. U čjəʉl̥, nisč̥e čulje, čulje z pantəlni, nem. nar. Schuah (168)

čevljar -ja m ▶ čəʉl̥'ar <> nadn. *čevljar* – *calzolaio* – *Schuster*: ó:ča ađ m̥ò:jga stá:rga ó:čo je 'b̥iʉ čəʉl̥'ar ☐ Plet. čr̥əvljar, SSKJ +, Thes. črevljar I ⇒ sostar

čevljič -a m ▶ čìəʉl̥č <Tmn čìəʉl̥č̥e, Idv čìəʉl̥ča> *čevljček* – *scarpetta* – *Schühchen*: ŋ

'mikŋ č̣iəu|č̣ [L] Plet. čṛevelc, SSKJ čeveljc, Thes. –

čiklja ⇒ kijklja

čita ⇒ kita

čopič -a m ▶ čó:pəč̣ ⟨ITmn čó:pč̣e⟩ *čopek* |*po-vezan šop niti za okras*| – *ciuffo, ciocca* |*mazzetto di fili per decorazione*| – *Bündel* |*zusammengebundene Fäden als Schmuck*|: pār špi:c|nəx spó:ða kaka 'bart sa b'le čó:pč̣e [L] Plet. čopič̣ ~, SSKJ ~, Thes. –, Mak. ~ (1991: 18), Dom. U čiuŋe, nem. nar. Tschopf (168)

črn -a -o ▶ čərn̄ [m Ied ta čərn̄e Ž-ES, Tmn čərne, ta čərne, Oed ta čərn̄m, ž Ted čərna, čərna Ž-ES, ITmn čərne, ta čərne, s Ied čərno] *črn* – *nero* – *schwarz*: čərno m pa rú:so ▪ sa mē:le čərne gwá:nte ▪ ta čərne bú:rtax, ta biəwa plú:zna Ž-ES ▪ ta čərne [facalē:te] sa mē:le 'bəl za pag'rāb [L] +, Thes. +

črnel -a -o ▶ ⟨m Oed ta čərn̄iəlm̄, Imn čərn̄iəle, Tmn čərn̄iəle, Rmn čərn̄iəlx, s Ied čərn̄iəwə⟩ *rdeč* – *rosso* – *rot*: mój:ja str̄i:na j š'wa k advé:ntu 'wəscas_(ti:st̄n̄ facalē:tam [...] ta čərn̄m pa ta čərn̄iəlm̄ [L] Plet. 2 črn̄eł, črn̄m̄eł (črn̄jel), SSKJ –, Thes. črn̄jel, Mak. črn̄ieu (1991: 49)

D

daljnjava -e ž ▶ đé:lnawa Ž-MM ⟨Ted đé:lnawa Ž-MM⟩ *dolžina* – *lunghezza* – *Länge*: al xó:čəš ŋ pərtəč al pa 'kej nardi:te, 'mərš đé:lnawa zmiərte, 'kak je đə:x Ž-MM [L] –, Thes. +

dan dnu m ▶ đè:n ⟨Red đn̄u, Ted za đè:n⟩ *dan* – *giorno* – *Tag* • ZA VSAK DAN *vsakdanji* – *quotidiano* – *für den Alltag*: [faca'lat] za sà:k đè:n • ZA DAN *dneven* |*ki se nosi podne-vi*| – *da giorno* |*che viene indossato durante il giorno*| – *während des Tages zu tragen*: sré:jšče j biəu 'ki za đè:n [L] +, Thes. +

debèl -éla -o ▶ đ'bou Ž-MM ⟨ž Ied đb̄é:wa, ta đb̄é:wa, Imn ta đb̄é:le, Tmn đb̄é:le, s Ied đb̄é:wə⟩ *debel* – *grosso* – *dick*: adē:ja je b'wa mà:u 'bəl đb̄é:wa [L] +, Thes. +

dečla -e ž ▶ ⟨ITmn đé:čle⟩ *dekle* – *ragazza* – *Mädchen*: ta lé:đək đé:čle sa pa mē:le rò:žnasta à:uβa [L] +, Thes. +

dejati bek dem bek dov. ▶ ⟨Ied điam b̄è:k, del -I ž mn đj̄a:le b̄è:k⟩ *proč vreči* – *buttare via* – *wegwerfen*: žé:ne sa m'se đj̄a:le b̄è:k [L] –, Thes. – ⇒ bek zatepsti, zatepsti

dejati gor dem gor dov. ▶ ⟨Ied điam gò:r, del

-I m mn đj̄a:le gò:r, ž ed đj̄a: gò:r⟩ *nadeti si* – *vestirsi* – *anziehen*: điam gò:r na đrù:ga [č̣i:kl'a] ▪ 'jes ŋkl̄e: ni:sŋ đj̄a: gò:r bú:rtax ▪ đar sa se žani:l̄e, sa đj̄a:le gò:r t̄ote rakav̄i:ce [L] –, Thes. +

dekelč -a m ▶ đè:k|č̣ ⟨Imn đè:k|č̣e, đè:k|č̣e, Tmn đè:k|č̣e⟩ *prtiček* – *centrino* – *Tischtuch*: sa mē:le na miəx t̄u:đe đè:k|č̣e U(Ov)-sw ▪ ŋ 'xekl'ən đè:k|č̣ Ž-ES ▪ đè:k|č̣ za na wá:mpa U(Ov)-sw [L] –, Thes. – I ⇒ salveta

delan -a -o ▶ ⟨m Imn điwane, ž Ied điwana, điwəna, Imn đé:wəne⟩ (*z ročnim delom*) *okrašen* – *decorato (a mano)* – (*in Handarbeit*) *verziert*: điwane maš̄e:tne ▪ t̄ot:la rj̄u:xa, t̄ot:ta je điwəna ▪ t̄ot:te kn̄of̄e sa mà:u 'bəl diəwane, ni:sa nawá:đne [L] Plet. ~ (d̄elati), SSKJ ~ (d̄elati), Thes. –

dendelj -na m ▶ diənd̄l̄ ⟨Red diənd̄lna, Dmn diənd̄lnam Ž-ES, Tmn diənd̄lne⟩ *dirndl, kupljeno žensko oblačilo, izdelano po vzoru vzhodnoalpske nemške noše* – *abito da donna, confezionato secondo il modello del costume tradizionale alpino (delle parti occidentali della Germania)* – *Dirndl, gekauftes Kleid nach den Muster der deutschen Tracht in der Ostalpen*: za žé:ŋŋ mà:ja sk'ra mš̄e: diənd̄lne ▪ diənd̄l je .. spó:ða je plú:zŋca, p̄o:le je zwərxa miəđar m̄ pa č̣i:kl'a m̄ pa bú:rtax [L] Plet. –, SSKJ dirndl, Thes. –, Mak. 'kmečka obleka' (1991: 34, 45), SEL dirndl (90) [K] Tako oblačilo ženske nosijo ob istih priložnostih kot bolj tradicionalno nošo. Navadno so jih kupovali v avstrijskem Beljaku. / Questo tipo di abito veniva indossato dalle donne per le stesse occasioni come il costume tradizionale del luogo. Normalmente veniva comprato a Villach (Beljak). / Dirndl werden aus gleichen Anlässen wie die traditionelle Tracht getragen. Normalerweise werden sie in Villach in Österreich gekauft. I ⇒ dendeljcostim

dendeljcostim -a m ▶ diənd̄lkusti:m Ž-ES ⟨Ted diənd̄lkusti:m Ž-ES⟩ *dirndl, kupljeno žensko oblačilo, izdelano po vzoru vzhodnoalpske nemške noše* – *abito da donna, confezionato secondo il modello del costume tradizionale alpino (delle parti occidentali della Germania)* – *Dirndl, gekauftes Kleid nach den Muster der deutschen Tracht in der Ostalpen*: bú:rtax za diənd̄lkusti:m Ž-ES [L] –, Thes. – I ⇒ dendelj

dol pasti dol padem dov. ▶ ⟨3ed 'đou pá:đe, del -I s ed 'đou pá:đwə⟩ s prisl. dol. *pasti* |*biti tak, da se lepo prilega*| – *cadere bene, calzare*

bene – fallen |schön anliegend|: je fà:jn 'dɔu pá:ðwə [L] –, Thes. ~ I ⇒ dolta pasti

dol prišivan dol -a -o ▶ ⟨s Ied 'dɔu pərší:wano⟩ *prišit – cucito – angenäht* [L] –, Thes. –

dol prišivati dol -am dov. ▶ 'dɔu pərší:wate ⟨del -I m mn 'dɔu pərší:wale⟩ *prišiti – cucire (insieme) – annähen*: spó:ða .. [sa] čí:kl'a naxé:ftalə ŋ pa pó:le sa 'dɔu pərší:wale [L] –, Thes. –

dol prištepan dol -a -o ▶ ⟨s Ied 'dɔu pərštē:pano⟩ *prišit s šivalnim strojem – cucito a macchina, aggiuntato – mit der Nähmaschine angenäht* [L] –, Thes. –

dol stati dol stojim nedov. ▶ ⟨del -I s ed 'dɔu stá:wə⟩ *prilegati se – cadere bene, calzare bene – anliegen*: je fà:jn 'dɔu stá:wə [...] ni: x'kə 'wən štərlé:wə [L] –, Thes. –

dolg -a -o ▶ dɔj:x, dɔj:ux Ž-ES, Ž-MM ⟨m Ied dɔj:j, Imn dɔj:je U(Ov)-sw, ž Ied dɔj:ga, ITmn dɔj:uje Ž-MM, ta dɔj:uje, ta dɔj:je, s Ied dɔj:ugo⟩ *dolg – lungo – lang*: dɔj:ga čí:kl'a Ž-ES ▪ gwà:ntəc je 'biu mà:u 'bəl dɔj:x, da je pakri:u tù:ðe srá:jclə ▪ ta dɔj:uje pelari:nə ▪ dɔj:je gá:te U(Ov)-sw [L] +, Thes. +

dolta pasti dolta padem dov. ▶ ⟨del -I s ed 'dɔu ta pá:ðwə⟩ s prisl. dol. *pasti* |biti tak, da se lepo prilega| – *cadere bene, calzare bene – fallen* |schön anliegend| [L] – I ⇒ dol pasti

dolta spustiti dolta -im dov. ▶ 'dɔu ta spù:stí:te ⟨del -I m mn 'dɔu ta spù:stlě Ž-ES, ž ed 'dɔu ta spù:stwa⟩ *podaljšati* |narediti kaj (bolj) dolgo| – *allungare* |fare più lungo| – *verlängern* |etw. lang/länger machen|: sa 'dɔu ta spù:stlě, da je b'lo 'bəl dɔj:ugo Ž-ES [L] –, Thes. – I ⇒ dolta šlogati

dolta šlogati dolta -am dov. in nedov. ▶ ⟨del -I ž ed 'dɔu ta šlɔj:gawa⟩ *podaljšati* |narediti kaj (bolj) dolgo| – *allungare* |fare più lungo| – *verlängern* |etw. lang/länger machen|: má:ma je me je 'dɔu ta šlɔj:gawa [...] za'to k je b'wə krá:tko [L] –, Thes. – I ⇒ dolta spustiti

domač -a -o ▶ ⟨m Ied ta damà:če, ž Ied ta đamá:ča Ž-ES, ITmn ta đamá:če, s Ied đamá:ču⟩ *ki je domače izdelave – fatto in casa – hausgemacht*: ta damà:če štò:f ▪ ta đamá:ča 'nət Ž-ES ▪ ta đamá:če rjú:še [L] Plet. ~, SSKJ +, Thes. + I ⇒ kupljen

dopelt -0 -0 ▶ dɔj:p|t ⟨dvojen – doppio – dop-pelt: dɔj:p|t šiərn'əwa Ž-MM [L] –, Thes. topelt I ⇒ dopeltov, topelt

dopeltov -a -o ▶ ⟨ž Tmn dɔj:p|təwe Ov-Tw⟩ *dvojen – doppio – doppelt*: dɔj:p|təwe čí:kl'e Ov-Tw [L] –, Thes. – I ⇒ dopelt, topelt

drukar -ja m ▶ đrú:kar Ž-ES ⟨ITmn đrú:karje, đrú:karje⟩ *pritskač – bottone a pressione, bottone automatico – Druckknopf* [L] –, Thes. –

držati -im nedov. ▶ ⟨del -I m ed đóržu⟩ • DRŽATI VODO *biti nepremočljiv – essere impermeabile – wasserdicht sein*: ti:st [pwá:səč] je pó:le đó:ržu tù:ðe wɔ:ða, ni: š'wə skúəs Ž-MM [L] +, Thes. +

durhsihtik -0 -0 ▶ ðuərx'sixtik ⟨⟩ *prozoren – trasparente, diafano – durchsichtig* [L] –, Thes. –

E

ering -a m ▶ è:riŋ ⟨⟩ *poročni prstan – fede, anello di matrimonio – Ehering* [L] –, Thes. +

F

facolèt -éta m ▶ faca'lat, U ca'lat in ca'lət U(Ov)-sw ⟨Med facalíəto, Oed facalé:tam, ITmn facalé:te, facalíəte, Rmn facaliət Ž-ES⟩ *ruta – fazzoletto da capo – Kopftuch*: s'tar/tɔj:pu/p'wou/rú:s/ži:đast/ó:nast faca'lat ▪ pørtən ca'lət U(Ov)-sw ▪ ta čərne/ta ó:naste/ta nawà:dne/ži:đaste facalé:te ▪ faca'lat za svè:t gùəð/za sà:k dè:n/za nadiəu/za advè:nt ▪ faca'lat zə róz'mě, ži:đe [L] –, Thes. –, Dom. sln. nar. gida [žida?], calət (164), clet, facnetl (170), nem. nar. Tiachl, Kho:pftiachl (164), Tiachl, Ko:pftuach (170) [K] V prvi polovici 20. stoletja je k ženski praznji obleki domačink spadala pod brado zavezana ruta. / Nella prima metà del Novecento il fazzoletto annodato sotto il mento faceva parte dell'abito da festa femminile indossato da donne del luogo. / In der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts gehörte zur Festkleidung der Einheimischen auch das unter dem Kinn gebundene Kopftuch.

facoletič -a m ▶ facaliətəč, facalé:təč ⟨⟩ *okrasni robček – fazzoletto da tasca elegante – Einstecktuch*: u žò:kčə sa mē:lə facaliətəč [L] –, Thes. –

fajn -0 -0 ▶ fà:jn ⟨m Ied ta fà:jn, Ied ta fà:jn⟩ *boljši, izbran – migliore, speciale, elegante – besser, ausgewählt*: za u cǎrku sa mē:lə 'wəscəs ta fà:jn g'want ▪ ta fà:jn čǎql'e ▪ fà:jn štò:f Ž-ES [L] –, Thes. +

fazon -a m ▶ fazò:n Ž-MM ⟨⟩ *fazona* |ovratniški

del moškega oblačila | – *colletto* | *dell'abito maschile* | – *Kragenteil bei einer Männerkleidung*: 'wən adriəzan fazò:n Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ fazóna, Thes. ~ I ⇒ frson

fecen -cna m ▶ fě:cɲ (Oed s fě:cnam, ITmn fě:cne) **1** *cunja* – *straccio* – *Fetzen*: kwadrà:təste [fě:cne] **2** *obujek* – *pezza da piedi* – *Fußlappe* [L] –, Thes. –, Mak. **2** Tmn fecne (1991: 35, 40) I ⇒ cunja, 1 ⇒ cota, 2 ⇒ šufecen

feder -dra m ▶ (Imn fě:ðre) *pero* | *pri pticah* | – *penna* | *degli uccelli* | – *Feder* | *Gefieder der Vögel*: fě:ðre ađ kù:r [..], p'rou ta 'mæxče, sa đjã:lə nò:tər [L] –, Thes. +, Dom. nem. nar. Fe: da (161) I ⇒ muna

fidranje -a m ▶ fi:ðran'e U(Ov)-sw, fi:ðran'e, fi:ðran'e Ž-ES (Oed s fi:ðran'əm) *koruzno ličkanje* – *paglia di granoturco* – *Maisstroh*: madrò:cne s fi:ðran'əm ▪ fi:ðran'e [..], ti:zga sa pó:le 'pəč dvìə tri: bã:rte na lě:ta đjã:lə na sò:nce ŋ pa pašpri:cali z wadó: .. ŋ pa đa j se pašù:šwə ŋ pa 'po sa_(O)bərní:lə, ŋ pa đa je 'biu sù:x, 'po sa đjã:l s'pet u swã:mŋca 'notər U(Ov)-sw [L] –, Thes. –

firgonk -a m ▶ fiərgò:ŋk, fiərgò:ŋk Ž-ES (ITmn fiərgò:nče, fiərgá:nče U(Ov)-sw, Dmn fiərgò:nčŋ) *zavesa* – *tenda*, *tendina* – *Vorhang*: ští:kan [fiərgò:ŋk] [L] –, Thes. firhank

firtelj -na m ▶ (Tmn fiərtlne) *četrt*, *četrtina* – *quarto* – *Viertel*: tri: fiərtlne [L] –, Thes. +

firtkati -am dov. ▶ (del -l m mn fiərtkalə, ž ed fiərtkawa) *končati* – *rifinire*, *confezionare* – *anfertigen*: tũ:ka sa začè:lə ŋ pa ni:sa fiərtkalə .. sa ki tò:lə naré:đlə ŋ pa tũ:kale je še za nardí:tə ▪ 'no, ŋ pa pó:le s mùəru še_(na 'bart pərmíərtə ŋ pa pó:le đə je fiərtkawa [šwi:l'a], pa sa 'se paší:wələ ŋ pa naré:đlə Ž-MM [L] –, Thes. –

fišpaler -ja m ▶ (Tmn 'fišpã:lãrje) *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung* [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaner, fišponpantelj, špica¹ 2

fišpaner -ja m ▶ (Imn 'fišpã:nãrje Ž-MM, Tmn 'fišpã:nãrje) *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung*: 'fišpã:nãrje tò: sa tò:tə ani:, tò:tə, kor mà:ja u miəðrax nò:trə Ž-MM [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaler, fišponpantelj, špica¹ 2

fišponpantelj -na m ▶ (Tmn fi:špompántlne) enkr. *ribja kost* | *opornica* | – *stecche di balena* – *Fischgrät* | *Versteifung*: znó:tra sa blè: pərší:wane fi:špompántlne [L] –, Thes. – I ⇒ fišpaler, fišpaner, špica¹ 2

flašter -tra m ▶ fwã:štər (Red fwã:štra) *kos* (*česa*) – *pezzo* – *Stück*: ŋ štò:fast fwã:štər [L] –, Thes. – I ⇒ kraj

foliš -0 -0 ▶ (m Ied ta fò:ləš) *lažen*, *ponarejen* – *falso*, *falsato* – *falsch*, *verfälscht* [L] –, Thes. –

folštih -a m ▶ fò:lšti:x () *ploščati vbod* – *punto piatto* – *Plattstich*, *Flachstich* [L] –, Thes. –

folten -tna m ▶ fò:ltŋ (Oed fò:ltnam, ITmn fò:ltne, Rmn fò:ltnu, Omn (i)z fò:ltŋə) *guba* – *piega* – *Falte*: [či:kl'a] 'ki z nam fò:ltnam ▪ či:kl'a na fò:ltne [L] –, Thes. + I ⇒ bovd

foltenč -a m ▶ fò:ltŋč (Imn fò:ltŋčə, Rmn fò:ltŋču) *gubica* – *dim. di FOLTEN* 'piega' – *Fältchen*: jã:kna .. tò:ta ja fã:jn đīəwana, 'eko, tũ:kale sa fò:ltŋčə [L] –, Thes. – I ⇒ foltič

foltenšos -a m ▶ fò:ltŋšò:s () *nabrano krilo* – *gonna a pieghe* – *Faltenrock*: fò:ltŋšò:s je na či:kl'a, ka mà: pò:kno fò:ltnu [L] –, Thes. –

foltič -a m ▶ fò:ltáč (?) () *gubica* – *dim. di FOLTEN* 'piega' – *Fältchen*: mi:kŋ fò:ltáč [L] –, Thes. – I ⇒ foltenč

foter -tra m ▶ fũətər (Red fũətra, Ted fũətər) *podloga* – *fodera* – *Kleiderfutter*: mà: fũətər spò:ða [L] –, Thes. + ⇒ podlaka, unterca, unterfoter

fotran -a -o ▶ fuətran (ž Ied fuətrana, fuətrəna, s Ied fuətrano) *podložen* – *foderato* – *gefüttert*: fuətran [lã:jbəč] ▪ jã:kna tũ:đə je fuətrana [L] –, Thes. – I ⇒ podfotran

fronza -e ž ▶ Ov, U (Imn frò:nze, frò:nze U(Ov)-sw) *resa* – *frangia* – *Franse* [L] –, Thes. +, Mak. (1991) ⇒ frozen

fronzen -zna m ▶ Ž frò:nzŋ (Imn frò:nzne, frò:nzŋə Ž-ES, Omn s frò:nzŋə) *resa* – *frangia* – *Franse*: facã'lat s frò:nzŋə [L] –, Thes. – I ⇒ fronza

frson -a m ▶ fərsò:n Ž-ES () *fazona* | *ovratniški del moškega oblačila* | – *colletto* | *dell'abito maschile* | – *Kragenteil bei einer Männerkleidung* [L] –, Thes. – I ⇒ fazon

frtrogati -am nedov. ▶ fərtro:gatə (Ied fərtro:gam) *prenašati* – *sopportare* – *vertragen* (*können*): pe'ro bú:rtax .. bú:rtax na mò:rŋ 'jes fərtro:gatə, na viəm, zakò:j [L] –, Thes. –

G

gače gač ž mn. ▶ Ž, Ov gã:če (Tmn gã:če) *moške spodnje hlače* – *mutande da uomo* – *Herren-*

unterhose: mó:štva sa mè:lə gà:če ▪ ó:naste gà:če ▪ đò:je bíale gà:če ▪ ta 'wəxče gà:če [L] Plet. + (gâča), SSKJ –, Thes. –, Dom. sln. nar. hvašə, nem. nar. Untaho:sn, Gateho:sn (171)

! ⇒ gate

gate gat ž mn. ▶ U gà:te <Tmn gà:te> *moške spodnje hlače – mutande da uomo – Herren-unterhose*: đò:je gà:te U(Ov)-sw [L] Plet. +, SSKJ nižje pog., Thes. –, Dom. U gâte, sln. nar. hvašə, nem. nar. Untaho:sn, Gateho:sn (171)

! ⇒ gače

glicrati in **glicrati se** -am (se) nedov. ▶ <3ed (se) glí:cra, del -l s ed glí:crawə> *bleščati se – splendere, luccicare – glitzern*: tò:te [fača'lat] má:u glí:cra [L] –, Thes. – ⇒ bleščeti se

glih -0 -0 ▶ <m Ied ta gli:x> *enak – uguale – gleich*: 'to je nagərban ta gli:x štò:f [L] Plet. +, SSKJ –, Thes. +

glot -a m ▶ glò:t Ž-MM <> *klot – tela per foderare – Kloth* [L] –, Thes. –

god -a m ▶ gùəđ <Tmn gùəde Ž-ES> • SVETI GOD s'vet gùəđ *večji cerkveni praznik [žegnanje, božič, sveto rešnje telo, sv. Jožef] – giorno festivo, festa liturgica [sagra, Natale, Corpus Domini, San Giuseppe] – größerer kirchlicher Feiertag [Kirchtag, Weihnachten, Fronleichnam, St. Josef]*: bñaxtə je tù:de s'vet gùəđ ▪ [g'want] za ta blí:če s'vet gùəde Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ ~, Thes. pl 'Feiertag', Mak. + (1991: 36, 115, 121)

gojzar -ja m ▶ <ITmn gò:jzərje, 'hojzərje Ž-ES> *gojzar – scarpone da montagna – Bergschuh*: gò:jzərje sa nasí:lə, k sa š'li ši: fò:rat ▪ za u nađiəu sa ble nó:ve 'hojzərje Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ +, Thes. gojsarar

goren -rna m ▶ gó:rŋ <Ted gó:rŋ U(Ov)-sw> *sukanec za vezenje – filato cucirino – Garn zum Sticken*: sa mè:lə gó:rŋ za ští:katə U(Ov)-sw [L] –, Thes. gorn, Dom. nem. nar. Go:rn 'filo' (161) ! ⇒ nit

gorenji -a -o ▶ ta garí:n'ə <> *zgorŋji – sopr(a)-, superiore – ober-*: ta garí:n'ə kò:s ađ đìəndŋna [L] Plet. +, SSKJ zastar., Thes. +

gorta šlogati gorta -am nedov. ▶ gó:rta šlò:gatə <3ed gó:rta šlò:ga> *skrajšati [narediti kaj (bolj) kratko] – accorciare [fare più corto] – kürzen [etw. kürzer machen]* [L] –, Thes. –

grif grifa m ▶ g'rəf <Ted g'rəf> *ročaj – manico, maniglia – Griff*: ɔmarə:wa j mè:wa g'rəf [L] Plet. –, SSKJ –, Thes. +

grob -0 -0 ▶ grò:b <m Imn grò:b, ž Ied ta grò:b Ž-ES> *grob [ki ni dokončno izdelan, obde-*

lan] – ruvido [non ben rifinito, confezionato] – grob [ungenau hergestellt, bearbeitet]: [čìəul'e] sa mà:u bəl grò:b ▪ ta grò:b 'nət Ž-ES [L] +, Thes. +

grolica -e ž ▶ <Omn s [...] grò:lčə Ž-MM> *koralda, kroglica [del nakita] – perlina – Halskettenperle*: [pò:rte] magà:r sa blè: [...] s tà:čəmə grò:lci naprà:ul'ane al pa t'ku .. ŋ pa ti:stu sa pò:le 'gor naší:wəle Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ –, Thes. + ! ⇒ koralda

guma -e ž ▶ gù:ma Ž-ES <Ted gù:ma Ž-ES, Ž-MM> **1** *guma – gomma – Gummi* **2** *elastika – elastico – Gummiband*: u pà:sə sa đjà:l gù:ma nó:təR Ž-ES [L] Plet. **1** gūmi, SSKJ **1**, Thes. – ! ⇒ gumi, lastriš

gumi -ja m ▶ Ž gù:mi <Red gù:mija, Ted gù:mi> *elastika – elastico – Gummiband*: gù:mi sa đà:lə akùəle [L] Plet. ~, SSKJ ~, Thes. ~ ! ⇒ guma **2**, lastriš

gumljast -a -o ▶ <m Tmn gú:ml'aste> *gumijast – di gomma – aus Gummi*: sa đjà:lə gú:ml'aste pá:ntŋne [L] Plet. gúmast, SSKJ gúmast, Thes. – ! ⇒ gumnast

gumnast -a -o ▶ gú:mnast Ž-MM <> *gumijast – di gomma – aus Gummi*: gú:mnast pá:ntŋ Ž-MM [L] Plet. gúmast, SSKJ gúmast, Thes. – ! ⇒ gumljast

gvànt gvánta m ▶ g'want, g'wənt <Ded gwá:ntə, Ted g'want, Med na gwá:ntə, Oed pađ gwá:ntəm, ITmn gwá:nte, Rmn gwá:ntu> *obleka – abito, vestito – Bekleidung*: tù:kale sa gwá:nte ▪ g'want ađ mò:je stà:re má:təre ▪ pađ gwá:ntəm je mē:a tò:ta spùəđn'a čì:kl'a ▪ tò:t g'want sa de:wəle p'rou_()_Žà:bŋcax ▪ ó:nast g'want ▪ ó:xcitne g'want Ž-ES ▪ ta fà:jn g'want za nađiəu ▪ g'want za mšà:k dè:n • CEL GVANT *enodelna obleka – vestito di un solo pezzo – einteilige Kleidung*: ciəu g'want Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ nižje pog., Thes. +, Mak. + (1991), Dom. U guənt, nem. nar. Gwo:nt, manjš. Gwantl (162) ! ⇒ klad, obleka

gvantec -tca m ▶ gwá:ntəc <Red gwá:ntca, Ted gwá:ntəc Ž-ES, Imn gwá:ntcə> *manjšalnica od gvant – dim. di gvant 'abito, vestito' – Dem. zu gvant 'Bekleidung'*: má:ma za bñika nuəč je mē 'wəsčəs kú:pwa .. ŋ gwá:ntəc ŋ pa nó:be čìəul'e ▪ gwá:ntəc je 'biu mà:u 'bəl dò:x, da je pakri:u tù:de srá:jclə [L] –, Thes. + ! ⇒ kladič

H

haftelj -na m ▶ xá:ftl <Imn xá:ftlne> *zapenec*

– chiusura a gancetto – *Haftel* (beim Kleid)
 [L] –, Thes. haftel

hafteljč -a m ▶ ⟨Tmn xà:ftlčē⟩ *manjšalnica*
 od HAFTELJ – *dim. di* HAFTELJ ‘chiusura a gancetto’
 – *Dem. zu* HAFTELJ ‘Haftel’ [L] –, Thes. –

hakeljč -a m ▶ xà:kljč ⟨ITmn xà:kljčē⟩ *kaveljček*
 – *piccolo gancio* – *kleiner Haken*: xà:kljčē m
 pa đrú:kørje [L] –, Thes. +, Mak. Tmn akəlče
 (1991: 40)

hangrli -lna m ▶ xà:ngørle ⟨Ied s xà:ngørnam,
 Imn xà:ngørjne, xà:ngørne, xà:ngørņ⟩ *ku-*
hinjska krpa – *strofinaccio da cucina*
 – *Geschirrtuch*: xà:ngørle j ‘biu ta sù:šē ▪ s
 xà:ngørnam sma pabrí:salē [L] –, Thes. – I ⇒
 kširfecen

havba -e ž ▶ xà:ũba Ž-ES ⟨Tmn xà:ũbe⟩ **1** *glavi*
tesno prilegajoča se kapa – *cuffia* |*coprica-*
po aderente al capo – *Haube* |*Kappe/Kopf-*
bedeckung, die eng am Kopf anliegt **2** *avba*
 |*pokrivalo ljudske noše* – *cuffia* |*coprica-*
po del costume tradizionale – *Haube* |*zur*
Tracht passende Kopfbedeckung: čðrna
 xà:ũba Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ nar., Thes. 2,
 Dom. nem. nar. Haubn (162) I ⇒ avba, 2 ⇒
 kapa

havbica -e ž ▶ xà:ũbca Ž-ES ⟨⟩ **1** *kapica* – *cuf-*
fietta – *kleine Kappe*: kðrstna xà:ũbca Ž-ES **2**
manjšalnica od HAVBA **2** – *dim. di* HAVBA **2** ‘cuf-
fia’ – *Dem. zu* HAVBA **2** ‘Haube’ [L] –, Thes. – I
 ⇒ avbica

hekljan -a -o ▶ xè:kl’an, ‘xekl’an Ž-ES ⟨ž Imn
 xè:kl’ane, s Ied xè:kl’ano⟩ *kvačkan* – *lavo-*
rato all’uncinetto – *gehäkelt*: ciəu xè:kl’an
 m pa ađ ní:tę narè:đ [L] –, Thes. –

hekljati -am nedov. ▶ xè:kl’atę ⟨Ied xè:kl’əm
 U(Ov)-sw, 3mn xè:kl’aja, del -I m ed xè:kl’u
 U(Ov)-sw, m mn xè:kl’alę, xè:kl’alę U(Ov)-sw,
 ž ed xè:kl’əwa, mn ‘xekl’ale Ž-ES⟩ *kvačkati*
 – *lavorare all’uncinetto* – *häkeln*: tòi:le sa
 xè:kl’alę đó:ma [L] –, Thes. –

helter¹ -? m ▶ xé:ltər ⟨⟩ *obešalnik* – *attacca-*
panni – *Kleiderbügel*: điam gò:r na xé:ltər
 g’want m pò:le ga_()biəsŋ u kó:stŋ [L] –,
 Thes. – I ⇒ klajderhelter

helter² -? m ▶ xé:ltər ⟨⟩ *nedrček* – *reggiseno*
 – *Büstenhalter* [L] –, Thes. –, Dom. nem. nar.
 Pu:snho:lta (160) I ⇒ unterlajbelj

henkar -ja m ▶ xé:ŋkar Ž-ES ⟨⟩ *zankica za*
obešanje – *gancio per appendere* (*gancio*
appendiabiti) – *Aufhänger an der Kleidung*
 [L] –, Thes. –, Mak. ‘ogrinjalka’ (1991: 91)

hin -0 -0 povdk. ▶ ⟨xi:n U(Ov)-sw⟩ *uničen*,
poškodovan od rabe – *rovinato dall’uso*

– *ausgeleiert*: ta stà:re [čìəul’e] pò:le, ku sa
 b’le že magà:r xi:n .. pòrst priəđē žiə ‘wən
 glé:đu U(Ov)-sw [L] –, Thes. +

hlače hlač ž mn. ▶ xwà:čē ⟨Rmn xwà:č Ov-tw,
 Tmn xwà:čē Ž-ES⟩ *hlače* – *pantaloni* – *Hose*:
 sa xwà:čē sprəbliəklē Ž-ES ▪ čørne xwà:čē
 U(Ov)-sw ▪ dó:ũje xwà:čē Ž-MM ▪ rá:saste
 xwà:čē Ž-ES • SPODNJE HLAČE **1** *dolge spodnje*
hlače – *mutandoni, mutande lunghe* – *lan-*
ge Unterhose **2** *hlačke* – *mutande da don-*
na – *Damenunterhose*: [žè:jnske] spüəđn’e
 xwà:čē [L] +, Thes. +, Mak. + (1991), Dom.
 U huače, nem. nar. Ho:sn, SPODNJE HLAČE **1** Un-
 taho:sn (163)

hlačnica -e ž ▶ xwà:čŋca Ž-MM ⟨Imn xwà:čŋce
 Ž-ES⟩ *hlačnica* – *calzone* |*ognuna delle due*
parti dei calzoni che ricoprono le gambel
 – *Hosenröhre*: jə pa b’wa ‘ki na xwà:čŋca
 b’èk Ž-MM [L] +, Thes. +

I

irhast -a -o ▶ ⟨Imn jàrxaste Ž-MM⟩ *irhast* |*iz*
irhovine, [Ž-MM *platnen?*] – *di* (*pelle di*) *ca-*
moscio, [Ž-MM *di lino?*] – *rauchledern*, [Ž-
 MM *linnen?*]: ti:ste [xwà:čē] s pòrta sa mē:lę
 priəđ, ti:ste sa b’le pa jàrxaste Ž-MM [L] Plet.
 ‘rauchledern’, SSKJ +, Thes. ‘rauchledern’,
 Mak. ž Imn jirhaste (1991: 59) I ⇒ prten?

J

jakna -e ž ▶ jà:kna ⟨Ted na jà:kna, Med pər
 jà:kne, Imn jà:kne⟩ *jakna* |*žensko vrhnje*
oblačilo – *giacca* |*capo dell’abbigliamento*
femminile – *Damen-Jacke*: ‘ki jà:kna mà:m
 ▪ jà:kna m pa čì:kl’a ▪ fùətrana jà:kna [L]
 Plet. –, SSKJ +, Thes. +, Dom. nem. nar.
 Jakhn ‘giacca’ (163) I ⇒ janka **1**, jopa **2**

jaknica -e ž ▶ jà:kŋca ⟨⟩ *manjšalnica od* JAKNA
 – *dim. di* JAKNA ‘giacca’ – *Dem. zu* JAKNA ‘Da-
 men-Jacke’: čì:kl’a m pa jà:kŋca [...], ‘to je tū:
 gwà:ntəc [L] –, Thes. –

jama -e ž ▶ já:ma ⟨Ted já:ma⟩ *luknja* – *buco*
 – *Loch*: na viəm, zakò:j ma [đè:kjč] já:ma
 m sriəđē [L] Plet. +, SSKJ ~, Thes. +, Mak.
 ‘sušilnica za lan’, ‘odprtina za glavo’ (1991:
 7, 103)

jamica -e ž ▶ já:mca ⟨⟩ *luknjica* – *buchino*
 – *kleines Loch* [L] Plet. +, SSKJ ~, Thes. +,
 Mak. Tmn jamice (1991: 17)

janka -e ž ▶ Ov já:ŋka, U já:ŋka U(Ov)-sw ⟨⟩ **1** Ov *jakna* |žensko vrhnje oblačilo| – *giacca* |capo dell'abbigliamento femminile| – *Damen-Jacke* **2** U *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: čorna já:ŋka, čorne xwá:če, b̩əu sré:jšče U(Ov)-sw [] Plet. ~, SSKJ **2** zastar., Thes. **2**, Mak. ~ (večinoma 'krilo ali cela ženska obleka', 1991), Dom. U janká 'giacca' (163) **1** ⇒ jakna, jopa **2**

jerbas -a m ▶ jór̩bas, jór̩bəs ⟨Ted jór̩bas⟩ *jerbas* – *cesta* – *runder, aus Ruten geflochtener Korb, der auf dem Kopf getragen wird*: u svô:ta .. prađ b'lika načjò:, sa mē:lē žē:ne jór̩bas na gwá:bē [] +, Thes. –

jopa -e ž ▶ jô:pa U(Ov)-sw ⟨Ted jô:pa, Med pər jô:pē, Tmn jô:pe U(Ov)-sw⟩ **1** Ž *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: mó:štwa mà:ja pa jô:pa [...], na já:kna **2** Ov *jakna* |žensko vrhnje oblačilo| – *giacca* |capo dell'abbigliamento femminile| – *Damen-Jacke* **3** *jopica* – *giacchetta a maglia* – *Strickjacke*: štrí:kalē sa [...] jô:pe U(Ov)-sw [] Plet. **3**, SSKJ ~, Thes. **1**, Mak. ~ ('šlabanka?') (1991: 88), Dom. U jôpa 'con significato di maglia; giacca semplice di loden' (163, 167) **1**, **2** ⇒ janka, jopič, **3** ⇒ jopica

jopica -e ž ▶ jô:pca ⟨Tmn jô:pce⟩ *jopica* – *giacchetta a maglia* – *Strickjacke*: jô:pce sa štrí:kalē [] +, Thes. ~ **1** ⇒ jopa **3**

jopič -a m ▶ jô:pəč Ž-ES ⟨⟩ *suknjič* – *giacca, giacchetta* – *Sakko*: čərŋ jô:pəč Ž-ES [] +, Thes. + **1** ⇒ janka **2**, jopa **1**

K

kalošna -e ž ▶ ⟨Imn kaló:šne, kaló:šn'e⟩ **1** (*visok*) *delovni čevelj* – *scarpa da lavoro (alta)* – (*hoher*) *Arbeitsschuh*: kaló:šne sa tá:če b̩i:če ŋ pa b̩əšô:če č̩əu'l'e **2** *galoša* – *caloscia* – *Galosche* **3** *obrabljen, ponošen čevelj* – *scarpa vecchia, usata* – *abgetragener Schuh*: pər 'nas sa pa ré:klē kaló:šne .. t̩i:ste č̩əu'l'e, kor sa b'lē sk'ra za b̩ē:k zatē:pstē [] –, Thes. **3** kaloš **1** **3** ⇒ čafeder

kamašna -e ž ▶ ⟨Tmn kamá:šne U(Ov)-sw⟩ *gamaša* – *ghetta* – *Gamasche*: kamá:šne sa đjá:lē č̩əz gò:jzərje ▪ sa š'li sn̩əg š̩ə:ufl'ət al pa u pwaní:na .. pa đár̩be pa .. pa sé:nu s:à:namē al pa z wó:wəm .. sa nù:calē kamá:šne U(Ov)-sw [] Plet. +, SSKJ –, Thes. –, Dom. U kamá:šne, nem. nar. *Khamaschn* (161)

kapa -e ž ▶ ⟨Tmn ká:pe⟩ **1** *kapa* – *berretto, cuffia* – *Kappe* **2** *pokrivalo ljudske noše* – *copricapo del costume tradizionale* – *zur Tracht passende Kopfbedeckung* [] +, Thes. +, Dom. U kapa, nem. nar. *Kophn* 'cappuccio' (163), *Mizn o Kapl* (166) 'berretto' **1** ⇒ avba, havba

kapucen -cna m ▶ kapú:cŋ Ž-MM ⟨⟩ *kapuca* – *cappuccio* – *Kapuze* [] –, Thes. *kapucna*, Dom. U kapucən, nem. nar. *Khapuzn* 'cappuccio, copricapo femminile' (162)

kasteljč -a m ▶ kà:stl̩č U(Ov)-sw ⟨Imn ká:stl̩čē U(Ov)-sw⟩ *stebriček* |*prvina pri kvačkanju*| – *punto alto* – *Kästchen* |*Element beim Hacken*| [] –, Thes. –

ketnica -e ž ▶ č̩ē:tŋca, č̩ətŋca ⟨Ted č̩ē:tŋca, Oed š č̩ətŋca⟩ **1** *veržica* |*manjšalnica od KETNA*| – *catenina* |*dim. di KETNA* 'catena'| – *Kettchen* |*Dem. zu KETNA* 'Kette': ú:ra š č̩ətŋca **2** *veržica* |*okrasni predmet za okrog vratu*| – *catenina* |*sottile catena che si porta come ornamento al collo*| – *Halskette*: kô:tərca je m̩ərwə 'wəščəs n̩ē:kē đár̩tē .. priəd̩ je đár̩wa zwá:ta č̩ē:tŋca, pər kór̩stō [] Plet. **1** *kétinica*, SSKJ –, Dom. nem. nar. *Khetn* (164)

kiklja -e ž ▶ č̩i:kl'a ⟨Med u č̩ikl'è: Ž-ES, ITmn č̩i:kl'e⟩ **1** *krilo* – *gonna* – *Rock*: sa nù:calē č̩i:kl'e ▪ ô:nasta štrá:jfəsta č̩i:kl'a Ž-ES ▪ č̩i:kl'e ta šr̩wəče ▪ đô:ga č̩i:kl'a Ž-ES ▪ nabrá:na č̩i:kl'a Ž-MM ▪ č̩i:kl'a na fò:ltne • TA SPODNJA KIKLJA *spodnje krilo* – *sottoveste* – *Unterrock*: na ž̩i:đasta ta sp̩əđn'a č̩i:kl'a **2** *otročka srajčica* – *camicia da bambino* – *Kinderhemdchen* [] Plet. *kíkla* 'Weiberrock', SSKJ **1** *kíkla*, Mak. + (1991), Dom. U č̩iklja, nem. nar. *Rokh* (167), *Khitl* 'casacca, gonnella' (164) **1** ⇒ **1** • unterkikelj

kikljica -e ž ▶ č̩i:kļca Ž-ES, Ž-MM ⟨Imn č̩i:kļce Ž-MM⟩ *krilce, manjšalnica od KIKLJA* – *gonnellina*, *dim. di KIKLJA* 'gonna' – *Dem. zu KIKLJA* 'Rock': č̩i:kļca iz fò:ltne Ž-MM [] Plet. –, SSKJ *kiklica*, Mak. 'otročko scela krojeno oblačilo' (1991: 103), *rateška kiklca* 'krilo z modrcem iz vzorčastega bombažnega blaga' (1988: 60, 93)

kita -e ž ▶ č̩i:ta ⟨Tmn č̩i:te⟩ *kita* |*lasje*| – *trecchia* |*capelli*| – *Zopf* |*Haare*|: sa narè:đlē č̩i:te [] +

klad -a m ▶ klá:đ, klà:đ U(Ov)-sw ⟨⟩ *obleka* – *abito, vestito* – *Kleidung*: klá:đ ŋ pa b̩ú:rtəx U(Ov)-sw ▪ ŋ klà:đ je 'biu za nađē:l'a, ŋ pa pò:le za č̩əwa nađē:l'a je 'biu an đr̩ú:jə U(Ov)-sw [] –, Dom. nem. nar. *Khla:dl* 'in

- dialetto tedesco capo femminile' (164) **I** ⇒ gvant, obleka
- kladič** -a m ▶ klá:ďáč <Red klá:ďča, ITmn klá:ďče> **1** *oblekica* – *dim. di* KLAD 'abito, vestito' – *Dem. zu* KLAD 'Bekleidung': paliəŋ klá:ďáč Ž-MM **2** *enodelno otroško oblačilo* – *abito da bambino, vestitino* – *Kinderkleidung* **L** – **I** ⇒ gvantec
- klajderhelter** -ja m ▶ klá:jďərxə:ltər <> *obešalnik* – *attaccapanni* – *Kleiderbügel* **L** – **I** ⇒ helter¹
- klapniti** -em dov. ▶ <3ed klá:pne, 3mn klá:pneja> *klopniti* |*slišno udariti ob tla*| – *battere per terra facendo rumore* – *klappern*: čiaul'e klá:pneja **L** –
- klobučič** -a m ▶ kwó:bčáč, kwobú:čáč Ž-ES <> *klobuček* – *cappellino* – *Hütchen*: 'jes z đasè:tmə liətə sm žia mé:wa mój:j kwobú:čáč Ž-ES ▪ biəu kwó:bčáč **L** –
- klobuk** -a m ▶ kwó:bək <Ted kwó:bək Ž-ES, ITmn kwabú:če> *klobuk* – *cappello* – *Hut*: má:ma je pa rá:đa kwó:bək nasi:wa Ž-ES ▪ stá:re kwabú:če **L** +, Mak. kvobək (1991: 68, 96), Dom. U kuóbək, nem. nar. Huat (163)
- klopotati** -am nedov. ▶ <3mn kləptà:ja> *klopotati* |*slišno udarjati ob tla*| – *battere per terra facendo rumore* – *klappern*: čiaul'e, đər điawaja ramù:š, kləptà:ja **L** +
- kneštrimpf** -? m ▶ kniəšt'rimpf <> *dokolenka* – *calzettone* – *Kniestrumpf* **L** –
- knòf** knófa m ▶ k'naf <Ted k'naf, ITmn knó:fe, knó:fə, Rmn knó:fu, knúəf, Omn s knó:fə, Tdv knó:fa U(Ov)-sw> **1** *gumb* – *bottone* – *Knopf*: tō:ta [já:kna] ma ká:jsə knó:fu/kà:js knúəf ▪ tū:ka sa mé:lə đwà: tri: knó:fa U(Ov)-sw ▪ knó:fə pađuljəčanə Ž-ES ▪ knó:fə sa tū:đ štó:fastə **2** *vozel* – *nodo* – *Knoten*: zabě:žəš ŋ pa nardī:š k'naf ▪ sa k'naf priəđi narè:đlə Ž-ES **L** Plet. 1, SSKJ 1 nižje pog., Dom. 1 nem. nar. Khnopf (164)
- knofič** -a m ▶ knò:fáč <Rmn knó:fču, knò:fáč Ž-ES, ITmn knò:fče> *gumbek* – *bottoncino* – *Knöpfchen*: mi:kne knò:fče **L** –, Mak. knofáč (1991: 38)
- knopfloh** -a m ▶ k'nopfłə:x <Imn k'nopfłə:še> *gumbnica* – *occhiello*, *bottoniera* – *Knopfloch* **L** – **I** ⇒ knopfloh
- knopfloh** -ja m ▶ <Imn k'nopfłə:xarje, k'nopfłə:xərje> *gumbnica* – *occhiello*, *bottoniera* – *Knopfloch* **L** – **I** ⇒ knopfloh
- kocen** -cna m ▶ kó:cŋ <Tmn kó:cne> *volnena odeja* – *coperta* – *Wolldecke*: kó:cŋ je pa ciəu ađ ó:ne **L** – **I** ⇒ odeja
- kola** -e ž ▶ kúəwa Ž-MM <Ted kúəwa Ž-MM> *vreteno* |*del kolovrata*| – *fuso*, *rocchetto* |*parte dell'arcolai*| – *Spindel* |*beim Spinnrad*|: sə pó:le naprə:j gó:nu tō:ta kúəwa Ž-MM **L** Plet. –, SSKJ ~
- kolovrat** ⇒ korvat
- kopa** -e m ▶ kò:pa <Ted kò:pa> *figa*, *svitek* |*na tilniku ali temenu zviti lasje/kita*| – *crocchia* – *Haarknoten*: kò:pa nardò: ▪ čí:te al pa kò:pa **L** Plet. 2. kópa ~, SSKJ –, Dom. nem. nar. Khno:tn
- koperdeken** -kna m ▶ kapè:rđé:kŋ <Tmn kapè:rđé:kne> *posteljno pregrinjalo* – *copriiletto* – *Tagesdecke*: kapè:rđé:kŋ, kor se đia na pó:stu **L** –
- koralda** -e ž ▶ kará:uđa <Tmn kará:uđe> *koralda* – *corallo* – *Koralle* **L** + **I** ⇒ grolica
- korvat** -a m ▶ kò:rwat Ž-ES, kò:rwat U(Ov)-sw <Ted kò:rwat U(Ov)-sw, Oed s kò:rwatam Ž-MM> *kolovrat* – *filatoio*, *arcolai* – *Spinnrad*: sa pré:đle s kò:rwatam Ž-MM ▪ mùəš gani:te kò:rwat U(Ov)-sw **L** –, Mak. + (1991: 10), Dom. nem. nar. Schpinro:d, Schpinradl (19), Spinro:d, manjš. Spinradl (169)
- kos** -a m ▶ kò:s <> *del (oblačila)* – *capo (d'abbigliamento)* – *(Kleidungs)stück*: ta gari:n'ə kò:s ađ điađŋna **L** +
- kosič** -a m ▶ kò:šč <Tmn kó:šče> **1** *košček* – *pezzetto* – *Stückchen*: s'tara má:tə ađ mó:jga mó:ža je zrə:zawa kó:šče ađ štó:fa ŋ pa jəx je pəršté:pawa cūə ŋ pa pó:le je narè:đwa pó:štər ▪ mè:ŋka še .. ŋ kò:šč **2** *manjšalnica* ad kos – *dim. di* kos 'capo (d'abbigliamento)' – *Dem. zu* kos '(Kleidungs)stück': klá:ďáč je 'ki n kò:šč **L** Plet. +, SSKJ ~
- kosten** -tna m ▶ <Tmn kó:stne> *omara* |*za shranjevanje oblačil*| – *armadio* |*per vestiti*| – *Kleiderschrank* **L** –, Dom. nem. nar. Henkhho:stn (78)
- kosten** -a -o ▶ kastè:n Ž-ES <Omn s kastè:name Ž-MM, s Ied kastè:no> *koščen* – *osseo*, *di osso* – *knöchern*, *aus Knochen*: kastè:n 'rožŋk'ranc Ž-ES **L** Plet. +, SSKJ zastar. **I** ⇒ koščen
- kostim** -a m ▶ kustì:m <Tmn kustì:me Ž-MM> **1** *noša* – *costume* – *Tracht* **2** *kostim* |*žensko oblačilo*| – *tailleur* |*abito da donna*| – *Kostüm* |*Damenbekleidung aus Rock und Jacke*|: já:kna ŋ pa čí:kl'a sa tū: ré:klə kustì:m Ž-MM **L** Plet. –, SSKJ 2, Mak. 2 (1991: 91), Dom. U kostin (100, 164), nem. nar. Khostim 'vestito tipico di una certa epoca o di una fascia sociale del passato' (164) **I** 1 ⇒ noša, troht

- koščen** -a -o ▶ kaš'čan <Imn kaščë:ne> *koščen* – *osseo, di osso* – *knöchern, aus Knochen*: kaš'čan 'rožņk'ranc [L] + I ⇒ kosten
- koža** -e ž ▶ <ITmn kô:že Ž-MM> *koža* – *pelle* – *Haut*: sa mē:lē .. ađ žb'i:ne ciøle kô:že Ž-MM [L] +
- krageljč** -a m ▶ krà:gļč, krà:gļč Ž-ES <Ted krà:gļč, Med na krà:gļčø, Tmn krà:gļče> *ovratnik pri ženskem oblačilu* – *colletto dell'abito femminile* – *Kragen an einer Damenkleidung*: an biøu krà:gļč ▪ stàrgan krà:gļč ▪ bə'sak krà:gļč ▪ ži:dast krà:gļč za s'vet yuəð ▪ krà:gļč za trô:če, k sa š'le M šùøwa [L] – I ⇒ kragenč
- kragen** -gna m ▶ krà:gņ U(Ov)-sw <Red krà:gna> 1 *vrata* – *collo* – *Hals*: sa đjà:lē [faca'lat] aku krà:gna 2 U(Ov)-sw *ovratnik* – *colletto* – *Kragen*: biøu krà:gņ U(Ov)-sw [L] –, Mak. 2 Red brez kragna (1991: 44) I 2 ⇒ krogen
- kragenč** -a m ▶ krà:gņč <> *ovratnik pri ženskem oblačilu* – *colletto dell'abito femminile* – *Kragen an einer Damenkleidung*: špi:kəst krà:gņč [L] –, Mak. 'ovratnik moške srajce' (1991: 55) I ⇒ krageljč
- krāj** krāja m ▶ k'rej <> *kos, del česa* – *pezzo, parte di qualcosa* – *Stück, ein Teil eines Ganzen*: ņ k'rej je 'biu xwá:čņca Ž-MM ▪ tū: je fiərgò:ņk .. ta gari:n'ę k'rej [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ flašter
- krajceljštiħ** -a m ▶ krà:jčšti:x <> *križni vbod* – *punto a croce* – *Kreuzstich* [L] – I ⇒ krajčstih
- krajčstih** -a m ▶ krà:jčšti:x Ž-MM <> *križni vbod* – *punto a croce* – *Kreuzstich* [L] – I ⇒ krajceljštiħ
- krancelj** -na m ▶ krà:ncļ Ž-ES <Ted krà:ncļ> *poročni venček* – *piccola corona, coroncina nuziale* – *Brautkranz*: krà:ncļ ađ nabē:ste je biøu narē:đ z uəska [L] Plet. –, SSKJ nižje pog., Mak. + (1991), Dom. nem. nar. Mirtnkhro:nz (166) I ⇒ krona 2
- kratek** -tka -o ▶ krà:đək <m ITmn krà:tče, ž Ied krà:tka, ITmn krà:šče Ž-MM, s Ied krà:tko> *kratek* – *corto* – *kurz*: krà:šče xwá:če Ž-MM ▪ sô:kne sa pa blē: 'bəl krà:tiče [L] +
- kravatelj** -na m ▶ kravà:tļ U(Ov)-sw <ITmn kravà:tļne> *kravata* – *cravatta* – *Krawatte*: krawà:tļ je tū:đ 'biu čàrņ U(Ov)-sw [L] –, Mak. + (1991: 58), Dom. U kravatl, nem. nar. Khrawa:tn (165)
- kreželj** -na m ▶ krē:žļ Ž-ES <Tmn krē:žļne, krē:žļne> *naborek* – *volant, ruche* – *Rüsche*: à:, tū: je nabrá:no, v'ite, tū: je 'tak krē:žļ Ž-ES [L] Plet. + (krēzelj), SSKJ –, Mak. krežl ~ (1991: 36), krjəžəl (49) 'vrsta ženskega ovratnika, naborek'
- križast** -a -o ▶ <s Ied kri:žasto> *karirast* |ki ima večbarven vzorec v obliki pravokotno križajočih se črt| – *scozzese, a quadretti* |tessuto scozzese| – *kariert* |mit kreuzenden Streifen versehen| [L] +
- krogel** ⇒ okrogel
- krogen** -gna m ▶ krô:gņ <> *ovratnik* – *colletto* – *Kragen*: pər jô:pē je krô:gņ ▪ có:zək krô:gņ [L] –, Dom. nem. nar. Khro:gn 'colletto' (164) I ⇒ kragen 2
- krona** -e ž ▶ krô:na <Ted krô:na> 1 *venček* – *corona* – *Kränzchen, Kranz*: nawá:đnu sma mē:lē na mi:kna krô:na x'køle z rò:žmē .. ņ pa pò:le sviəča 2 enkr. *poročni venček* – *piccola corona nuziale* – *Brautkranz*: tò: sa đjà:lē, đər sa se žani:lē, sa đjà:lē na gwá:wa .. tò:le .. na krô:na ▪ za ô:xcit žē:na je mē:wa krô:na ņ pa mò:ž je pa 'mou pú:šļ [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ kranclj
- krsten** -tna -o ▶ <m Ied kərstņ, ž Ied kərstna, kərstna Ž-ES> *krsten* – *da battesimo* – *Tauf*: kərstna_()đē:jca ▪ kərstņ đē:kļč ▪ kərstna xà:ūbca Ž-ES [L] +
- kširfecen** -cna m ▶ kšiarfē:cņ Ž-MM <> *kuhinjska krpa* – *strofinaccio da cucina* – *Geschirrtuch* [L] – I ⇒ hangrli
- kufēr** -fra m ▶ kú:fər <Ted na kú:fər, Med u kú:frø> *skrinja* – *cassapanca* – *Truhe*: tò:le sņ tū:đ_()abi:wa, u kú:frø ▪ kú:fər [...] ni x'kø fā:jn kà:kər bā:ņka [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ banka
- kunstan** -a -o ▶ <s Ied kù:nstanu Ž-ES> *iz umetnega materiala* – *di materiale artificiale* – *aus künstlichem Material*: tū: ni: t'ku prò:u ta 'ext, tū: je [...] kù:nstanu Ž-ES [L] –
- kupiti** -im dov. ▶ kù:ptē <3mn kù:pja Ž-MM, del -I ž ed kù:pwa, m mn kù:plē U(Ov)-sw> *kupiti* – *comprare* – *kaufen*: je kù:pwa štò:f ▪ jà:, magà:rę k v'ličø nó:če, đa sa 'kej kù:plē nam nò:bga .. al pa k viənaxtņ U(Ov)-sw [L] + I ⇒ noter kupiti
- kupljen** -a -o ▶ <m Ied kù:pl'an, s Ied kù:pl'əno, kù:pl'ano> *kupljen* |ki ni domače izdelave| – *comprato* |non fatto in casa| – *gekauft* |nicht hausgemacht|: tò: sa sami: đē:walę .. tò: ni kù:pl'əno [L] Plet. + (kúpiti), SSKJ + (kupiti) I ⇒ domač
- kvadratast** -a -o ▶ <ž Ied kwadrà:təsta, ITmn kwadrà:təste, s Ied kwadrà:təstø> 1 *kvadratast* – *quadrato* – *quadratförmig*:

kwadrà:†ste [fè:cne] **2** *kockast* |z vzorcem v obliki kvadratov| – *a quadretti – gewürfelt* |mit einem Würfelmuster| **L** **Plet.** –, SSKJ +
kvarta -e ž ▶ kwá:rtá **U(Ov)-sw** ⟨⟩ *gradaše* |priprava za česanje volne| – *scardasso, cardo – Wollkamm aus Draht* **L** **Plet.** –, SSKJ ~, Mak. ahl(j)e (1988: 55, 1991: 8), drzovec (1991: 8), Dom. nem. nar. Khatatschn (19, 164)
kvartati -am ▶ kúá:rtat **Ov-TW** ⟨del -I m mn kwá:rtalę **U(Ov)-sw**, kúá:rtalę **Ov-TW**) *gradašati* |česati volno z gradašami| – *cardare – Wolle kardäschen am Wollkamm*: 'dər sa kwá:rtalę, sa đjá:lę má:u bíowa ŋ pa má:u čárna, ŋ pa jə že pri:šwa sí:wa 'wən **U(Ov)-sw** **L** –, Mak. ahlati, drzati (1991: 8), Dom. nem. nar. khatatschn (19, 164)

L

lahek -hka -o ▶ 'wəxək **Ž-ES** ⟨ž Ied 'wəxka, **Imn**'wəxče) *lahek* |z razmeroma majhno težo| – *leggero* |con un peso relativamente ridotto| – *leicht* |mit relativ wenig Gewicht|: kó:cŋ je pa 'bəl 'wəxək ▪ 'wəxka plú:zŋca ▪ 'wəxče čiaul'e ▪ 'bəl 'wəxək [štò:f] **Ž-ES** **L** +
lajbič -a m ▶ lá:jjbəč ⟨**Med** u lá:jfčŋ, **Oed** pəđə lá:jfčŋ) *telovnik – gilè – Weste*: u lá:jfčŋ je 'biu žò:kəč ▪ ŋ žá:matŋ lá:jjbəč **L** **Plet.** +, SSKJ nižje pog., Mak. 'suknjič, jopič', Dom. U laibc (165), nem. nar. Laibl (162, 165) **I** ⇒ pruštah
lajfer -ja m ▶ lá:jfər ⟨⟩ *tekač* |preproga| – *guida, passatoia – Läufer* |Teppich|: điaŋa u:()éjžá tò:t lá:jfər, k je dò:x **L** –
las -a m ▶ ⟨**Tmn** wasè:⟩ *las – capello – Haar*: 'jes_()ŋ mé:a 'wəščəs krá:tče wasè: **L** +
lastriš -a m ▶ **Ov** lá:striš, lá:striš **Ov-TW**, lá:stərš **U(Ov)-sw** ⟨⟩ *elastika – elastico – Gummiband* **L** – **I** ⇒ guma **2**, gumi
leder -dra m ▶ ⟨**Red** lè:đra, **Ted** lè:đər **Ž-MM**, **U(Ov)-sw**, **Oed** lè:đram) *usnje – pelle, cuoio – Leder*: s tí:stŋ lè:đram ta dbè:lŋ ŋ pa ta 'təščŋ .. pól:le sa rė:klę .. tì: sa ta grò:đ čiaul'e b'le .. tí:stə je b'wə za .. za u 'bašk **L** –, Dom. nem. nar. Leda (165)
lederhozen -θ m mn. ▶ lè:đərxó:zŋ ⟨**Tmn** lè:đərxó:zŋ) *irhaste hlače – pantaloni di pelle, di cuoio – Lederhose*: lè:đərxó:zŋ za trò:če ▪ biam, đa kà:čę se mè:lę tì:đę lè:đərxó:zŋ [...] tí:ste sa tà:uralę čiaul palé:te **L** –

ledrast -a -o ▶ lè:đrast ⟨ž **ITmn** lè:đraste, s **Ied** lè:đrastŋ) *usnjen – di pelle, di cuoio – ledern*: lè:đrast pà:s ▪ lè:đrast bú:rtax **U(Ov)-sw** ▪ lè:đraste xwá:če **L** –
leht prisl. ▶ liəxt ⟨⟩ *svetlo – chiaro, luminoso – licht, hell*: liəxt zalé:nŋ **L** –
lice -a s ▶ ⟨**Ted** na li:ce) • **NA LICE** *na lice* |na izdelano, prednjo stran| – *sul diritto (del tessuto) – auf der rechten Seite*: dviə na li:ce ŋ pa đviə narò:bę **L** +
loden -dna m ▶ ló:đn **Ž-MM** ⟨**Red** ló:đna) *loden* |tkanina| – *loden* |tessuto| – *Lodenstoff*: z ló:đna je b'wa 'wəščas .. pelari:na **L** **Plet.** –, SSKJ +
lodnast -a -o ▶ ló:đnast ⟨ž **Tmn** ló:đnaste **U(Ov)-sw**) *lodnast – di loden – Loden-*: ló:đnast štò:f ▪ ló:đnast p wá:šəč **Ž-MM** ▪ ló:đnaste [xwá:če] **U(Ov)-sw** **L** **Plet.** –, SSKJ +
lompenširem -rma m ▶ 'lompŋšíəriŋ **Ž-ES** ⟨⟩ *senčnik* |na svetilki| – *paralume – Lampenschirm* **L** –
lopuča -e ž ▶ wapú:ča **Ž-MM** ⟨⟩ *lopatasto orodje za tolčenje lanenega semena iz glavice* – *attrezzo a forma di vanga adoperato per togliere i semi di lino dalle capsule – Stöβel zum Heraus klopfen des Leinsamens*: je b'wa na wapú:ča, rá:jtam [...] ŋ pa s tí:sta sa pól:le tláklę ja [pré:ja], pól:le sa ja pré:đlę ŋ pa pól:le sa tóká:lę **Ž-MM** **L** **Plet.** +, SSKJ –, Mak. uapučo (1988: 55), Dom. nem. nar. Schlegl 'mazza usata nell'operazione di separazione del seme dal gambo del lino o della canapa' (20, 168)
lošen -šna m ▶ ló:šŋ ⟨⟩ *jezik pri čevlju – mascherina, spunterbo – Lasche*: pər čiaul'ax je ló:šŋ, kà:r je u sríəđ nó:trę **Ž-MM** **L** –

M

mandeljc -a m ▶ mà:ndjč ⟨⟩ *kaveljček* |del zapenca| – *gancetto – Haken* |beim Haftel|: mà:ndjč ŋ pa bà:jfca **L** **Plet.** –, SSKJ ~
mašen -šna m ▶ má:šŋ ⟨**Ted** má:šŋ **Ž-MM**, **Imn** má:šŋ **Ž-MM**) *pentlja – fiocco – Masche*: zvé:žəš má:šŋ, alé:, 'po pa žò:ja 'doŋta 'bi:sę **Ž-MM** **L** –, Mak. **Ted** na mašno (1991: 44)
mašenč -a m ▶ mà:šŋč ⟨⟩ *pentljica – fiocchetto – kleine Masche* **L** –, Mak. **Oed** mašncŋ (1991: 8)
mašetna -e ž ▶ ⟨**ITmn** mašé:tne, mašé:tne, mašé:tne, **Mmn** na mašé:tnaš) *manšeta – polsino – Manschette*: [điəwane] mašé:tne **L** –

mašinj -a m ▶ maši:n, maši:n ⟨Red maši:n'a U(Ov)-sw, Ted maši:n, Oed zə maši:n'am, zə maši:n'em, Tmn mašin'e) (šivalni) stroj – macchina da cucire – Nähmaschine: sa pakri:lə maši:n ▪ biəm, đə mǝ:ja še maši:n, k sa đé:wale čiu'le ▪ đər ni: maši:n'a, 'po mǝ:rš 'pəč na ró:ka ši:watə U(Ov)-sw [L] –, Dom. U stroi, nem. nar. Na:maschin (166)

medaljica -e ž ▶ mǝdǝ:lca ⟨svetinjica – santino – Gedenkmünze: mǝdǝ:lca ađ ušǝ:ršče mari:je [L] –

meder -dra m ▶ Ž miǝđər ⟨Tmn miǝđre Ž-MM, Mmn u miǝđrax Ž-MM) životec |oblačilo| – corpetto |indumento| – Mieder |Kleidung|: ađ đǝndǝna .. ta gari:n'e kǝ:s je 'biu tǝ:đe miǝđər [L] –, Dom. nem. nar. Miada (166) | ⇒ moder, nedrc

medrček -čka m ▶ miǝđərčək Ž-ES ⟨manjšalnica od MEDER – dim. di MEDER 'corpetto' – Dem. zu MEDER 'Mieder' [L] –

mehek -hka -o ▶ ⟨m Imn 'mǝxče, ž Ied 'mǝxka Ž-MM) mehek – soffice, morbido, tenero – weich: [čiu'le] sa blē: x'kǝ 'mǝxče [L] +

metra -e ž ▶ ⟨Ted mǝ:tra U(Ov)-sw) (šiviljski) meter – metro (da sarto) – Metermaß (Schneiderin): je mǝ:wa mǝ:tra [...], uzé:wa mǝ:ra U(Ov)-sw [L] –

močen -čna -o ▶ ⟨ž Ied mǝ:čna Ž-MM, Tmn mǝ:čne) močen – forte, robusto – stark: bǝl je b'wa [nǝt] zasú:kana, bǝl je b'wa mǝ:čna Ž-MM ▪ [ántše] sa b'we z'wa mǝ:čne ŋ pa rú:faste [L] +

moda -e ž ▶ mǝ:đǝ ⟨moda – moda – Mode: je pri:šwa drǝ:ga mǝ:đǝ [L] +

model -a m ▶ modǝ:l ⟨Imn modǝ:le, Rmn modǝ:lu, Tmn modǝ:le) nov. 1 vzorec – modello – Muster: sa b'le 'm'se tǝ:če modǝ:le, mi:kne, blí:če 2 (foto)model, maneken(ka) – fotomodello – Fotomodell, Model, Mannequin: sa b'le đwǝ modǝ:le ŋ pa sa prǝ:u abliǝklē tǝ:te rači: [L] Plet. +, SSKJ 1 | 1 ⇒ mušter

moder -dra m ▶ mǝđər Ž-ES ⟨životec |oblačilo| – corpetto |indumento| – Mieder |Kleidung|: 'to sa b'le tǝ:če čiu'le, đǝ sa mǝ:l mǝđər čuǝle Ž-ES [L] – | ⇒ meder, nedrc

moderno povedk. ▶ modǝ:rŋ ⟨moderno – moderno – modern: tǝ: je žǝ mǝ:u 'bǝl modǝ:rŋ [L] Plet. (modǝrn), SSKJ (modǝren)

modrocen -cna m ▶ ⟨Red mađró:cna, ITmn mađró:cne) žimnica, vzmetnica – materasso – Matratze: na 'bart ŋči: bwo mađró:cna ▪ mađró:cne s fi:đranjǝm [L] –, Dom. nem. nar. Matro:zn (166)

monogram -a m ▶ monogrǝ:m, monogrǝ:m U(Ov)-sw ⟨Oed z monogrǝ:mǝm) monogram – monogramma – Monogramm: [rjú:xa] mǝ: nǝ:tre monogrǝ:m Ceci:l'a Mǝrtinc, 'to j b'wa stǝ:ra mǝ:tǝ ođ mǝ:jga mǝ:za [L] +

montelj -na m ▶ mǝ:ntǝl ⟨Red mǝ:ntǝlna Ž-ES, Ded kǝ mǝ:ntǝlŋ Ž-ES, Ted mǝ:ntǝl, Imn mǝ:ntǝlŋe Ž-MM, Rmn mǝ:ntǝlŋu U(Ov)-sw) plašč – mantello – Mantel: nǝ:ša mǝ:ma je tǝ: mǝ:a še kwǝ:bǝk .. đ'ra đ'ra .. kǝ mǝ:ntǝlŋ Ž-ES ▪ 'tǝšče mǝ:ntǝlŋe Ž-MM [L] Plet. ~, SSKJ –, Mak. montǝl 'plašč' (1991: 65, 91), 'moška delovna halja' (52), Dom. U puašč, montǝl, nem. nar. Mo:ntl (165)

monteljč -a m ▶ mǝ:ntǝlč ⟨manjšalnica od MONTEJ – dim. di MONTEJ 'mantello' – Dem. zu MONTEJ 'Mantel': tǝ:če čiu'le gǝ:re, pǝ:le ŋ tǝ:k mǝ:ntǝlč [L] –

moški -a -o ▶ mǝ:šče Ž-MM ⟨moški – da uomo – männlich: mǝ:šče štǝ:f Ž-MM blago za moška oblačila – tessuto utilizzato per la confezione di abiti da uomo – Stoff für die Herrenkleidung [L] +

moštva -tev m mn ▶ mǝ:štva ⟨več moških, moški – uomini, maschi – Männer: mǝ:štva sa mǝ:le ta ò:xcitni g'want [L] Plet. moštvo, SSKJ moštvo star.

muna -e ž ▶ mú:na U(Ov)-sw ⟨pero |pri pticah| – penna |degli uccelli| – Feder |Gefieder der Vögel| [L] Plet. ~, SSKJ – | ⇒ feder

mušter -tra m ▶ mú:štǝr Ž-ES ⟨Red braz mú:štra Ž-MM, Rmn mú:štru, Tmn mú:štre) vzorec – modello – Muster: 'jes mǝ:m še ta stǝ:re mú:štre .. še u kú:frǝ [...] sa đǝbi:lē cǝ:jŋže, ađ 'Esterǝ:jxa sa đǝbi:lē, pǝ:le še ađ Wǝ:šk sa mǝ:le, tǝ:sta Mǝ:ni di fǝ:ta bǝr kǝ:lē .. pusǝ:đər sa đǝbi:lē tǝ:te mú:štre [L] –, Mak. + (1991: 14) | ⇒ model

N

nabran -a -o ▶ nabrá:n U(Ov)-sw ⟨m Imn nabrá:ne, ž Ied nabrá:na, s Ied nabrá:nu, nabrá:no Ž-ES) nabran |drobno naguban| – a pieghe, pieghettato |arricciato| – gefaltet |fein gefaltet|: nabrá:na čiu'le ▪ nabrá:ne rakǝ:be ▪ nabrá:nu bǝr čǝganǝ [L] Plet. (nabrǝti), SSKJ (nabrǝti) | ⇒ cegan, nagrbán

nabrati -berem dov. ▶ nabrá:tǝ U(Ov)-sw ⟨nabrati |drobno nagubati| – pieghettare |arricciare| – gefalten |fein gefalten| [L] + ⇒ cegati

naftalina -e ž ▶ ⟨Red naftali:ne⟩ *naftalin* – *naftalina* – *Naphthalin*: sm̩ d̩j̩a:wa m̩a:u naftali:ne nò:t̩ər, m̩a:u sm̩ər̩di: [L] Plet. naftalin, SSKJ naftalin

nagrban -a -o ▶ nagər̩ban Ž-ES ⟨ž Ied nagər̩b̩əna, s Ied nagər̩b̩əno⟩ *nabran* [drobno naguban] – *a pieghe, pieghettato* [arriccio] – *gefaltet* [fein gefaltet]: č̩i:kl̩'a je b̩'wa [...] nagər̩b̩əna u p̩a:s̩ə ▪ 'to je nagər̩ban ta g'lix št̩ə:f Ž-ES [L] Plet. ~ (nagr̩bati), SSKJ ~ (nagr̩bati), Mak. + (1991: 45, 49) I ⇒ cegan, nabran

naheftan -a -o ▶ ⟨s Ied nax̩é:ftan̩ Ž-MM⟩ *naudarjen* – *imbastito* – *geheftet*: m̩ pa p̩ó:le, k je b̩'wo nax̩é:ftan̩, sa 'd̩ou p̩ər̩š̩i:wale Ž-MM [L] –

naheftati -am dov. ▶ nax̩é:ftat̩e ⟨del -I m mn nahé:ftal̩e Ž-MM⟩ *naudariti* [speti z redkimi vbodi] – *imbastire* [con ago e filo] – *heften* [mit Nadeln od. mit locker und in weiten Abständen durch das Gewebe geführten Stichen vorläufig zusammenhalten]: ta p̩əru sa c̩üə_(r)é:zale, p̩ó:le sa nahé:ftal̩e Ž-MM [L] –

narediti -im nard̩i:t̩e dov. ▶ ⟨2ed nard̩i:š, del -I ž ed narè:d̩wa, m ed narè:d̩u, mn naré:d̩le, narè:d̩le⟩ *narediti* [z delom omogočiti nastanek česa] – *fare, produrre, confezionare* – *machen* [durch Arbeit etw. entstehen lassen]: m̩a:ma je m̩ə narè:d̩wa g'w̩ant ▪ t̩ə:te [á:ntše] sa d̩ó:ma sam̩i: narè:d̩le [L] +

narobe prisl. ▶ narò:be, narò:b̩e ⟨⟩ *narobe* [na narobni strani] – *sul rovescio* (del tessuto) – *auf der linken Seite*: na li:ce m̩ pa narò:b̩e [L] +

našivan -a -o ▶ naš̩i:w̩an Ž-MM ⟨⟩ *našit* – *attaccato, cucito* – *genäht, aufgenäht* [L] –

našivati -am dov. ▶ naš̩i:w̩at Ž-MM ⟨del -I m mn naš̩i:wale Ž-MM⟩ *našiti* – *attaccare, cucire* – *nähen, aufnähen*: [p̩ò:rte] sa p̩ó:le 'gor naš̩i:wale Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ –

naštikan -a -o ▶ ⟨s Ted naš̩t̩i:kanu U(Ov)-sw⟩ *štikan* – *ricamato* – *bestickt*: sa m̩é:l̩e k̩è:j naš̩t̩i:kanu g̩ó:re U(Ov)-sw [L] –

navaden -dna -o ▶ naw̩a:d̩n̩ ⟨m Ied ta naw̩a:d̩n̩, ta naw̩a:d̩n̩e, ž Ied ta naw̩a:d̩na, Imn naw̩a:d̩ne, ta naw̩a:d̩ne⟩ *navaden, vsakdanji* – *comune, quotidiano* – *gewöhnlich, alltäglich*: naw̩a:d̩n̩ g'w̩ant ▪ ta naw̩a:d̩na á:ntxa ▪ ta naw̩a:d̩n̩ faca'lat [L] + I ⇒ ajnfloh

nec -a m ▶ n̩è:c ⟨⟩ *mrežica* [zelo redka tkanina, okras pri klobuku] – *reticella* – *Netz* [sehr dünnes Gewebe, Ziernetz beim Hut]: n̩è:c x'kale č̩iaz t̩ù:d̩e [...] m̩ pa sa m̩é:l̩e t̩á:če č̩ü:d̩ne kwab̩ú:če [L] –

nedel -a m ▶ nađ̩iəu ⟨Ted za nađ̩iəu, Tmn nađ̩iəle⟩ *praznik* – *giorno festivo* – *Feiertag*: za nađ̩iəu m̩ pa za m' sak d̩è:n ▪ za ta bli:če nađ̩iəle sa pa m̩é:l̩e č̩ər̩ŋ g'w̩ant ▪ faca'lat za nađ̩iəu [L] Plet. +, SSKJ –

nedelja -e ž ▶ nađ̩é:l'ə ⟨Ted za nađ̩é:l'ə, za [...] nađ̩é:l'ə U(Ov)-sw, Mmn ũ nađ̩iəl'əx⟩ *nedelja* – *domenica* – *Sonntag*: za nađ̩é:l'ə sma m̩é:l̩e un g'w̩ant [L] +

nedrc -a m ▶ Ov, U niəđ̩ərc ⟨⟩ *životec* [oblačilo] – *corpetto* [indumento] – *Mieder* [Kleidung] [L] Plet. –, SSKJ ~, Mak. + (1991: 38, 49), Dom. U njəđ̩ərc 'reggipetto, reggiseno' (160), njəđ̩ərc 'corpetto' (166), č̩iklja na niəđ̩ərc 'gonna con corpetto' (165) I ⇒ meder, moder

nit níti ž ▶ 'nət ⟨Red ní:t̩e, Idv d̩viə ní:t̩e, Rmn ní:t̩ U(Ov)-sw⟩ *sukanec* – *filo* – *Zwirn*: ta d̩b̩ə:wa 'nət ▪ ta d̩amá:ča 'nət ▪ 'tu j b̩'wə p̩ò:ɥkno ní:t̩ pa tliəx U(Ov)-sw • OD NITI iz bombažne preje – *di cotone* – *Baumwoll*:- ođ ní:t̩e narè:d̩ [L] Plet. mn, SSKJ + I ⇒ goren, • ⇒ cvrnast, pavelnast

nizek -zka -o ▶ ⟨ITmn ní:šče, ta ni:šče⟩ *nizek* – *basso* – *niedrig*: ta ni:šče [č̩iəɥl'e] [L] +

noč -i ▶ ⟨Ted n̩üəč⟩ • VELIKA NOČ *velika noč* [praznik Kristusovega vstajenja] – *Pasqua* – *Ostern*: b̩lika 'nuəč ▪ mag̩a:r̩e k v'lič̩ə n̩ó:č̩e, d̩a sa 'kej k̩ù:p̩le nam n̩ò:b̩ga U(Ov)-sw [L] +

noga -e ž ▶ ⟨Ted na [...] n̩üəga Ž-MM, ITmn n̩ó:je⟩ *noga* – *gamba* – *Bein* [L] +

nohthemd -? m ▶ n̩ò:xt̩'emđ̩ ⟨⟩ *spalna srajca* – *camicia da notte* – *Nachthemd* [L] –, Dom. U nohthemd, nem. nar. No:hthempt (162)

nosíti n̩ósim nedov. ▶ nas̩i:t̩e Ž-MM ⟨3mn n̩ó:sja Ž-MM, del -I ž ed nas̩i:wa, m mn nas̩i:l̩e⟩ *nositi* [imeti kaj kot oblačilo, opravo] – *indossare* – *tragen* [mit etw. Bestimmtem bekleidet sein, etw. angezogen haben]: 'zej ga k̩ù:p̩ja ŋ g̩w̩antac, p̩ó:le č̩oz l̩é:ta ga n̩ó:sja, p̩ó:le dr̩ú:j l̩é:ta že s'pek m̩a:j ŋ dr̩ú:j̩e Ž-MM ▪ je še m̩ó:ja str̩i:na je t̩ò: nas̩i:wa, 'jes_()e še sp̩ù:n̩m̩, k je š̩'wa u c̩iərku s t̩ò:tam facalé:tam ▪ t̩ù: je nas̩i:wa, k je b̩'wa mw̩á:d̩a ▪ t̩ò:te sm̩ 'jes liəte nas̩i:wa [L] Plet. ~, SSKJ +

noša -e ž ▶ n̩ó:ša ⟨Ded n̩ó:š̩e, Ted n̩ó:ša, Tmn n̩ó:š̩e⟩ nadn. *noša* [značilno oblačilo] – *costume tradizionale* – *Tracht*: pa t̩ù:ka u_wú:kvəx m̩a:ja na dr̩ú:ga n̩ó:ša m̩ pa še z'd̩ej diəja t̩ò:ta n̩ó:ša 'gor, j̩à:, t̩ù:d̩e m̩ó:š̩twa, na 'ki ž̩é:nstwe ▪ st̩á:ra n̩ó:ša Ž-ES ▪ ná:rodna n̩ó:ša [L] + I ⇒ kostim I, troht

noter kupiti noter -im dov. ▶ ⟨nam n̩ò:t̩ər

kú:pət) *kupiti* – *comprare* – *kaufen*: sma š'le
 nò:tər kú:pət s tò:šnəm [] – ⇒ *kupiti*
noter prišivan noter -a -o ▶ nò:tər pərší:wan
 Ž-ES ⟨⟩ *všit* – *cucito (dentro)* – *eingenäht*:
 pò:l je [štò:f] nagər̀ban ŋ pa pò:l je pri:šu
 nò:tər pərší:wan Ž-ES [] –
noter všivati noter -am nedov. ▶ ⟨3ed nò:tər
 mší:wa, del -l m mn nò:tər uší:wale U(Ov)-sw⟩
všivati – *cucire (dentro)* – *hineinnähen, ein-*
nähen [] –
noter zašivan noter -a -o ▶ ⟨m Ted nò:tər
 zaší:wan Ž-MM⟩ *všit* – *cucito (dentro)* – *ein-*
genäht: mà:š nò:tər zaší:wan tà:k cví:k
 nò:tər Ž-MM [] –
nov -a -o ▶ ⟨m Imn nò:šə, nò:bə U(Ov)-sw, Tmn
 nobè:, s Ied nò:wə, Red nò:bga U(Ov)-sw⟩ *nov*
 |*ki še ni bil (dolgo) v uporabi*| – *nuovo [in*
uso di recente] – *neu [noch nicht (lang) ge-*
braucht]: [čìəul'e] sa sk'ra nò:šə [] +
nucati -am nedov. ▶ ⟨del -l m mn nù:calə⟩ **1** *po-*
trebovati – *avere bisogno di, necessitare*
di – *benötigen*: sa nù:calə štò:f **2** *z nošenjem*
obrabljati – *logorare, deteriorare col tem-*
po (indossando) – *abtragen, durch häufiges*
Tragen abnutzen: sa nù:calə čì:kl'e ŋ pa sa
 pranarè:đle tù:đə za trò:če [] Plet. –, SSKJ 1

O

oblačilec -lca m ▶ bwači:ləc, bwači:lə Ž-ES ⟨Dmn
 k bwači:lcam, Imn bwači:lce, bwači:lce Ž-ES,
 Omn z bwači:lce⟩ *prevleka za blazino* – *fe-*
dera – *Kissenbezug*: bwači:lce, tò: sa b'le
 mì:kne za ta mà:le trò:če, bli:če, tò: sa đjã:lə
 nò:tər pò:štər ŋ pa sa pakrí:lə z bwači:lce
 [] –, Dom. nem. nar. I:bazug (171)
oblečen -a -o ▶ ⟨m Imn abliəčəne⟩ *oblečen*
 – *vestito* – *angekleidet*: ŋ nađíal'əx sa b'le
 'wəščəs fã:jn abliəčəne [] Plet. + (oblěči),
 SSKJ + (oblěci)
obleči -em dov. ▶ ⟨del -l m mn abliəklə, ž ed
 abliəkwa Ž-ES⟩ *obleči* – *vestire, vestirsi* – *an-*
kleiden: sa se fã:jn abliəklə [] +
obleka -e ž ▶ ⟨Imn abliəče Ž-ES⟩ nadn. (?) *obleka*
 – *abito, vestito* – *Kleidung* [] + I ⇒ gvant,
 klad
oblekan -a -o ▶ ablè:kən ⟨ž Ied ablè:kana,
 Tmn ablè:kane, s Ied ablè:kano⟩ *zakrpan*
 – *rattoppato, rappezzato* – *geflickt*: je ciəu
 ablè:kən ▪ [spuədn'e xwá:če] sa že stá:re ŋ
 pa_()blè:kane [] Plet. ~ (oblěkati), SSKJ –,
 Mak. oblekano (1991: 136)
oblekati -am dov. ▶ ⟨del -l m mn ablè:kale⟩ *za-*
krpati – *rattoppare, rappezzare* – *flicken*:
 tù:kale [...] 'men se zdi: je b'wa 'eko na
 já:mca ŋ pa tù:ka sa mà:u ablè:kale [] Plet.
 ~, SSKJ –
obuti obujem ▶ ⟨del -l m mn abù:lə⟩ *obuti* – *met-*
tere [le scarpe] – *anziehen [Fußbekleidung]*:
 abù:lə sa ní:šče čìəul'e [] +
odeja -e ž ▶ adé:ja ⟨Idv adé:jə, ITmn adé:jə,
 a'đeje Ž-ES⟩ *odeja* – *coperta* – *Decke*: mi:
 jmà:ma kò:cne .. pa priəð sa mé:lə adé:jə
 p'rou đbè:le ŋ pa 'təšče ▪ đvìə adé:jə ▪ s tò:te
 ó:ne sa đé:wale a'đeje Ž-ES [] +, Dom. nem.
 nar. Dekn 'coperta da letto' (161) I ⇒ kocen
odejica -e ž ▶ adé:jca U(Ov)-sw ⟨Ted adé:jca⟩
odejica – *piccola coperta* – *Deckchen*:
 adé:jca [...] sa đjã:lə nò:tər u 'wəžəč ..
 spò:ða ▪ ta xè:kl'ana adé:jca • KRSTNA ODEJI-
 CA *krstna odejica* – *copertina da battesimo*
 – *Taufdecke*: kàrstna_()đé:jca [] + I ⇒ • ajn-
 pintdekelj, portinfant
odpeti -pnem dov. ▶ adpè:te Ž-MM ⟨⟩ *odpeti*
 – *aprire, sbottonare* – *aufknöpfen* [] +
odprt -a -o ▶ ⟨ž Ied adpè:ta) *odprt* |*ki ima ve-*
lik izrez, odprtino| – *aperto [con scollatura*
aperta] – *ausgeschnitten [mit einem größeren*
Ausschnitt versehen]: 'wəxka plù:zŋca, 'bəl
 adpè:ta [] Plet. ~ (odpréti), SSKJ + (odpréti)
odrezati -režem dov. ▶ ⟨del -l m mn adrè:zalə⟩
odrezati – *tagliare* – *abschneiden*: gwi:šnu
 sa nù:calə štò:f, pa sa adrè:zalə [] +
ogel ogla m ▶ ⟨Tmn ó:gle U(Ov)-sw, Mmn w
 ó:gləx U(Ov)-sw) *ogel* – *angolo* – *Ecke*: sa
 b'le w ó:gləx špi:ce U(Ov)-sw [] + I ⇒ vogel
ohcet -i ž ▶ ⟨Ted ò:xcit) *svatba* – *nozze* – *Hoch-*
zeit: bíəle [čìəul'e] za ò:xcit [] Plet. –, SSKJ
 pog.
ohcetni -a -o ▶ (ta) ò:xcitnə Ž-ES ⟨m Med na [...] ò:xcitnŋ, ž Ied ò:xcitna) *poročni* – *nuziale*
 – *Hochzeits-*: ò:xcitnə g'wənt Ž-ES ▪ ò:xcitna
 jã:kna [] –
okrogel -gla -o ▶ okrò:gu ⟨m Ted krùəgu, ž Imn
 krò:gle, s Ied akrò:gwə) *okrogel* – *roton-*
do – *rund*: mà: .. okrò:gu krà:glč ▪ krò:gle
 knò:fe [] +
olšpet -a m ▶ ó:lšpat, ó:lšpət ⟨⟩ *rokavci [ženska*
bluza z rokavi] – *camicia da donna a ma-*
niche lunghe – *weiße, langärmelige Bluse*:
 ó:lšpət sa pa b'le šrò:če ŋ pa đó:uje plù:zne,
 sa nasi:lə ta stà:rə [] Plet. ošpətelj, SSKJ
 ošpətelj, Mak. vajšpat (1991: 15, 49) olšpat
 (33, 70), valšpat (70); ušpekl (1988: 59, 70,
 93), Dom. u ošpət, olšpət (160)

onast ⇒ volnast

onhengar -ja m ▶ 'onxè:ŋgər ⟨⟩ *obesek – ciondolo – Anhänger* [] –

onligend -0 -0 povedk. ▶ ò:nli:gent, ò:nli:genđ ⟨⟩ *prilegajoče se – che cade, calza bene – anliend: tù:kale je ò:nli:genđ ŋ pa pò:le je šrò:ko* [] –

opasan -a -o ▶ ⟨m Imn apà:sanə⟩ za dojenčka *po-vit – avvolto, in fasce – gewickelt: ta mà:lə tró:cə sa b'li 'wəščəs apà:sanə* [] Plet. ~ (opasáti), SSKJ ~ (opásati)

oringelj -na m ▶ ⟨Imn 'ori:ŋg|nə Ž-MM, Tmn 'ori:ŋg|nə⟩ *uhan – orecchino – Ohrring: čiaul'e mà: prò:u nobè:, / štù:ŋfe pa stərgane, / zwá:te 'ori:ŋg|nə nò:si dek'le* [] –

ozek ozka -o ▶ ⟨m Imn ta wò:šče, ž Ied wó:zka, s Ied wó:zko, ó:sko⟩ *ozek |ki se tesno prilega telesu| – attillato, aderente – eng |direkt am Körper liegend|: đó:ga ŋ pa wó:zka [č:i:kl'a]* [] +

P

pantelj -na m ▶ pá:nt| ⟨Red pá:nt|na, Ted pá:nt|, Imn pá:nt|nə Ž-MM, pá:nt|ne Ž-MM, Tmn pá:nt|ne⟩ **1** *trak |dolg, ozek, tanek kos blaga| – nastro – Band |langer, dünner, schmaler Streifen aus Stoff|: sa mē:lə tò:t pá:nt|, đa sa cùə zavə:zalə ŋ pa đə je b'wə fà:jn uó:sko **2** *podveza – giarrettierra – Strumpfband: štù:ŋfe, k sa đjà:lə gú:mnaste pá:nt|ne, đə sa stá:lə gò:r* [] –, Mak. 'trak pri predpasniku' (1991: 33), 'vezalke' (33), 'trak pri klobuku' (52), 'podveza' (93, 106), Dom. **1** nem. nar. Po:nt, manjš. Pantl (159), Pantl 'laccio' (168), **2** U pants|ne, nem. nar. Schtrumpfpo:nt, Schtrumpfantl (169)*

panteljč -a m ▶ ⟨Ted pá:nt|č, Tmn pá:nt|če⟩ *trakec, manjšalnica od PANTELJ – nastrino, dim. di PANTELJ 'nastro' – Bändchen, Dem. zu PANTELJ 'Band': mà:š na à:uβca ŋ pa x'kəle mà:š .. pá:nt|č, tù:ka zabé:žəš, đa tē na pá:đe 'đou* [] –, Mak. 'okrasek iz usnjenega traku pri ženskih coklah' (1991: 14, 52)

par -a m ▶ pà:r ⟨Ted pà:r⟩ *par |skupina dveh enot| – paio – Paar |zwei Dinge, die zusammengehören|: sŋ đabí:wa 'ki n pà:r đó:ma* [] +

pas -a m ▶ pà:s ⟨Red pà:sa, Med pər/u pà:sə, Tmn pà:se Ž-MM⟩ **1** *pas – cintura – Gürtel: lē:drast pà:s **2** pas |del trupa| – cintura,*

vita – Taille: wó:zka u pà:sə [] +, Mak. + (1991: 60), Dom. **1** sln. nar. pás, nem. nar. Ghirtl (162)

pasati -am nedov. ▶ ⟨3ed pá:sa, del -I sed pá:sawə⟩ *prilegati se, pristajati – cadere bene, calzare bene – passen |Kleidung|: pò:le s mùəru pərmiərtə, al pá:sawə, č..al je pá:saŋ, je b'wə p'rou, ča 'ni spá:saŋ, je mùəru s'pek nē:ki prəđjá:tə Ž-MM* [] Plet. ~, SSKJ nižje pog.

pavelnast -a -o ▶ ⟨ž Ied pá:u|nasta, Imn pá:u|naste Ž-MM, s Ied pá:u|nasto⟩ *bombažen – di cotone – Baumwolle-: pá:u|nasta á:ntxa • pá:u|naste sò:kne Ž-MM* [] –, Mak. pavolnast (1991: 11) [] ⇒ cvirnost, OD NITI (nit)

pavmvole -0 ▶ pá:umvò:le ⟨⟩ *bombaž – cotone – Baumwolle* [] –, Dom. nem. nar. Pa:mwoln (160)

pedalen -lna m ▶ pađá:l|nə Ž-MM ⟨⟩ *stopalnik |nožno gonilo pri kolovratu| – pedale |parte dell'arcoalaio che fa attivare il giramento della ruota| – Trittbrett |mit dem Fuß zu bedienende Vorrichtung, durch die das Spinnrad in Gang gesetzt wird|* [] –

pegljazen -zna m ▶ 'peglá:z|nə ⟨⟩ *likalnik – ferro da stiro – Bügeleisen* [] –, Dom. nem. nar. Pi:gleisn (160)

pegljati -am nedov. ▶ pè:gl'atə ⟨del -I m mn pè:gl'alə⟩ *likati – stirare – bügeln* [] –

pelerina -e ž ▶ pelari:na, pelari:na Ž-MM ⟨ITmn pelari:ne⟩ *pelerina – mantella, mantello – Umhang: mó:štwa sa mē:lə ta đò:je pelari:ne z ló:đna* [] Plet. –, SSKJ + [] ⇒ plaščič

perla -e ž ▶ ⟨Red pè:rle Ž-ES, Imn pè:rle Ž-ES⟩ *biser – perla – Perle: tò:tle ['rožŋk'ranc] je s pè:rle Ž-ES* [] Plet. +, SSKJ pog.

perlinca -e ž ▶ ⟨Imn pərli:nce⟩ *drobna steklena kroglica – pallina di vetro – Kügelchen für Perlenstickerei* [] –

perlmuterst -a -o ▶ ⟨Imn 'pər|mu:tərste, 'pər|mu:tərste⟩ *biserovinast – di madreperla – Perlmutter-: 'pər|mu:tərste knò:fe* [] –

perutnica -e ž ▶ paratni:ca U(Ov)-sw ⟨⟩ *perut |ukrivljena deščica, skozi katero teče nit, ko se navija na vreteno kolovrata| – aletta |parte dell'arcoalaio (striscia di legno curva) che provvede la distribuzione regolare del filo sul rocchetto| – Spinnflügel |beim Spinnrad|* [] Plet. +, SSKJ etn.

peta -e ž ▶ pè:ta ⟨Red pè:te, ITmn pè:te⟩ *peta |zadnji spodnji del obuvala| – tacco – Absatz: bəšò:če pè:te* [] +

pfaf -a m ▶ ⟨Ted pfá:f⟩ *šivalni stroj znamke Pfaff – macchina da cucire Pfaff – Pfaff-*

Nähmaschine: ŋ p̄f̄a:f m̄a:m ▪ p̄ər n̄u:nax sa m̄e:l̄e p̄f̄a:f ŋ pa si:n̄z̄er Ž-MM [L] –

plastron ▶ *plastrò:n* Ž-MM, *plastrò:n* Ž-ES ⟨⟩ šol. *plastron* |okrasni vstavek na srednji strani ženskih bluz, oblek| – *sparato, plastron* – *Plastron*: al je pa n dr̄uj kò:s t̄u:ka nò:t̄er, je pa *plastrò:n* nò:t̄er bīəu Ž-MM ▪ *plastrò:n* [...] š̄:pi:c]nu Ž-ES [L] Plet. –, SSKJ obl.

plaščiči -a m ▶ *pwá:šəč* ⟨Tmn *pwá:šče*⟩ *ogrinjala, pelerina* – *mantello, mantella* – *Umhang*: *pwá:šəč* je 'bīu pò:le t̄u:đe, je 'bīu ak ŋ m̄ó:nt], am pa pò:le je 'b'wa 'kak̄ər na p̄elari:na č̄iəz, đ̄a je pò:le, č̄e je 'd̄əžŋ al pa sn̄iəg bīəu, [...] đ̄e jx je wá:ru, 'to j 'bīu *pwá:šəč* Ž-MM ▪ *p̄elari:na* al pa *pwá:šəč* .. ki x'k̄ale za gò:r đ̄j̄a:t̄e, z l̄ò:đna ▪ 'naš .. t̄a:ta j š̄e 'mōu *pwá:šəč* Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ – |⇒ *pelerina*

plāv *pláva* -o ▶ *p'wōu* ⟨m Tmn *pwá:be*, ž Ied *pwá:wa*, DMed *pwá:wə*, s Ied *pwá:wə*⟩ *moder* – *blu* – *blau*: *p'wōu* [faca'lat] [L] Plet. +, SSKJ pog.

plavdruk -a m ▶ *pl̄a:uđruk* ⟨⟩ *modra tiskani-na* – *tessuto stampato blu* – *Blaudruck*: tak š̄t̄o:f za bú:rtax al pa t̄i:st̄e *pl̄a:uđruk* [...], kor sa m̄e:l̄e [...] za bú:rtax, kor je 'bīu 'b̄əl d'bōu Ž-MM [L] –, Mak. + (1991: 44)

plenica -e ž ▶ *plan̄i:ca* U(Ov)-sw ⟨Tmn *plan̄i:ce* Ž-MM⟩ *plenica* – *fascia, pannolino* – *Windel*: sa đ̄a:l *plan̄i:ce*, pò:le sa jx pa nò:t̄er zaw̄i:l̄e cíəle, sa b'le 'kak̄ər ne š̄trú:ce .. 'to j 'b'wo m'se, r̄ò:č̄e ŋ n̄ó:je pa m'se [...], b̄üš̄eč̄e, 'kak sa se 'kej ad̄đəxwá:l̄e 'tam nò:t̄re Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ +

plisiran -a -o ▶ ⟨s Ied *pl̄əsiərano*⟩ *plisiran* – *plissetato* – *plissiert* [L] Plet. –, SSKJ +

plišvat -a -o ▶ *pli:šwət* Ž-ES ⟨⟩ *žameten* – *di velluto* – *samten* [L] – |⇒ *žameten*

pluzna -e ž ▶ *pl̄u:zna* ⟨Red *pl̄u:zne*, Ted *pl̄u:zna* Ž-ES, Imn *pl̄u:zne*⟩ *bluza* – *camicia* – *Bluse*: na ži:đasta *pl̄u:zna* ▪ na *pl̄u:zna* š̄:pi:c]n̄e [L] –, Mak. + (1991: 36), Dom. nem. nar. Plu: sn (160)

pluznica -e ž ▶ *pl̄u:z̄n̄ca* ⟨Ted *pl̄u:z̄n̄ca* Ž-MM, Imn *pl̄u:z̄n̄ce*⟩ *bluzica* – *blusa, camicetta* – *kleine Bluse*: 'wəxka *pl̄u:z̄n̄ca* [L] – |⇒ *bluznica*

pobarbati -am dov. ▶ ⟨del -I ž ed *pob̄a:r̄bala* Ž-ES⟩ *pobarvati* – *colorare* – *färben*: je má:ma *pwá:wə* *pob̄a:r̄bala* Ž-ES [L] +

podfotran -a -o ▶ ⟨s Ied *pađf̄üətrano* Ž-ES⟩ *podlož̄en* – *foderato* – *gefüttert*: t̄u: je st̄á:ra č̄i:kl'a .. t̄u:le j *pađf̄üətrano*, đ̄o je 'vəl [...] š̄t̄a:jf 'b'wə Ž-ES [L] – |⇒ *fotran*

podfotrati -am dov. ▶ ⟨2ed *pađf̄üətraš* Ž-MM⟩ *podložiti* – *foderare* – *ausfuttern*: 'wəxko 'l̄e *pađf̄üətraš* t̄o:t̄e r̄a:m̄ŋce Ž-MM [L] –

podlaka -e ž ▶ Ov *pò:đlaka* ⟨⟩ *podloga* – *fodera* – *Futter* |bei der Kleidung| [L] Plet. +, SSKJ – |⇒ *foter*, *unterca*, *unterfoter*

podplata -e ž ▶ *pađpwá:ta* ⟨Tmn *pađpwá:te*, Tdv *pađpwá:ta*⟩ *podplat* |spodnji del obuvala| – *suola* |parte della scarpa che poggia a terra| – *Sohle* |die untere Fläche des Schuhs|: m̄a:ja nawà: *pađpwá:ta* sp̄ò:đa ▪ 't̄əŋka *pađpwá:ta* [L] Plet. *podplát*, SSKJ *podplát*

podvihān -a -o ▶ ⟨m Imn *pađb̄i:xane*⟩ *zavihan* – *piegato, rimboccato* – *aufgekrempelet*: *pađb̄i:xane* raká:be [L] Plet. + (podvihati), SSKJ + (podvihati)

podvlečen -a -o ▶ ⟨m Imn *pađuliəčan̄e* Ž-ES⟩ *prevlečen* – *ricoperto, rivestito* – *überzogen*: *pađuliəčan̄e* kn̄ò:fe Ž-ES [L] Plet. ~ (podvlēči), SSKJ ~ (podvlēči) |⇒ *pokrit*

pogreb -éba m ▶ *pog'rāb* ⟨Ted za *pag'rāb*⟩ *pogreb* – *funerale* – *Begrābnis*: t̄o: je 'b'wə 'b̄əl za *pag'rāb* [L] +

pokrit -a -o ▶ ⟨ITmn *pakri:te*⟩ *prevlečen* – *ricoperto, rivestito* – *überzogen*: k̄a:č̄e [kn̄ò:fe] sa bl̄e: z̄ə š̄t̄o:fam *pakri:te* [L] Plet. ~ (pokriti), SSKJ ~ (pokriti) |⇒ *podvlečen*

polšter -tra m ▶ *pò:štar* ⟨Ted *pò:štar* U(Ov)-sw, Tmn *pò:štre*⟩ *blazina* – *cuscinò* – *Kissen*: je nar̄e:dwa *pò:štre* [L] Plet. +, SSKJ –, Dom. nem. nar. Po:lsta (164), Polsta (167)

polšterc -a m ▶ *pò:šterc* ⟨⟩ *blazinica, manjšalnica od polšter* – *cuscinetto* – *kleines Kissen*: pò:šterc za š̄i:wance [L] Plet. *pòštrc*, SSKJ – |⇒ *polštrič*

polštrič -a m ▶ *pò:šterč* ⟨Tmn *pò:šterč̄e*⟩ *blazinica, manjšalnica od polšter* – *cuscinetto* – *kleines Kissen*: m̄a: pò:šterč̄e sp̄ò:đa [...] t̄u:ka sa b̄a:ta đ̄j̄a:l̄e nò:t̄er *podlož̄ena ramena* – *spallina, imbottitura (alle spalle)* – *Schulterpolster* [L] – |⇒ *polšterc*

ponedelen -lna -o ▶ ⟨m Imn *panađiəune*⟩ *prazničen, boljši* – *di festa, festivo, buono (di vestito)* – *feiertāglich, besser*: *panađiəune* č̄iəu'l'e Ž-MM [L] –, Mak. *panadjevən* (1991: 34, 36)

ponucan -a -o ▶ *panù:can* ⟨Imn ta *panù:cane*, Tmn *panù:cəne*, s Ied *panù:cano*⟩ *ponoš̄en* – *consumato, logorato (di vestito)* – *abgetragen*: t̄o:t̄e [faca'lat] je č̄iəu *panù:can* ž̄iə ▪ ta liəpe gò:jz̄erje, 'na t̄i:ste ta *panù:cane* [L] – |⇒ *znucan*, *žlajsjk*

- ponucati** -am dov. ▶ ⟨2ed panù:cəš, del -I m mn panù:caļ⟩ **1** *ponositi – usare, logorare (di vestito) – abtragen (Kleidung):* sa 'wəscəs đə:wəļ ɱ pa sa m'se panù:caļ **2** *uporabiti – usare, utilizzare – benutzen, (zu einem bestimmten Zweck) verwenden:* tì:ste rė:st̩ne, al je m̩:u v̩:č̩ [...], 'wəxko panù:cəš [...] za ká:če rači: Ž-MM ☐ –
- popegljan** -a -o ▶ ⟨s Ied pap̩:gl'ənu U(Ov)-sw⟩ *zlikan – stirato – gebügelt:* m̩:u f̩:jn pop̩:gl'ənu m̩:əre 'pəč ɓi:t̩ U(Ov)-sw ☐ –
- porezati** -režem dov. ▶ ⟨del -I ž ed par̩:zawa⟩ *postriči – tagliare – schneiden:* má:ma m je 'wəscəs par̩:zawa [was̩:] ☐ +
- porhanast** -a -o ▶ ⟨Imn p̩:rxanaste Ž-MM⟩ *barhantast – di fustagno – aus Barchent* ☐ Plet. –, SSKJ porhantast nižje pog., Dom. nem. nar. Taiflhaut 'barhant' (159, 170)
- porta** -e ž ▶ p̩:rta Ž-ES, Ž-MM ⟨Imn p̩:rte Ž-ES⟩ *porta |okrasni trak| – nastro decorativo – Borte |Zierborte|:* 'tu sa t̩:č̩ p̩:rte g̩:re Ž-ES ▪ p̩:rte sa mag̩:r̩ 'bəl šr̩:č̩ Ž-MM ☐ Plet. +, SSKJ obrt., Mak. 'okras pri kožuhu' (1991: 90) I ⇒ štrafen, štrajfen, štrifelj
- portasalveta** -e ž ▶ 'portasalv̩ta ⟨⟩ *nosilec za prt̩čke – portasalviette – Serviettenständer* ☐ –
- portinfant** -a m ▶ 'portin'fant Ž-ES ⟨⟩ *krstna odejica – copertina da battesimo – Taufdecke* ☐ – I ⇒ ajnpintdekel, KRSTNA ODEJICA (odejica)
- poskusiti** -im dov. ▶ ⟨del -I ž ed paskú:swa⟩ *pomeriti, preizkusiti – provare – anprobieren:* wanà je r̩:kwa, đe jx je [č̩:uɫ'e] 'wəscəs paskú:swa, đə sa bl̩: x'kə 'məxče ☐ + I ⇒ primeriti
- posušiti se** -im se dov. ▶ ⟨del -I ž ed pašù:šwa⟩ *posušiti se – asciugarsi – trocknen:* pr̩:ja sa đj̩:le na sm̩:ga .. 'to sa đj̩:l jə x'kəle na briəg g̩:rta ɱ pa đa je se pašù:šwa Ž-MM ☐ +
- pošivati** -am dov. ▶ ⟨del -I m mn paší:wəļ Ž-MM⟩ *sešiti – cucire (insieme) – nähern, schneiden:* pa sa w'se paší:wəļ ɱ pa nar̩:đle Ž-MM ☐ – I ⇒ co prišivati, prišivati, zašivati
- potopljan** -a -o ▶ ⟨Tmn pat̩:pl'ane, s Ied pat̩:pl'əno⟩ *potempljan – suolato, risuolato – besohlt* ☐ –
- potopljati** -am dov. ▶ pat̩:pl'at̩ ⟨3mn pat̩:pl'aja, del -I m mn pat̩:pl'al̩⟩ *potempljati – suolare, risuolare – besohlen:* t̩: sa pat̩:pl'al̩, pa p̩:le n̩:sa 'bəč nas̩:le, t̩: je sk'ra n̩:wə sp̩:ða ☐ –
- povoj** -a m ▶ ⟨Imn paw̩:je⟩ *povoj |kos tkanine za povijanje dojenčka| – fascia, fasce – Verband |ein Stück Stoff, um ein Baby zu wickeln|* ☐ Plet. +, SSKJ nekđaj, Mak. povəj (1991: 102)
- pozlačen** -a -o ▶ ⟨ITmn pazwač̩:ne⟩ *pozlačen – dorato – vergoldet:* pazwač̩:ne [kn̩:fe] ☐ Plet. + (pozlatiti), SSKJ + (pozlatiti)
- prati** perem nedov. ▶ prá:t̩ Ž-MM ⟨del -I ž mn prá:le⟩ *prati |odstranjevati umazanijo s tkanine| – lavare – waschen |den Schmutz aus dem Gewebe entfernen|:* 'kor je b'wə za prá:t̩, sa spr̩:l̩ Ž-MM ☐ +
- predaj** prisl. ▶ pri̩đi, pri̩đe ⟨⟩ *spredaj – davanti – vorne:* zá:đej ɱ pa pri̩đi ▪ pri̩đi je [sp̩:đn'a č̩:kl'a] t̩:đe št̩:kana ☐ –
- predejati** -dem dov. ▶ prađj̩:t̩ Ž-MM ⟨⟩ *predeleti |dati ustreznejšo, primernejšo obliko| – riadattare, adattare – umändern:* ča 'ni sp̩:saɫ, je m̩:əwa s'pek n̩:ki prađj̩:t̩ Ž-MM ☐ Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ prenarediti
- preftoš** -šna m ▶ pri̩ft̩:š̩ ⟨Tmn pri̩ft̩:š̩ne⟩ *denarnica – portafoglio – Geldtasche, Geldbörse:* sa m̩:l̩ bl̩:č̩ pri̩ft̩:š̩ne, sa ađp̩r̩le 'kakər ne 'fizarm̩:niče ☐ –
- preja** -e ž ▶ pr̩:ja, pr̩:ja Ž-ES ⟨Ted pr̩:ja, Oed s pr̩:ja⟩ *lan – lino – Flachs:* pr̩:ja se si:je Ž-ES ☐ Plet. ~, SSKJ ~, Mak. + (1988: 55), Dom. sln. nar. šmalin, nem. nar. Flo:khs (161)
- prenarediti** -im dov. ▶ ⟨del -I m mn pranar̩:đle⟩ *predeleti (obleko) – riadattare (un abito) – (Kleidung) umarbeiten:* sa n̩:caļ č̩:kl'e ɱ pa sa pranar̩:đle t̩:đe za tr̩:č̩ ☐ + I ⇒ predejati
- prerezati** -režem dov. ▶ ⟨del -I m ed prar̩:zu Ž-ES⟩ *prerezati – tagliare – durchschneiden* ☐ +
- presti** predem nedov. ▶ pr̩:st̩ U(Ov)-sw ⟨nam pr̩:st, del -I m mn pr̩:đle, ž ed pr̩:đwa Ž-ES, mn pr̩:đle⟩ *presti – filare – spinnen:* ž̩:ne sa sam̩: pr̩:đle ó:na ☐ +, Dom. nem. nar. schpinan (19), spinan (169)
- primeriti** -im dov. ▶ p̩:mi̩rt̩ Ž-MM ⟨nam. p̩:mi̩rt̩ Ž-MM, del -I m ed p̩:mi̩rt̩ Ž-MM⟩ *pomeriti – provare – anprobieren:* 'kal je p̩:sawə, je b'wə đ̩:bro, đ̩rg̩:č̩ s m̩:ru 'pəč še na 'bart p̩:mi̩rt̩ Ž-MM ☐ Plet. +, SSKJ star. I ⇒ poskusiti
- prišivan** -a -o ▶ ⟨Imn p̩:š̩:wane, s Ied p̩:š̩:wano⟩ **1** *sešit – cucito – genäht, geschneidert:* t̩: j p̩:š̩:wano **2** *prišit – cucito – angenäht:* zn̩:tra sa bl̩: p̩:š̩:wane fi:špomp̩:nt̩ne ☐ Plet. ~ (prišivati), SSKJ

~ (prišivati), Mak. pəršivani ~ 'zašiti, zakrpani' (1991: 136) I ⇒ zašivan

prišivati -am dov. ▶ pərší:watə <Ied pərší:wam, 3ed pərší:waw, del -I m mn pərší:wawə, ž ed pərší:wawa, pərší:wəwa> **1** sešiti – cucire (insieme) – nähen, schneidern: má:ma je fá:jn pərší:wəwa, 'jes_()m pa 'ki fə:jst cùə djà:wa **2** prišiti – cucire (insieme) – annähen: ŋ k'naf .. ga pərší:wam [] Plet. ~, SSKJ ~, Mak. gl. prišivan I ⇒ co prišivati, pošivati, zašivati

prištepan -a -o ▶ <s Ied pəršté:pano> sešit s šivalnim strojem – cucito a macchina – mit der Nähmaschine genäht: tù:kale je pəršté:pano [] –

prištepati -am dov. ▶ pəršté:patə <del -I m mn pəršté:pale> sešiti s šivalnim strojem – cucire (insieme) a macchina – mit der Nähmaschine nähen: sa z maši:n'əm pəršté:pale [] – I ⇒ co prištepati

proš -a m ▶ prò:š <ITmn prò:še Ž-MM> broška – spilla – Brosche [] –, Mak. 'cenena sponka' (1991: 99), Dom. nem. nar. Pro:sch (160)

přt -á m ▶ pərt <Ied pərt Ž-ES, Red pərtà:, s pərtá Ž-MM, Ted pərt U(Ov)-sw, Oed pərtam> platno – tela di lino – Linnen: pərt [...] je 'biu ta đamà:čə štò:f [] Plet. +, SSKJ star., Mak. + (1988: 55, 1991: 10), Dom. nem. nar. Lainwo:nt 'tessuto di lino' (165)

prten -a -o ▶ pərtən U(Ov)-sw <ž Ied pərtè:na Ž-ES, Tmn pərtè:ne> platnen – di lino – leinen: tò:te [á:ntše] sa pərtè:ne, tò:te sa đò:ma sami: narè:đle ▪ pərtən ca'lat ▪ pərtè:ne rjú:še [] Plet. +, SSKJ star., Mak. + (1991: 11, 44) ⇒ irhast?

prtič prtiča m ▶ pərtəč, pərtəč Ž-ES <Tmn pərti:če> prt – tovaglia – Tischtuch: pərtəč na mí:za se đia ▪ pərtəč je za cə:'a mí:za U(Ov)-sw ▪ cviərnast pərtəč [] Plet. +, SSKJ ~, Dom. nem. nar. Tischtuach (170)

pruštah -a m ▶ <Ted prú:štəx U(Ov)-sw> telovnik – gilē – Weste [] Plet. pruštof, SSKJ pruštof 'suknjič, jopič', Mak. prušteh (1988), pruštah (1991: 41, 52, 61), Dom. U pruštəh (161, 165), SEL (telovnik) I ⇒ lajbič

pubi krageljč publi -a m ▶ <Imn pù:bkirá:g]čə> bubi ovratnik |majhen okrogel ovratnik| – colletto alla paggio |colletto rotondo piccolo| – Bubikragen |kleiner runder Kragen| [] –, Dom. nem. nar. Pubikhro:gn (160)

pulover -ja m ▶ <Tmn pulò:varje> pulover – pullover, maglione – Pullover [] Plet. –, SSKJ +

pušelj -na m ▶ pú:š] <Ted pú:š], Imn pú:š]ne> šopek – mazzetto – Buschen: m pa ùəne, kor sa b'le pawá:đəne, sa tù:đ djà:le [pú:š] gò:r, tù:kale na jà:kna ▪ pú:š] ađ žé:nna Ž-ES [] Plet. –, SSKJ ~, Mak. ~ 'snopič, snop' (lanu) (1991: 7), Dom. Ž pušl, nem. nar. Mirt-mpu:sch (166)

pušeljč -a m ▶ <Imn pù:š]čə> manjšalnica od pušelj – dim. di pušelj 'mazzetto' – Dem. zu pušelj 'Blumenstrauß' [] Plet. pūšeljc, SSKJ –, Mak. + (1991: 115), Dom. Ž pušeljc (166)

R

raja -e ž ▶ rá:ja <Imn rá:jə, Mmn rá:jəx, Tdv rá:jə> vrsta – riga – Reihe: je mà:u cù:đnu, đə mà: dviə rá:jə žò:kčú, mà: štíəə žò:kčə tò:ta .. là:rjəč [] Plet. ~, SSKJ ~

rajsfršlus -a m ▶ 'rajsfərs]lù:s Ž-ES <> zadrga – chiusura lampo – Reißverschluss [] –

ramen -mna m <Red rá:mna Ž-ES, Tmn na rá:mne, Mmn u rá:mnəx> rame – spalla – Schulter: na rá:mne sə djà:le rò:žnəst faca'lat s frò:nzə [] –

ramnica -e ž ▶ <Tmn rá:mņce Ž-MM> naramnica – bretella – Träger [] Plet. +, SSKJ ~

ras -a m ▶ <Red rá:sa Ž-ES> raševina – rascia – Ras [] Plet. +, SSKJ ~, Mak. + (1991: 11), 'oblačilo' (1988: 60, 1991: 49)

rasast -a -o ▶ <ž Tmn rá:saste Ž-ES, s Ied rá:sasto Ž-ES> raševina – di rascia – aus Ras: rá:saste xwá:če Ž-ES [] Plet. +, SSKJ –

restelj -na m ▶ ré:st] <Imn ré:st]ne, Tmn ré:st]ne, Idv ré:st]na> ostanek |kos blaga| – ritaglio |pezzo avanzato di tessuto| – Stoffrest: tù:đə pò:štre je narè:đwa, b'əš, [...] m'se tò:te ré:st]ne m pa pó:le je m'se pərší:wawa m pa pó:le je pò:štre đé:wəwa [] –

rezati režem nedov. ▶ Ré:zatə Ž-ES <> rezati – tagliare – schneiden: z'đej pəR xi:še nè:jmam 'bəč prà:vix škà:rju [...] ne mó:r]m 'bəč p'rou Ré:zatə Ž-ES [] +

rinčica -e ž ▶ ri:nčca <Imn ri:nčce, ri:nčce Ž-ES> **1** obroček – cerchietto, anello – kleiner Ring **2** prstan – anello – Ring [] Plet. ~ 'Ringlein', SSKJ **1** nižje pog.

rjuha -e ž ▶ rjú:xa, rjú:xa Ž-ES <Ted rjú:xa U(Ov)-sw, ITmn rjú:še, ərjú:še, Tmn nadn. rjú:xe Ž-ES> **1** rjuha |posteljno perilo| – lenzuolo – Bettuch, Leintuch: tù:đə rjú:še sa pərší:wane m sriəđə ▪ pərtè:na rjú:xa Ž-ES ▪ ta đamà:če rjú:še, əjnfox, p'rou nawá:đne ▪

[rjú:še] za zgó:ra/za spó:ða ▪ ta spùədn'e/ta zgari:n'e rjú:še ▪ ští:kane rjú:še za na pà:rne
2 rjuha [kos blaga za nošenje sena] – lenzuolo [telo per trasportare il fieno] – grobes Tuch zum tragen von Heu: sa đé:walež za 'səno nasi:tə rjú:xə .. 'to j bʷə .. ta đamá:ča 'nət Ž-ES [L] Plet. + (rúha), SSKJ 2 nar., Dom. nem. nar. Laintuach (22, 165, 170)

rjuhica -e ž ▶ ərjú:xca ⟨⟩ manjšalnica od RJUHA – dim. di RJUHA 'lenzuolo' – Dem. zu RJUHA 'Bettuch, Leintuch': kórstna ərjú:xca [L] Plet. rúhica, SSKJ +

rob -a m ▶ rò:ḃ Ž-ES ⟨⟩ rob [robni del tkanine, oblačila] – bordo [del tessuto] – Rand [beim Gewebe, bei der Kleidung]: štráj:fəst rò:ḃ [u facaləto] ▪ na čí:kjca [...] spó:ða je mē:wa pa n ðò:x rò:ḃ, đə sa 'doʊta spù:stlə, kà:kər sɛ rá:stu Ž-ES [L] +

roka -e ž ▶ ⟨Ted na ró:ka U(Ov)-sw, Imn ró:če Ž-MM, Tmn na ró:če, na rò:če Ž-ES⟩ ● NA ROKO/NA ROKE ŠIVATI/ŠIVAN ročno – a mano – in Handarbeit: tū: je na ró:če ší:wano Ž-ES ▪ mò:rš 'pəč na ró:ka ší:watə U(Ov)-sw [L] +

rokav -a m ▶ rakà:ʋ ⟨ITmn raká:ve, raká:be, Rmn raká:wu Ž-MM, Omn z raká:wamə Ž-ES, Ž-MM⟩ rokav – manica – Ärmel: i:ma krát:če raká:ve ▪ zasú:kane/padbí:xane raká:be ▪ raká:be [...] sa čəgane u rà:mnəx [L] +, Dom. nem. nar. Erml (159)

rokavica -e ž ▶ rakabí:ca, rakaví:ca ⟨Tmn rakaví:ce⟩ rokavica – guanto – Handschuh: na bíəwa rakaví:ca [...] za ò:xcit [L] +, Dom. U rakavica, nem. nar. Ho:ndschua

rorast -a -o ▶ ⟨Imn rò:raste Ž-ES⟩ cevast – tubiforme – röhrenförmig: ró:raste xwá:če Ž-ES [L] –

roza -0 -0 ▶ rò:za ⟨⟩ rožnat, roza – di colore rosa – rosa [L] Plet. –, SSKJ pog. I ⇒ rozast

rozast -a -o ▶ ⟨s Ied ró:zəsto U(Ov)-sw⟩ rožnat, roza – di colore rosa – rosa [L] Plet. –, SSKJ pog. I ⇒ roza

rozelj -na m ▶ ⟨Imn ró:zljne⟩ vrtnica – rosa – Rose: je 'biʋ biəʋ štò:f, nò:trɛ sa blɛ tá:če ró:zljne .. nò:trɛ [L] –

roža -e ž ▶ ⟨Imn rò:žɛ, Omn z rò:žmɛ, z rò:žɛ U(Ov)-sw⟩ roža – fiore – Blume: [faca'lat] .. z rò:žmɛ [L] +, Mak. 'vezenina na hrbtnem delu kožuha' (1988: 58)

roženkranc -ánca m ▶ 'rožŋk'ranc, 'rožŋk'ranc Ž-ES ⟨Imn 'rožŋkrá:nce⟩ rožni venec – rosario – Rosenkranz: 'rožŋk'ranc pa ni triəba đjət okrog rá:mna Ž-ES [L] Plet. 'ein Gebet', SSKJ star.

rožnast -a -o ▶ rò:žnəst ⟨m Imn rò:žnəste Ž-MM, ž Ied rò:žnasta, s Ied rò:žnasto⟩ rožast – con motivi floreali – geblümt: ta lɛ:ðək đɛ:čle sa pa mɛ:lɛ rò:žnasta à:ʋba [L] –

rufast -a -o ▶ rú:fast ⟨m Ied rú:faste, ž ITmn rú:faste, s Ied rú:fasto⟩ grob [ki nima gladke površine] – ruvido – rau [relativ hart und nicht glatt]: rú:fast pòrtəč ▪ rú:faste á:ntšɛ [L] – I ⇒ rumfast

rumen -a -o ▶ ⟨s Ied ərmɛ:no⟩ rumen – giallo – gelb [L] +

rumfast -a -o ▶ rú:ŋfəst Ž-MM ⟨s Ied rú:ŋfəsto Ž-MM⟩ grob [ki nima gladke površine] – ruvido – rau [relativ hart und nicht glatt]: kor se čù:tɛ, đə [...] rú:ša mǎ:ʋ, tɪ:st je 'pəč rú:ŋfəst Ž-MM [L] – I ⇒ rufast

rus -a -o ▶ rú:s ⟨m Imn rú:sə, ž Ied rú:sa, rú:sa Ž-ES, Red rú:se, s Ied rú:so⟩ rjav – marrone – braun: rú:sa bǎ:rba [L] Plet. ~ 'rot', 'braunrot', SSKJ ~ 'rdeč, rjavkasto rdeč'

rušati -am nedov. ▶ ⟨žed rú:ša Ž-MM⟩ bosti, pikati – pungere – kratzen, stecken [eine Art Juckreiz verursachen] [L] –

S

salveta -e ž ▶ ⟨Imn salbiəte⟩ prtiček – salvietta – Deckchen [L] – I ⇒ dekelč

salvetka -e ž ▶ ⟨Imn salbiətke⟩ manjšalnica od SALVETA – dim. di SALVETA 'salvietta' – Dem. zu SALVETA 'Deckchen' [L] –

sandalen -lna m ▶ ⟨Imn snđà:lne Ž-ES⟩ sandala – sandalo – Sandale [L] –

sfilata -e ž ▶ sfilá:ta ⟨⟩ modna revija – sfilata di moda – Modenschau [L] –

sindžer -ja m ▶ ⟨Ted si:nžer⟩ šivalni stroj, imenovan po izumitelju Singerju – macchina da cucire Singer – Singer-Nähmaschine: jà:, jà:, si:nžer sa mɛ:lɛ ká:jšɛ Ž-MM [L] –

siv -a -o ▶ ⟨m Imn sí:wə, Tmn sí:be, ž Ied sí:wa U(Ov)-sw, s Ied sí:wə, sí:wo Ž-MM⟩ siv – grigio – grau: mò:štwa sa mɛ:lɛ nawá:đno 'təmno sí:be al 'pa pwá:be gwá:nte [L] +

skvartan -a -o ▶ ⟨ž Ied skwá:rtana U(Ov)-sw⟩ česan – Pettinato – am Wolkamm gereinigt: skwá:rtana [ó:na] U(Ov)-sw [L] –

slamca ⇒ slamnica

slamnica -e ž ▶ swà:mŋca, swà:mca Ž-ES ⟨Ted u swà:mŋca⟩ slamnjača – pagliericcio – Strohsack [L] Plet. +, SSKJ raba peša, Dom. nem. nar. Stro:hsock (169)

slamnjak -a m ▶ swà:mn'ək Ž-ES ⟨Imn

swà:mn'áče) *slamnik – cappello di paglia – Strohhut*: swà:mn'áče z rò:žmē [] Plet. +, SSKJ ~, Mak. suamnjak (1991: 51–52, 106), Dom. sln. nar. suamnjak, nem. nar. Schtro:huat (163)

smaga -e ž ▶ ⟨Ted na smá:ga Ž-MM, na smà:ga⟩
• DEJATI NA SMAGO *goditi – macerare – rōsten, den Flachs zum Rōsten ausbreiten*: pré:ja sa stliákľe, sa ja džà:lē na smà:ga, na smà:ga je tō:n na 'wəft [...] 'wən na sùəncně bñæg sa džà:lē səšit, đə se je splē:xawa, đə se je mà:u adpórwa [] Plet. +, SSKJ –, Mak. razdjalə na smago (1991: 7)

soken -kna m ▶ ⟨Imn sò:kne Ž-MM, Tmn sò:kne⟩
kratka (moška) nogavica – calza (da uomo) – (Herren)socke: sò:kne [...] sa džà:lē k gwá:ntō cùə ▪ pá:u|naste sò:kne Ž-MM ▪ štrí:kane/ò:naste sò:kne [] –, Mak. + (1991: 66), Dom. nem. nar. So:khn (169) | ⇒ zekelj

spasati -šem dov. ▶ ⟨del -I s ed spá:sau Ž-MM⟩
ustrezati, biti prav – cadere bene, calzare bene – passen [Kleidung]: ča 'ni spá:sau, je mūrwa s'pek nē:ki prəđjátē Ž-MM [] Plet. ~, SSKJ ~

spegljati -am dov. ▶ spē:gl'atē Ž-MM ⟨⟩ *zlikati – stirare – bügeln*: pò:le j 'pəč 'wəxko za spē:gl'atē Ž-MM [] –

splehan -a -o ▶ ⟨s Ied splē:xano⟩ **1** *obeljen – imbianchito, imbiancato – gebleicht [heller gemacht]* **2** *obledelel – sbiadito – gebleicht [von der Sonne]* [] Plet. ~ (splehāti), SSKJ –

splehati -am dov. ▶ ⟨3ed splē:xa, del -I ž ed splē:xawa⟩ *obeliti [narediti kaj bolj belo ali razbarvati] – imbianchire, imbiancare – bleichen [bewirken, dass etw. seine Farbe verliert]*: sò:nce tù:đē splē:xa [] Plet. ~, SSKJ –, Dom. nem. nar. pla:h 'beljenje' (160)

spodnji -a -e ▶ ⟨ž Ied ta spùədn'a, Imn spùədn'e Ž-ES, ta spùədn'e⟩ *spodnji – sott(o) [di sotto] – untere*: spùədn'e čì:kl'e Ž-ES ▪ spùədn'e xwá:če ▪ ta spùədn'e rjú:še [] +

sprati -perem dov. ▶ ⟨del -I m mn sprà:lē Ž-MM⟩
sprati – lavare (via), scolorire – auswaschen: 'kor je b'wə za prátē, sa sprà:lē Ž-MM [] +

sprebleči -em dov. ▶ ⟨3ed spròblē:jče Ž-ES, Ied se spròblēəcm, del -I m ed spràblīəku Ž-ES, mn spròblīəklē Ž-ES, ž ed spròblīəkwə⟩ *preobleči [obleči v drugo oblačilo] – cambiare vestito, cambiarsi – umziehen [die Kleidung wechseln]*: ni:sa se še spròblīəklē 'na, đər sa š'li ʌ štá:wa Ž-ES [] –

srajceli -celjna m ▶ srá:jclē, srá:jcəlē ⟨Red srá:jcl̩na, Rmn srá:jcl̩nu, Idv srá:jcl̩na⟩
srajčka – camicetta – Hemdchen: tò:t mi:kŋ srá:jclē ▪ pər kórstō spò:đa je bñəu srá:jclē ŋ pa čiz sa džà:lē gwá:ntəc [] –

srajišče -a m ▶ srē:šče, srē:jšče ⟨Ted srē:šče, Med pər sraji:ščo, Tmn sraji:šče Ž-ES⟩ *srajca – camicia – Hemd*: srē:šče sŋ đabñ:wa tò:tle pa tò:te je kú:pl'an ▪ bñəu srē:jšče U(Ov)-sw [] –, Mak. srejšče, srajšče, srejščo (1991), tudi 'ženska spodnja srajca', Dom. U srejšče, nem. nar. Hempt

srebrn -a -o ▶ ⟨ž Ied ta srabərna, Tmn srabərne, s Ied srabərno Ž-MM⟩ *srebrn [iz srebra] – d'argento – silbern [aus Silber]*: zwá:te bər srabərne [] +

srebro -a m ▶ ⟨Red srē:bra, srē:bra Ž-MM⟩ *srebro – argento – Silber*: zə srē:bra nar:đ Ž-MM [] +

srešče ⇒ srajišče

stār stára -o ▶ s'tar ⟨m Ied ta stà:rē, ž Ied stá:ra, Imn stá:re, Tmn ta stà:rəx⟩ *star – vecchio – alt*: ŋ g'want, z'wa s'tar ▪ ta stà:rē štò:f [] +

strgan -a -o ▶ stərgan ⟨ž Ied stərgana, ITmn stərgane, stərgəne, s Ied stərgano⟩ *raztrgan [zaradi uporabe ne več cel] – stracciato, lacerato [dall'uso] – zerrissen [durch Tragen beschädigt, nicht mehr ganz]*: ciəu stərgan ▪ stərgan krá:glč [] Plet. + (strgati), SSKJ + (strgati)

strgati -am dov. ▶ ⟨⟩ *raztrgati [z rabo, uporabo narediti, da kaj ni več celo] – stracciare – zerreißen* [] +

svetiti se -im se nedov. ▶ ⟨del. -I m mn sbiətlē, sviətlē⟩ *svetiti se [odbijati svetlobo] – lucificare, splendere – leuchten [Licht widerstrahlen]*: kà:čē [knò:fe] sa se fē:jst sbiətlē [] +

Š

ščet -i ž ▶ ščiət ⟨⟩ *krtača – spazzola – Bürste*: ščiət za gwá:nte [] Plet. +, SSKJ star.

šemnjak -a m ▶ ššern'ak ⟨Imn ššern'áče⟩
maškara – maschera – Maske [] –

širnjava -e ž ▶ šširn'əwa ⟨Ted šširn'əwa Ž-MM, Idv šširn'əbe, Tdv šširn'əve Ž-MM⟩ *širina – larghezza – Breite*: tù: je šširn'əwa ad ne á:ntše Ž-ES ▪ đər zmiəřš, zmiəřš šširn'əwa Ž-MM ▪ za čì:kl'a sa đviə šširn'əve džà:lē Ž-MM ▪ dō:pjt šširn'əwa Ž-MM [] –

širòk -òka -o ▶ š'rak ⟨m ITmn šrò:če, ta šrùəče,

ž ITmn šró:če, ta šrùoče, s Ied šró:ko Ž-MM, prim šìeṛē Ž-MM) 1 širok |ki ohlapno stoji na telesu| – *largo* |non aderente al corpo, di misura più grande| – *weit* |nicht eng am Körper anliegend|: tù:kale je ò:nlí:genđ ṛ pa pò:le je šró:ko 2 širok |ki ima med najbližjima koncema veliko razsežnost| – *largo, grande* – *breit*: kà:če šlabà:nče sə mē:le šró:če məšē:tne [L] +

šivan -a -o ▶ ší:wān Ž-ES ⟨s Ied ší:wānu, ší:wāno Ž-ES⟩ šivan – *cucito* – *genäht* • NA ROKO/NA ROKE ŠIVAN ročno – *a mano* – *in Handarbeit*: 'tu je na ró:če ší:wāno Ž-ES [L] Plet. + (šívati), SSKJ + (šívati)

šivanica -e ž ▶ ší:wānca Ž-ES, ší:uṇca U(Ov)-SW ⟨Tmn za ší:wānce⟩ šivanka – *ago da cucire* – *Nähnadel*: ší:wānca mó:re 'pəč ví:tē [...] za sà:ka 'nət ta prá:wā ší:wānca Ž-ES ▪ ší:wānca na tri: špi:ke Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ –

šívati -am nedov. ▶ ší:wātē ⟨nam ší:wāt Ž-ES, Ied ší:wām, del -I m mn ší:wālē, ž ed ší:wāwa, mn ší:wāle Ž-ES⟩ šívati – *cucire* – *nähen, schneidern*: sṛ pa že M'sam ší:wāla sraji:šče Ž-ES • NA ROKO/NA ROKE ŠIVATI ročno – *cucire a mano* – *mit der Hand nähen*: mò:rš 'pəč na ró:ko ší:wātē U(Ov)-SW [L] +

šivilja -e ž ▶ šví:l'a U(Ov)-SW ⟨ITmn šví:l'e, Ded šví:l'ə U(Ov)-SW, Dmn k šví:l'am⟩ šivilja – *sarta* – *Schneiderin*: đē:čle sa šlē: za šví:l'e se učit ▪ [sa] kù:plē štò:f, ṛ 'po sa ṛa nē:slē šví:l'ə, đa j pò:le šví:l'a zaší:wāwa U(Ov)-SW • ŠIVILJA PREROKILJA [Švíla prerokinja Sibila – *la profetessa Sibilla* – *prophetische Sibylle*], iron. *slaba šivilja* – *sarta non troppo abile nel proprio lavoro* – *schlechte Schneiderin*: šví:l'a prarokil'a O(v)-rw [L] +

škaf -a m ▶ š'kaf ⟨⟩ škaf – *mastello* – *Schaff* [L] +

škarje -ev mn. ▶ škà:rje Ž-ES ⟨Rmn škà:rju Ž-ES⟩ škarje – *forbici* – *Schere*: z'đej pəR xí:šē nē:jmam 'bəč prá:vix škà:rju [...] ne mó:rṛṇ 'bəč p'rou rē:zatē Ž-ES [L] Plet. ž mn., SSKJ ž mn.

škrpec -a m ▶ Imn škərpē:ce U(Ov)-SW ⟨copatomo podobno obuvalo – *calzatura simile alla pantofola* – *Pantoffelähnliches Schuhzeug aus Stoff*: magà:ṛ sa b'le nó:bə škərpē:ca, si jx nó:su za u nađiəwa U(Ov)-SW ▪ spó:đa j b'wə kà:js štò:fa 'u'kəp [...] ṛ pa 'pole sa 'fejst zaší:wālē .. ṛ pa 'pole zgó:ra sa đjā:lē .. [...] žá:mat čìəz, čəṛṇ žá:mat .. 'tu j b'wə škərpē:ce U(Ov)-SW [L] Plet. ~, SSKJ –, Dom. U škarpəc *scarpetti di provenienza dalla Val*

Resia (83, 168), skarpecl = *piccola ciabatta* (166)

šlabanka -e ž ▶ šlabà:nka Ž-ES ⟨ITmn šlabà:nče, Mmn na šlabà:nkax Ž-MM⟩ šlabanka |*kratka oprijeta ženska jakna*| – *giacca da donna corta, attillata* – *Schlawanker*: ti:ste ta p'rou ta stà:re jà:kne, kəR sa x'kəle tē:sne, ṛ pa k mà:ja tù:đē nò:tre tò:te 'fišpà:nərje, tò:te sa šlabà:nče ▪ ži:đasta šlabà:nka ▪ ò:xcitna šlabà:nka [L] –, Mak. + (1991), šlebanka (1988: 62, 85), Dom. U, Ž šlabanka (168), nar. nem. Schlawanka (78, 168)

šlajer -ja m ▶ šlá:jər ⟨Ted šlá:jar U(Ov)-sw⟩ pajčolan – *velo* – *Schleier*: šlá:jər je ti:stē ta đò:uṛē [L] –

šlingarija -e ž ▶ šlingari:ja Ž-MM ⟨⟩ okras iz vrvic – *decorazione di spaghi* – *Schmuck aus Fäden*: gó:re na tò:ṛṇ ò:xcitnṇ gwá:ntō je šlingari:ja [L] –

šlingeljč -a m ▶ šli:nglčē ⟨Imn šli:nglče⟩ zan-ka – *lacciolo* – *Knopfschlinge*: šli:nglč za zapriətē .. namē:sto k'noṇfò:x je 'biu šli:nglč tù:đē [L] –

šlonk -0 -0 ▶ šlò:nk ⟨⟩ vitek – *snello* – *schlank*: sa mē:le ti:ste šlabà:nke [...], đe sa b'le [...] šlò:nk Ž-MM [L] –

šnajcar -ja m ▶ šná:jcər, šná:jcəR Ž-ES ⟨⟩ robec – *fazzoletto* – *Taschentuch*: šná:jcər je 'biu 'ki za usé:kṛt se ▪ ži:đast šná:jcəR [L] –, Dom. nem. nar. To:schntuach (170)

šnic šnica m ▶ š'nəc ⟨Red šni:ca⟩ razporek – *patta (dei pantaloni)* – *Hosenschlitz* [L] –

šnitkurs m ▶ šni:tkúəRS Ž-ES ⟨⟩ tečaj krojenja – *corso di taglio (e cucito)* – *Schnittkurs* [L] –

šnola -e ž ▶ šnó:wa ⟨Tmn šnó:le⟩ zaponka – *fibbia, fermaglio* – *Schnalle*: pəR pà:sō je šnó:wa ▪ u čìəul'ax mà:ja tù: 'kaka 'bart šnó:le Ž-MM [L] –, Mak. šnala (1988: 92), Dom. nem. nar. Schno:ln (161, 168)

šostar -ja m ▶ šüəstar ⟨Red šüəstərja, šüəstərja Ž-ES⟩ čevljar – *calzolaio* – *Schuster* [L] Plet. – šōštar, SSKJ šuštar nižje pog., Mak. šustar (1991: 15), šuštar (16), šuaštar (40), Dom. nem. nar. Schuasta I ⇒ čevljar

špica¹ -e ž ▶ ⟨Ted špi:ca O(v)-rw, Imn špi:ce, špi:cə O(v)-rw⟩ 1 pletilka – *ferro da calza* – *Stricknadel*: mšà:ka špi:ce u ró:če, ṛ pa đē:wāt štù:mṛfe O(v)-rw 2 opornica, ost iz ribje kosti – *stecche di balena* – *Fischgrät* |*Versteifung*| [L] Plet. ~, SSKJ ~ I 2 ⇒ fišpaler, fišpaner

špica² -e ž ▶ ⟨ITmn špi:ce U(Ov)-sw⟩ čipka – *pizzo, merletto* – *Spitze*: sa pò:le xè:kl'alē

nò:tər špí:ce na sriəða U(Ov)-sw ▪ špí:ce za wa rjú:xa U(Ov)-sw [L] Plet. mn., SSKJ nav. mn., pog., Mak. 'kvačkani trakovi' (1991: 18), Dom. nem. nar. Spizn (169) [L] ⇒ špicelj

špicelj -na m ▶ špí:c[ɛ] ⟨Imn špí:c[ɛ]ne, špí:c[ɛ]ne Ž-ES, Rmn š:pi:c[ɛ]nu Ž-ES, Tmn špí:c[ɛ]ne, Mmn pər špí:c[ɛ]nəx, Omn š:pi:c[ɛ]ne, zə špí:c[ɛ]ne⟩ čipka – pizzo, merletto – Spitze: špí:c[ɛ]ne sa kú:pl'əne Ž-ES ▪ ta šrùəče špí:c[ɛ]ne ɱ pa ta wò:šče špí:c[ɛ]ne ▪ ti:ste špí:c[ɛ]ne sa blè: xè:kl'ane [L] –, Mak. špiceljni 'čipke' (1991: 32, 34) [L] ⇒ špica²

špickrogen -gna m ▶ š'pickró:gn Ž-ES ⟨koničast ovratnik – colletto a punta – Spitzkragen [L] –

špik špíka m ▶ š'pək ⟨Ted š'pək, Tmn špi:ke Ž-ES⟩ konica – punta – Spitze: à:ɹ̥ba [...] u š'pək ▪ 'to je b'la ší:wəncə na tri: špi:ke, đə ko sa čábá:te ší:wale, [...] ko s đj̥a:ɹ̥ š'pək nò:tər [...] je š'pək žiə mà:ɹ̥ prarè:zu Ž-ES [L] Plet. ~ 'Gebirgsspitze', SSKJ ~ 'izrazito koničast vrh gore'

špikast -a -o ▶ špí:kəst ⟨Imn špí:kaste, s Ied špí:kasto⟩ koničast – a punta – spitz: špí:kaste č̥iəɹ̥l'e, špí:kəst krá:gn̥č [L] –

špola -e ž ▶ šp̥uəwa U(Ov)-sw ⟨Red š:p̥uəle Ž-MM, Imn šp̥uəle⟩ tulec – rocchetto (di filo), spoletta – Spule [L] –, Mak. špula 'vretence, motek' (1991: 10, 11)

špolica -e ž ▶ šp̥uəlca ⟨manjšalnica od šPOLA – dim. di šPOLA 'rocchetto di filo' – Dem. zu šPOLA 'Spule' [L] –

šprekljast -a -o ▶ ⟨s Ied šprè:kl'asto⟩ pisan – variopinto – bunt, farbig: đə ni: 'ki na b̥a:r̥ba, se prà:və šprè:kl'asto [L] –

štajf -θ -θ ▶ štà:jf ⟨⟩ za blago, oblačilo trd, tog – duro, rigido – hart, steif [L] –

štekrogen -gna m ▶ š'tekró:gn, štè:kró:gn Ž-ES ⟨stoječi ovratnik – colletto alla coreana, colletto alto – Stehkragen: š'tekró:gn prà:ɸma mi:, al je mà:ɹ̥ 'bəl bəsó:ko [L] –, Dom. nem. nar. Schtekro:gn (164), Ste:khrogn (169)

štepa -e ž ▶ štè:pa Ž-ES ⟨šiv s šivalnim strojem – cucitura (a macchina) – Naht (mit der Nähmaschine) [L] Plet. –, SSKJ ~, Mak. 'obšiv pri čevljih' (1991: 14), Dom. nem. nar. Noth (166)

štepati -am nedov. ▶ ⟨3ed štè:pa, del -I m mn štè:pa[ɛ]⟩ delati šive s šivalnim strojem – cucire (a macchina), fare cuciture – Nähte mit der Nähmaschine machen, nähen: zə maši:n'am se štè:pa [L] Plet. –, SSKJ +

štera -e ž ▶ ⟨Ted u štè:ra Ž-ES⟩: štera |delo obrtnika na domu| – lavoro dell'artigiano ambulante – Arbeit eines Handwerkers in einem fremden Hause gegen Kost und Taglohn: u štè:ra sa xođi:le te žé:nske prè:st Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ nekd.

šterk -a m ▶ štè:rk ⟨⟩ škrobilo – imbozzimante, amido – Stärke: kù:xəš r̥à:jz nò:tre ɱ pa pól:tò:ta wò:đə .. tò:ta je štè:rk [L] – [L] ⇒ šterka

šterka -e ž ▶ štè:rka Ž-MM ⟨⟩ škrobilo – imbozzimante, amido – Stärke: cú:kər je tū:đə štè:rka Ž-MM [L] –, Mak. štirka (1991: 39) [L] ⇒ šterk

šterkati -am nedov. ▶ ⟨3ed štè:rka, del -I m mn štè:rkale Ž-MM⟩ škrobiti – inamidare – stärken: tò:ta wò:đə od r̥à:jza .. s tiəm [...] sa pól:le štè:rkale Ž-MM [L] –

štifelj -na m ▶ ští:f[ɛ] ⟨Imn ští:f[ɛ]ne U(Ov)-sw, Tmn ští:f[ɛ]ne⟩ visok čevl̥j, škorenj – scarpa alta, stivale – Stiefel: [ští:f[ɛ]ne] sa x'kəle b̥asó:če ɱ pa sa žnú:re .. ɱ pa sa zapró: [L] –, Mak. štífalnə 'škornji' (1991: 67), Dom. U štífalne, skórənce, nem. nar. Schtifl (169)

štifeljč -a m ▶ ⟨Imn ští:f[ɛ]če, ští:f[ɛ]če Ž-MM⟩ 1 polvisok čevl̥j – scarpa alta, stivale a mezza coscia – Halbstiefel: ští:f[ɛ]če sa pa x'kəle 'bəl ní:šče 2 manjšalnica od šTIFELJ – dim. di šTIFELJ 'scarpa alta, stivale' – Dem. zu šTIFELJ 'Stiefel' [L] –

štih štíha m ▶ š'təx ⟨Imn ští:še, ští:šə U(Ov)-sw, Rmn ští:xu, Tmn ští:še⟩ vbod |prvina pri šivanju, vezenju, – punto |nel cucire, ricamare| – Stich |Element beim Nähen, Sticken|: priə()_k se gó:rta šl̥ó:gga, se x'kəle nardi: ɱ pa pól:le se ští:še mi:kne nardó: ▪ ta pò:kne ští:šə U(Ov)-sw [L] Plet. –, SSKJ nižje pog.

štikan -a -o ▶ ští:kan ⟨m Imn ta ští:kane, Tmn ští:kane, ští:kəne U(Ov)-sw, ž Ied ští:kana, ští:kəna, Red ští:kane, s Ied ští:kano⟩ vezen – ricamato – bestickt: ští:kana [rjú:xa] ▪ ští:kan [f̥iərgò:ŋk] ▪ je ští:kano tū:kale z wərxə [L] Plet. ~ (štikati), SSKJ + (štikati nižje pog.)

štikati -am nedov. ▶ ští:kate ⟨del -I ž ed ští:kawa, mn ští:kale, m mn ští:kale⟩ vesti – ricamare – sticken: se na vi:đə f̥à:jn, be mùərwə nò:x 'j̥əte ɱ pa ští:kate [L] Plet. ~, SSKJ nižje pog.

štilenštih -a m ▶ ští:l̥n̥ští:x Ž-ES ⟨⟩ šol. skriti šiv – punto nascosto – Stillstich [L] –

štof -a m ▶ štò:f Ž-ES ⟨Red štò:fa, Ded štò:fò Ž-ES, Ted štò:f, Oed zə štò:fam, Rmn štò:fu, Tmn štò:fe U(Ov)-sw⟩ blago – stoffa, tessuto – Stoff: stà:ra m̥á:te od mój:ga m̥ó:za je

wəs'čəs zrë:zəwa štò:f [kùəšče od štò:fa] m pa pó:le je parši:wəwa u'kəp [...] je narè:dwa pò:štre ▪ s tò:tṽ štò:fam sa narè:đle gwá:nte zə trò:če ▪ sa m'sə štò:fe đabi:lə ú:kvəx u kšé:ftò U(Ov)-sw ▪ ta stà:rə štò:f ▪ lò:đnast štò:f ▪ štò:f zə fiəgò:nče ▪ štò:f za đjà:t nò:tər fi:đran'e ▪ mó:šče štò:f Ž-MM *blago za moška oblačila – tessuto utilizzato per la confezione di abiti da uomo – Stoff für die Herrenkleidung* [] Plet. –, SSKJ ~, Mak. 'volneno in polvolneno kupivno blago' (1991: 59), Dom. nem. nar. Sto:f (169), Tuach 'panno, panno di lana' (170) [] ⇒ blago

štofast -a -o ▶ štò:fast <m Imn štò:faste> iz *blaga – di stoffa – aus Stoff*: ŋ štò:fast fwá:štar ▪ štò:faste knò:fe/pá:ntl̥če [] Plet. –, SSKJ ~

štrafen -fna m ▶ štrá:fṽ Ž-MM <> *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: je n tà:k štrá:fṽ gò:r naší:wan Ž-MM [] – [] ⇒ porta, štrafjen, štrifelj

štrajf -a m ▶ <Tmn štrá:jfe Ž-ES> *črta – riga – Streifen* [] –

štrajfast -a -o ▶ štrá:jfast <m Ied štrá:jfastə, ž Ied štrá:jfaste, štrá:jfaste Ž-ES, s Ied štrá:jfaste Ž-ES> *črtast – a righe – gestreift*: štrá:jfast rò:ḅ ▪ štrá:jfaste štò:f ▪ ó:nasta štrá:jfaste či:kl'a Ž-ES [] –

štrafjen -fna m ▶ štrá:jfṽ Ž-ES <Tmn štrá:jfne Ž-ES> *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: ni:ste ví:đle še mlá:j .. 'to sa tò:te facalé:te rē:zalə m pa tá:če štrá:jfne sa gó:rtə đjà:l, še k sm 'jes po b'la liətnək, sma 'to gó:rtə đjà:lə, je b'wə pò:uno tá:čəx facaliət Ž-ES [] – [] ⇒ porta, štrafen, štrifelj

štrampelhozen -? mn. ▶ štrá:mp|xò:zṽ Ov-tw – *žabe |otroško enodelno pleteno oblačilo iz hlačk in nogavic| – calzamaglia (con bretelle) – Strampelhose* [] –

štrena -e ž ▶ <Tmn štré:ne Ž-ES> *štrena – mattassa – Strähne*: sa suší:le tò:te štré:ne Ž-ES [] Plet. +, SSKJ pog., Mak. + (1988: 55, 1991: 10)

štrifelj -flja m ▶ <Tmn štri:fl'e U(Ov)-sw> *okrasni trak – nastro decorativo – Zierband*: sa mē:lə magà:re zalé:ne štri:fl'e nò:tər U(Ov)-sw [] – [] ⇒ porta, štrafen, štrafjen

štrikan -a -o ▶ <ITmn štri:kane> *pletan – lavorato a maglia – gestricht*: štri:kane štú:ṽfe ▪ štri:kane sò:kne [] Plet. –, SSKJ + (štrikati nižje pog.)

štrikati -am nedov. ▶ <3mn štri:kaja, del -l m mn štri:kale U(Ov)-sw, ž ed štri:kawa Ž-ES, mn

štri:kale> *plesti |delati izdelke s pletilkami| – lavorare a maglia – stricken*: sa štri:kale gá:če za pazí:me, k je ḅwo z'wo m'raz ▪ štri:kale sa štú:ṽfe m pa jó:pe U(Ov)-sw [] Plet. –, SSKJ nižje pog.

štruca -e ž ▶ <Ted štrú:ca> *botrovo/botrino darilo – regale del padrino/della madrina – Geschenk des Paten/der Patin*: sak lé:ta je dá:wa kē:j [kò:tərca] .. na štrú:ca ḅar kò:lə je dá:wa [] Plet. ~, SSKJ ~, Mak. štruc 'botrovo/botrino darilo za veliko noč' (1991: 119–120)

štruphozen -0 m ▶ <Rmn št'rupfhó:zṽ> *hlačne nogavice – collant, calzamaglia – Strumpfhose*: ni:sa mē:lə št'rupfhó:zṽ, sa pa đjà:lə pá:ntl̥ne [] –

štumf -a m ▶ št'əmṽf <Imn štú:ṽfə Ž-MM, Tmn štú:ṽfe, štú:ṽfe Ov-tw> *nogavica – calza – Strumpf*: štri:kane štú:ṽfe ▪ cvíərnaste/ó:naste štú:ṽfe [] Plet. +, SSKJ –, Mak. štumfə 'moške nogavice' (1988, 1991), Dom. U štrunfe, nem. nar. Schtrimpf (169)

šubladelj -na m ▶ <Tmn šù:blá:đl̥ne> *predalnik – cassettoni – Schubladenkasten* [] –, Dom. nem. nar. Schublodkho:stn (78), Schublo:dkho:stn (168)

šufecen -cna m ▶ <Imn šùəfē:cne, šùəfē:cne Ž-MM, Tmn šùəfē:cne Ž-MM> *obujek – pezza da piedi – Fußlappe*: namé:stə [...] na bó:sa nūəga čiəul 'gor đjà:te, sa mē:lə tò:te šùəfē:cne nò:tre Ž-MM [] –, Mak. šufecne, šufecəlne (1991: 49, 66) [] ⇒ cota, cunja, fecen

šulefelj -? m ▶ šùəfē:l̥ Ž-MM <> *žlica za čevlje – corno da scarpe, calzatoio – Schuhlöffel* [] –

šultertuh -a m ▶ šù:lərtətəx U(Ov)-sw, šù:lərtəx Ž-ES <> *ogrinjalo, plet – scialle – Schultertuch*: pozí:mə [...] pa 'ni ḅwə mó:ntl̥nu, sa mē:lə šù:lərtətəx U(Ov)-sw [] –, Dom. U šultertuh, calət (168), sultertuh, calət (170), nem. nar. Schultatuach (168, 170)

Švila ⇒ šivilja

T

tašeljč -a m ▶ tà:šl̥č <ITmn tà:šl̥če, Mmn na tà:šl̥čəx> *torbica – borsetta – Täschchen*: ŋ mi:kṽ tà:šl̥č ▪ tà:šl̥č za nađiəu [] –

tavrati -am nedov. ▶ <del -l m mn tà:urəle> *trajati |ohranjati se, biti trpežen| – durare |detto di vestiti solidi| – dauern |währen, haltbar sein|*: sa đò:ugo tà:urəle [] –

temen -mna -o ▶ ⟨s Ied t'əmno Ž-MM⟩ *temen* – *scuro* – *dunkel* [L] +

temno prisl. ▶ ⟨⟩ *temno* – *scuro* – *dunkel*: t'əmno zalé:nə [L] Plet. + (temèn), SSKJ + (tèmen)

tenek -nka -o ▶ t'ənək Ž-MM ⟨ž Ied t'əŋka⟩ *tanek* – *sottile* – *dünn*: t'əŋka pačp'wá:ta [L] Plet. +, SSKJ (gl. tánek)

tepih -a m ▶ ⟨Tmn t'ɛ:pše⟩ *preproga* – *tappetto* – *Teppich*: t'ɛ:pše je đɛ:wawa s tiəmle, je đár:wa na tlè: [L] Plet. ~, SSKJ nižje pog., Dom. nem. nar. Tepich (170)

tesen -sna -o ▶ ⟨ž Imn t'ɛ:sne⟩ *tesen* – *stretto*, *attillato* (*in vita*) – *eng anliegend* |*Kleidungsstück*: šlabà:nče, z'wa t'ɛ:sne u pá:sə [L] +

težek -žka -o ▶ t'əžək Ž-MM ⟨m Ied ta t'əžək Ž-MM, Imn t'əščɛ, Tmn t'əščɛ, ž Ied t'əžka, Tmn t'əščɛ s Ied t'əžko⟩ *težek* – *pesante* – *schwer*: mǎ:m še zdɛ:j t'ɔ:te mó:ntl̩ne t'əščɛ Ž-MM ▪ t'əžka jǎ:kna [L] +

tibet -a m ▶ ti:bet Ž-ES ⟨⟩ šol. *tibet* |*tkanina* – *tibet* |*tessuto* – *Tibet* |*Gewebe*: 'to sa ti:bet rɛ:klɛ t'ɔ:tam št'ɔ:fɔ .. sa jmɛ:lɛ bú:rtaše t'ɔ:đɛ Ž-ES [L] Plet. ~, SSKJ tekst., Mak. 'ruta iz tanke volne z vzorčasto borduro' (1991: 45, 97, 136)

tišlajfer -ja m ▶ tišláj:fɛr Ž-MM, t'išláj:fɛr Ž-ES ⟨⟩ *ozek podolgovat namizni prticek* – *tovagliolo da tavola stretto e lungo* – *Tischläufer*: t'išláj:fɛr je tak kò:s, k prí:đe m srǐəða na mí:za, št'i:kən .. ŋ pa ó:žək Ž-MM [L] –

tkan -a -o ▶ ⟨ž Ied tká:ne⟩ *tkan* – *tessuto* – *gewebt*: ta damǎ:če rjú:še sa tká:ne [L] Plet. + (tkáti), SSKJ + (tkáti)

tkati tkem nedov. ▶ ⟨del -l m ed t'əkou Ž-MM, m mn tká:lɛ, təká:lɛ Ž-MM⟩ *tkati* – *tessere* – *weben*: pɛr stǎ:rɛx cà:jtɔx sa l'əði: sjǎ:lɛ pré:ja ŋ pa tká:lɛ [L] +

topel -pla -o ▶ t'ɔ:pu ⟨m Ted t'ɔ:pu, ž Ied t'ɔ:pwa, s Ied t'ɔ:pwə Ž-MM⟩ *topel* |*ki varuje pred mrazom* – *caldo* – *warm* |*gegen Kälte schützend*: t'ɔ:pu faca'lat/g'want ▪ t'ɔ j b'wə t'ɔ:pwə, 'no, 'pol ušɛ:te ŋči: zɛ:b'wə pozǐ:mɛ Ž-MM [L] +

topelt -0 -0 ▶ t'ɔ:płt ⟨⟩ *dvojen* – *doppio* – *doppel*: t'ɔ:płt al pa 'ki á:jnfox [L] – I ⇒ dopelt, dopelto

tošen -šna m ▶ t'ɔ:šŋ ⟨Med u t'ɔ:šŋ, Oed s t'ɔ:šnəm⟩ *torba* – *borsa* – *Tasche*: t'ɔ: j n s'tar t'ɔ:šŋ, k sa š'lɛ u kšɛ:ft, sa š'lə kú:pət, nò:tər kú:pət ▪ u t'ɔ:šŋ sŋ nɛ:swa za jɛ:stɛ jú:žna [L] –, Dom. nem. nar. Toschn (170)

tošenček -čka m ▶ t'ɔ:šŋčək Ž-ES ⟨⟩ *manjšalnica od TOŠEN* – *dim. di TOŠEN* 'borsa' – *Dem. zu TOŠEN* 'Tasche' [L] –

troht -a m ▶ trò:xt Ž-MM ⟨Tmn tró:xte Ž-MM⟩ *noša* – *costume tradizionale* – *Tracht*: đǎndǎj je 'biu t'ù:t_()rò:xt Ž-MM ▪ k mǎ:ja 'zej t'ɔ:te tró:xte .. t'ɔ:te tró:xte kanò:lto:lar Ž-MM [L] –, Mak. gajltoler traht 'noša' (1991: 38), Dom. nem. nar. Trocht (170) I ⇒ kostim 1, noša

tuhant -a m ▶ t'ù:xant U(Ov)-sw ⟨⟩ *pernica* – *piumino* – *Daunendecke*: sa mɛ:lɛ kú:re, sa kú:rjɛ t'ù:xant narɛ:đlɛ U(Ov)-sw [L] –

tul -a m ▶ t'ù:l ⟨⟩ *til* – *tulle* – *Tüll*: t'ù:l je pa t'ì:stɛ, kor je đ'ərx'si:xtik [L] Plet. ~, SSKJ zastar.

U

umarela -e ž ▶ ɔmarɛ:wa ⟨Tmn ɔmarɛ:le⟩ *dežnik* – *ombrello* – *Regenschirm*: na stǎ:ra ɔmarɛ:wa [L] –, Dom. nem. nar. Schirm (168)

unterca -e ž ▶ ú:ntərca, ú:ntərca Ž-ES ⟨Ted ú:ntərca⟩ *podloga*, *navadno za krilo*, *obleko* – *fodera* – *Futter*, *gewöhnlich für einen Rock*, *ein Kleid*: m je narɛ:đwa đ'ɔ:j g'want m pa sp'ɔ:ða na ú:ntərca ▪ je sp'ɔ:ða ú:ntərca, se prǎ:ve, đa je f'üətrana [L] – I ⇒ podlaka

unterfoter -tra m ▶ 'untər'fütər ⟨⟩ *podloga* – *fodera* – *Futter* |*bei der Kleidung* [L] –, Dom. nem. nar. Untafuata (170) I ⇒ foter, podlaka, unterca

unterkikelj -? m ▶ ú:ntərčǐ:kj U(Ov)-sw ⟨⟩ *spodnje krilo* – *sottoveste* – *Unterrock*: ú:ntərčǐ:kj .. ŋ pa p'ó:lɛ čǐ:kl'a nawərx U(Ov)-sw [L] –, Mak. untərkitl (45, 49, 73), Dom. U srejšče, untərčǐkəl (171), untərčǐkəl 'sottogonna, sottana, camicia senza maniche', nem. nar. Untakhitl 'sottoveste' (164, 171), Unterfat, Untahemd (171) I ⇒ SPODNJA KIKLJA (kiklja)

unterlajbelj -blja m ▶ ⟨Imn 'unterlǎ:jbłɛ Ž-ES⟩ *modrček* – *reggiseno* – *Büstenhalter* [L] –, Mak. untər'lajbɛrlɛ (1991: 77) I ⇒ helter

ura -e ž ▶ ú:ra ⟨Ted ú:ra⟩ *ura* |*naprava* – *orologio* – *Uhr* |*Instrument*: sa mɛ:lɛ ú:ra š čǐətnɛa u žò:kčɔ ▪ zwǎ:ta ú:ra [L] +

urezati urežem dov. ▶ urɛ:zat Ž-MM ⟨del -l m ed urɛ:zu Ž-MM⟩ *urezati* – *tagliare* – *zuschneiden*: sɛ:stɛm ŋ pa tǐ:ste sa đɛ:walɛ tá:če kú:rse .. ŋ pa tǐ:ste sa učǐ:lɛ urɛ:zat t'ù:đɛ, 'na .. đa si p'rou braz mú:štra 'wəxku_()rɛ:zu Ž-MM [L] + I ⇒ co urezati

V

- vajbca** -e ž ▶ vāj:jbca, vāj:fca Ž-ES ⟨⟩ *babica* |*del zapenca*| – *occhiello* – *Öse* |*beim Haf-tell*|: tò: je vāj:jbca, tò: je pa mà:ndǰc Ž-ES [L] – I ⇒ bajbca
- vdedi** vdenem dov. ▶ udǰe:tǰ ⟨2ed udǰe:nəš U(Ov)-sw⟩ *vdedi* |*dati kaj v uho šivanke*| – *infilare il filo e sim. nell'ago* – *einfüdeln* (*etw. durch das Nadelöhr ziehen*): udǰe:nəš u šir:uŋca U(Ov)-sw [L] +
- veksljati** ⇒ beksljati
- ven odrezan** ven -a -o ▶ 'wən adriəzan ⟨⟩ *izre-zan* – *tagliato* (*da*) – *ausgeschnitten*: [L] –
- ven rezan** ven -a -o ▶ ⟨m Ied 'wən riəzan Ž-ES⟩ *izre-zan* – *tagliato* (*da*) – *ausgeschnitten*: mùəðər je 'biu pól:le k'l'e 'wən riəzan Ž-ES [L] –
- ven rezati** ven režem nedov. ▶ ⟨del -l m mn 'wən rǰ:zalǰ Ž-MM⟩ *izrezati* – *tagliare* (*da*) – *aus-schneiden* [L] –
- ven spustiti** ven -im dov. ▶ 'wən spəsti:tǰ ⟨⟩ *razširiti* |*narediti kaj (bolj) široko*| – *allargare* |*rendere più largo*| – *verbreitern* |*etw. breit(er) machen*| [L] –
- ven zrezati** ven zrežem dov. ▶ ⟨del -l m mn 'wən zrǰ:zalǰ⟩ *izrezati* – *tagliare* (*da*) – *aus-schneiden*: búəgo [...] sa 'wən zrǰ:zalǰ m pa pól:le sa ští:kalǰ [L] –
- vijolast** -a -o ▶ ⟨s Ied vjò:lsto⟩ *vijoličen* – *di colore viola* – *violett* [L] –
- viñahti** -0 mn. ▶ biənxətǰ ⟨Tmn nə biənxətǰ⟩ *božič* – *Natale* – *Weihnachten*: biənxətǰ je tù:đǰ s'vet guəđ [L] –
- visok** -a -o ▶ bə'sak ⟨ITmn bəsó:če, ta vəsüəče, s Ied bəsó:ko⟩ *visok* – *alto* – *hoch*: bə'sak [kró:gŋ] ▪ ta vəsüəče [čičəp'l'e] [L] +
- višnjava** -e ž ▶ ví:šn'awa, bí:šn'awa ⟨Ted ví:šn'awa Ž-MM⟩ *višina* – *altezza* – *Höhe*: mò:rš ví:šn'awa zmiərtǰ Ž-MM [L] –
- vogel** -gla m ▶ wó:gu Ž-MM ⟨Ted u wó:gu Ž-MM, Tmn wó:gle⟩ *vogel* – *angolo* – *Ecke*: faca'lat ma štíarǰ wó:gle [L] + I ⇒ ogel
- volna** -e ž ▶ ó:na, ó:una ⟨Red z/ad ó:ne, Ted ó:na⟩ *volna* – *lana* – *Wolle*: prou ta đamá:ča ó:na [L] +, Dom. nem. nar. Schofwo:ln (168), Woln (172)
- volnast** -a -o ▶ ó:nast, ó:unast ⟨m Tmn ó:naste, ta ó:naste, ž Ied ó:nasta, s Ied ó:nastu⟩ *volnen* – *di lana* – *wollen*: ó:nast g'want/faca'lat ▪ ó:nasta štrá:jfasta čí:kl'a [L] Plet. ~, SSKJ ~, Mak. vounasta (1991: 11)
- vozič** -a m ▶ 'wəžəč ⟨Ted u 'wəžəč⟩ *otročki*

voziček – *carrozzina* |*da neonati*| – *Kinder-wagen* [L] Plet. ~, SSKJ ~

- všiti** všijem dov. ▶ ušitǰe ⟨⟩ *všiti* – *cucire* – *ein-nähen* [L] +
- zvrazen** prisl. ▶ uzrə:zŋ Ž-MM ⟨⟩ *narazen* – *discosto*, *separato* – *auseinander*: đəržò: uzrə:zŋ [L] –

Z

- zadaj** prisl. ▶ zá:đǰ ⟨⟩ *zadaj* – *dietro* – *hinten*: zá:đǰ m pa priədi mà: tǰ:te špí:cŋne ta čərne [L] Plet. +, SSKJ star.
- zaguzan** -a -o ▶ ⟨s Ied zagú:zano⟩ *naguban* *zaradi premočnega zategovanja niti med šivanjem* – *arricciato*, *pieghettato a causa dello stringimento troppo forte durante la cucitura* – *gefaltet wegen zu starken Ziehens beim Nähen*: mà:ma je 'wəščas rǰ:kwa: je ŋ'se zagú:zano [L] –
- zaguzati** -am dov. ▶ ⟨del -l ž ed zagú:zawa Ž-MM⟩ *nagubati* (*blago*) *zaradi premočnega zategovanja niti med šivanjem* – *arricciare*, *pieghettare* (*il tessuto*) *a causa dello stringimento troppo forte durante la cucitura* – (*den Stoff*) *falten wegen zu starken Ziehens beim Nähen* [L] –
- zasukan** -a -o ▶ ⟨Imn zasú:kəne, zasú:kane Ž-MM, ž ed zasú:kana Ž-MM⟩ *zasukan* – *girato*, *voltato* – *verdreht*: s đjə:ŋ š:pùəle 'đou m pa pól:le sa pri:šle [...] dviə ní:tǰ ŋ'kəp, mà: pò:l še na 'bart zasú:kano, pól:le j bwa ó:na [...] 'bəl je b'wa zasú:kana .. 'bəl je b'wa mǰ:čna Ž-MM ▪ zasú:kane wasé: ▪ zasú:kəne raká:be [L] Plet. + (zasúkati), SSKJ + (zasúkati)
- zašivan** -a -o ▶ ⟨s Ied zaší:wano⟩ I *sešit* – *cuci-to* – *genäht*, *geschneidert*: j b'wə m'se ŋ'kəp zaší:wano [L] Plet. ~, SSKJ I ⇒ prišivan
- zašivati** -am dov. ▶ ⟨3ed zaší:wa, del -l m mn zaší:wale, ž ed zaší:wawa U(Ov)-sw⟩ *sešiti* – *cucire* (*insieme*) – *nähen*, *schneidern*: je pól:le šví:l'a zaší:wawa U(Ov)-sw [L] Plet. – /+ impf., SSKJ nar. zahodno I ⇒ co prišivati, pošivati, prišivati
- zatepsti** -tepem dov. ▶ zatǰ:pstǰ ⟨⟩ *proč vreči* – *buttare via* – *wegwerfen*: sa čičəp'l'e b'le za zatǰ:pstǰ [L] Plet. ~, SSKJ ~ I ⇒ bek zatepsti, dejati bek
- zavezan** -a -o ▶ zabǰ:zən ⟨s Ied zabǰ:zano⟩ *zavezan* – *legato*, *annodato* – *gebunden*: ná:še sa mǰ:le 'wəščas x'kəle priəđǰ zabǰ:zano [L] Plet. + (zavǰzati), SSKJ + (zavǰzati)

zavezati -vežem dov. ▶ za zabè:zat <2ed zabè:žoš, del -I m mn zabè:zale, zavè:zale> zavezati |narediti vozeli – legare |annodare| – zusammenbinden |zu einem Knoten schlingen|: zabè:žoš ŋ pa nardi:š k'naf [L] + I ⇒ co zavezati

zaviti -vijem dov. ▶ <2ed zawi:jəš U(Ov)-sw, del -I m mn zawi:lə Ž-MM> 1 zaviti |obdati s čim| – avvolgere – wickeln: sa pa [trò:če] nò:tər zawi:lə cìale Ž-MM 2 oviti |pri kvačkanju, pletenju nit okrog kvačke/igle| – avvolgere |il filo sull'ago, sul ferro nel lavorare all'uncinetto, a maglia| – den Faden um die Nadel biegen: zawi:jəš đviə bártə ŋ pa paté:gnəš skùəž U(Ov)-sw [L] Plet. ~, SSKJ ~

zavivati -am nedov. ▶ <del -I m mn zawi:wale> povijati – avvolgere – wickeln [L] Plet. ~, SSKJ –

zekelj -na m ▶ zè:kj U(Ov)-sw <Imn zè:kjne U(Ov)-sw> kratka (moška) nogavica – calza (da uomo) – (Herren)socke: [L] –, Mak. sekəlnə (1991: 66), zekəlnə 'malo čez gleženj ali do srede meč segajoča moška nogavica' (52, 66), Dom. U zekəlnə (169) I ⇒ soken

zelèn -èna -o ▶ <m Tmn zalè:ne U(Ov)-sw, ž Ied zalè:na Ž-ES, s Ied zalè:no>: zelen – verde – grün: 'təmno/liəxt zalè:no [L] +

zgorenjji -a -o ▶ <ž Imn ta zgari:n'e> zgornji – sopr(a)- |di sopra| – ober-: ta zgari:n'e rjú:še [L] –

zimski -a -o ▶ <ž Ied ta zì:mska, Imn zì:mšče> zimski – invernale – Winter-: ta zì:mska jà:kna ▪ zì:mšče xwá:če [L] +

zlat -a -o ▶ zwà:t <m Tmn zwá:te, ž ITed zwá:ta, ta zwà:ta, Oed zwá:ta, Imn zwá:te, s Ied zwá:tə Ž-MM> zlat – d'oro – golden: zwà:t [miəðər] ▪ zwá:ta žnù:ra ▪ fà:jn à:ube, čərne ŋ pa zwá:te zá:đə [L] +

zlato -a s ▶ zwá:to <Oed zə zwá:tam Ž-MM> zlato – oro – Gold: 'to je zwá:to ▪ zə zwá:tam narè:đ Ž-MM iz zlata – d'oro – golden, aus Gold [L] +

zlatovje -a m ▶ zwatò:ujje <Red zwatò:ujja Ž-MM> zlatnina |izdelki iz zlata| – insieme di oggetti d'oro – Gold |Schmuckstücken aus Gold [L] –

zmeriti -im dov. ▶ zmiərtə <2ed zmiəraš Ž-MM, del -I m mn zmiərlə Ž-MM> zmeriti – prendere le misure, misurare – ausmessen: ta pəru sa zmiərlə, 'kak je bī:šnjava Ž-MM [L] Plet. –, SSKJ +

znucan -a -o ▶ <s Ied znù:cano Ž-MM> obrabljen – consumato, logorato – ausgeleiert [L] – I ⇒ ponucan, žlajsik

zrezati zrežem dov. ▶ <del -I ž ed zrè:zəwa> 1 zrezati – tagliare – schneiden 2 ukrojiti – tagliare il tessuto – zuschneiden [L] Plet. ~, SSKJ ~

zvezati zvežem dov. ▶ zvè:zate Ž-MM <2ed zvè:žəš Ž-MM> zvezati, zavezati – legare – binden, schlingen: žnù:ra za bú:rtax zvè:zate Ž-MM [L] +, Mak. + (1991: 49)

Ž

žakelj -klja m ▶ žá:kj Ž-ES <> vreča – sacco – Sack: jà:, jà:, žá:kj ŋ pa 'tu je 'biu fi:ðran'e nò:tər Ž-ES [L] Plet. +, SSKJ pog.

žakeljč -a m ▶ žá:kjč <> vrečka – sacchetto – Säckchen, Beutel: tò:le je ŋ žá:kjč k sa mē:le k sa šlə u 'kindərgò:rtn [L] Plet. –, SSKJ žákljč nar.

žamet -a m ▶ žá:mat Ž-MM <Ted žá:mat U(Ov)-sw> žamet – velluto – Samt: čərnə žá:mat U(Ov)-sw [L] +, Dom. nem. nar. Somt (168)

žameten -tna -o ▶ žá:matəŋ, žá:mətŋ Ž-ES <m Tmn žá:mətne, ž Ied žá:mətna, s Ied žá:matno> žameten |iz žameta| – di velluto – samten |aus Samt|: žá:mətna jà:kna [L] + I ⇒ plišvat

žegen -gna m ▶ žé:gn [Ted nə/za žé:gn] žeganje – sagra – Kirchtag: nə žé:gn sa mō:štwa nasí:lə čərnə g'want [L] Plet. ~, SSKJ nar. koroško, Dom. nar. sln. žegəŋ, nar. nem. Kirht:og (164)

žena -e ž ▶ <Imn žé:ne> ženska – donna – Frau: puló:varje sa žé:ne samé: štrí:kale [L] + I ⇒ ženska

ženska -e ž ▶ <Imn žé:jnske> ženska – donna – Frau [L] + I ⇒ žena

ženstve -tev ž mn ▶ žé:jnstwe, žé:nstwe U(Ov)-sw <> več žensk, ženske – donne – Frauen: žé:nstwe sa mē:le žiə .. 'wəšcəs ca'lat U(Ov)-sw [L] Plet. +, SSKJ ekspr.

žida -e ž ▶ ži:ða <Red ži:ðe, zə ži:ðe> svila – seta – Seide: ta prà:wa ži:ða [L] Plet. +, SSKJ star., Dom. nem. nar. Seidn

židast -a -o ▶ ži:ðast Ž-ES <ž ži:ðasta, Imn ži:ðaste> svilen – di seta – seiden: ži:ðast g'want, ži:ðaste facalē:te [L] –, Mak. + (1991: 8)

žlajsik -0 -0 ▶ žlà:jsək <> oguljen – consumato, logorato (di vestito) – abgenutzt: je já:ma, je žlà:jsək, ča je žnù:cano Ž-MM [L] – I ⇒ ponucan, znucan

žnidar -ja m ▶ žni:ðər U(Ov)-sw <pər žni:ðarji Ž-ES> krojač – sarto – Schneider: sa tū:đ

mùərlę kù:ptę [...] štò:f m pa ða j pó:le
žni:ðər narè:ðu U(Ov)-sw [L] Plet. –, SSKJ
nižje pog., Mak. + (1991: 15), Dom. nem. nar.
Schnaida (168)

žnura -e ž ▶ žnù:ra, žnù:ra Ž-ES <Red b̄raz
žnù:re, Oed žnù:ra, Imn žnù:re, Omn ž:žnù:rę
Ž-MM, ž:nù:ramę Ž-ES> **1** vrvica – spago
– Schnur: ž:nù:ramę sa priəðę zapərlę Ž-
ES **2** vezalka – laccio – Schnürsenkel **3** trak
– nastro – Band: žnù:ra za bú:rtax zvė:zate
Ž-MM [L] Plet. žnora **1**, SSKJ –, Mak. **1** (1991:
39), **3** (1988: 61, 72, 85), ‘nit’ (1991: 11),
Dom. nem. nar. Kordel, Schnur ‘cordoncino,
laccio’ (168) **13** ⇒ žoja

žoja -e ž ▶ žò:ja Ž-ES, Ž-MM <> trak – nastro
– Band: pər ká:pę, biəš, mà:ja tò:t má:šņ
‘đou̇ta zvė:zan, ‘to je žò:ja, alè:, ‘đou̇ta k
vi:sę Ž-MM [L] Plet. ~, SSKJ –, Mak. žuoje
(1991: 44, 86), žvoje (88), ‘podveza’ (93)

1 ⇒ žnura **3**

žok -a m ▶ ‘žak, ‘žak Ž-ES <Ted ‘žak Ž-MM, Imn

žò:če> žep – tasca – Tasche [bei der Klei-
dung]: ‘jes pa mùəriņ mē:te .. [bú:rtax] biəš
skùəs kò:j? ðə mà:m ‘žak, mà:m ‘wəsčəs
kak šná:jčər nò:trę Ž-MM [L] Plet. +, SSKJ –,
Mak. ‘moška nogavica’ (1991: 66), ‘značilno
rateško obuvalo iz volnena stopala in krav-
jega usnja’ (1988)

žokič -a m ▶ žò:kəč Ž-ES <Med u/pər žò:kčə,
‘žokčə Ž-ES, ITmn žò:kče, Rmn žò:kču, Idv
žò:kča> žepək – taschetta – Täschchen, klei-
ne Tasche: u žò:kčə sa mē:lę facaliətəč [L] –,
Mak. Red žvakča (1991: 62)

žrebelj -blja m ▶ <ITmn žrė:bl’e, Omn ž:rė:bl’ę>
žebelj – chiodo – Nagel: spó:ða sa pa
[cò:kľe] z [...] žrė:bl’ę tū:ðę nakawá:lę, ða
se ni: zdárkņwo tkò: pazí:me Ž-MM [L] Plet. +
‘der metallene Nagel’, SSKJ –

žrebljič -a m ▶ <Imn žrė:bļčę, žrė:bļče Tmn
žrė:bļče> žrebljiček – chiodino – Nägelchen:
mà:ja spó:ða tò:te žrė:bļče, lasė:ne žrė:bļče
[L] Plet. +, SSKJ –

KNJIŽNOSLOVENSKO-NAREČNI SEZNAM /
ELENCO SLOVENO STANDARD – SLOVENO DIALETTALE /
SCHRIFTSLOWENISCH-SLOWENISCHDIALEKTALER INDEX

- babica* ⇒ bajbca, vajbca
barhantast ⇒ porhanast
barva, barvati ⇒ barba, barbati
biser, biserovinst ⇒ perla, perlmusterst
blazina, blazinica ⇒ polšter; polšterc, polštrič
bleščati se ⇒ bleščeti se, glicrati (se)
bluza, bluzica ⇒ pluzna; bluznica, pluznica
boljši ⇒ fajn
bombaž, bombažen ⇒ pavmvole; cvirnast, pavel-nast, OD NITI (nit)
bosti ⇒ rušati
božič ⇒ vinahti
brisača ⇒ antha, brisnica
broška ⇒ proš
cevast ⇒ rorast
copata ▷ |doma narejena c.| ⇒ čabata, |copatom po-dobno obuvalo| ⇒ škropec
česan ▷ |za volno| ⇒ skvartan
četr, četrtna ⇒ firtelj
čevelj ▷ |č. z lesenim podplatom| ⇒ cokelšu, |vi-sok č.| ⇒ štifelj, |polvisok č.| ⇒ štifeljč, |delovni č.| ⇒ kalošna, |obrabljen, ponošen č.| ⇒ čafeder, kalošna
čevlječek ⇒ čevljč
čipka ⇒ špica, špicelj
čopek ⇒ čopič
črta, črtast ⇒ štrajf, štrajfast
darilo ▷ |d. botra, botre| ⇒ štruca
dekle ⇒ dečla
delo ▷ |d. obrtnika na domu|
denarnica ⇒ preftoš
dežnik ⇒ umarela
dirndl ⇒ dendlj, dendljkostim
dokolenka ⇒ kneštrimf
dolžina ⇒ daljnjava
dvojen ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
elastika ⇒ guma, gumi, lastriš
enak ⇒ glih
fazona ⇒ fazon, frson
fotomodel ⇒ model
galoša ⇒ kalošna
gamaša ⇒ kamašna
goditi ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
gradaše, gradašati ⇒ kvarta, kvartati
grob ⇒ rufast, rumfast
guba, gubica ⇒ bovd, folten; foltenč, foltič
gumb, gumbek ⇒ knof, knofič
gumbnica ⇒ knopfloh, knopflohar
gumijast ⇒ gumljast, gumnast
halja ▷ |delovna h.| ⇒ burtah, |šolska h.| ⇒ burtah
hlače ▷ |irhaste h.| ⇒ lederhozen, |moške spodnje h.| ⇒ gače, gate, SPODNJE HLAČE (hlače)
izbran ⇒ fajn
izrezati, izrezan ⇒ ven rezati, ven zrezati; ven odre-zan, ven rezan
jezik ▷ |j. pri čevlju| ⇒ lošen
kapuca ⇒ kapucen
karirast ⇒ križast
kavelječek ▷ |del zapenca| ⇒ mandeljč
klobuček ⇒ klobučič
klopiniti ⇒ klapniti
klot ⇒ glot
kockast ⇒ kvadratast
končati ⇒ firtkati
konica, koničast ⇒ špik, špikast
kos, košček ▷ |del česa| ⇒ flašter, kraj; kosič
kost ▷ |ribja k.| ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponpantelj, špica¹
kravata ⇒ kravatelj
krilo, krilce ⇒ kijklja, kijklja ▷ |nabrano k.| ⇒ foltenšos, |spodnje k.| ⇒ unterkikelj, SPODNJA KI-KLJA (kijklja)
kroglica ⇒ grolica ▷ |drobna steklena k.| ⇒ perlin-ca
krojač ⇒ žnidar
krpa ▷ |kuhinjska k.| ⇒ hangrli, kširfecen
krtača ⇒ ščet
kvačkati, kvačkan ⇒ hekljati, hekljan
lan ⇒ preja
lažen ⇒ foliš
ličkanje ▷ |koruzno l.| ⇒ fidranje
likati, likalnik ⇒ pegljati, peglajzen
luknja, luknjica ⇒ jama, jamica
maškara ⇒ šemnjak
menjati ⇒ beksljati
manšeta ⇒ mašetna

- menjati* ⇒ beksljati
meter ▷ |šiviljski m.| ⇒ metra
moder ⇒ plav
mrežica ⇒ nec
nabirati, naborek ⇒ cegati, kreželj
nadeti si ⇒ dejati gor
naftalin ⇒ naftalina
naramnica ⇒ ramnica
narazen ⇒ vzrazen
našiti, našit ⇒ našivati, našivan
naudariti, naudarjen ⇒ naheftati, naheftan
nedrček ⇒ helter, unterlajbelj
nogavica ⇒ štumpf, soken, zekelj ▷ |kratka moška n.|
 ⇒ soken, zekelj, |hlačne nogavice| ⇒ štrupfhozen
nosilec ▷ |n. za prtičke| ⇒ portasalveta
obeliti, obeljen ⇒ splehati, splehan
obesek ⇒ onhengar
obešalnik ⇒ helter¹, klajderhelter
obleka, oblekica ⇒ gvant, klad ▷ |enodelna o.| ⇒ CEL
 GVANT (gvant); gvantec, kladič
obrabljati, obrabljen ⇒ nucati, znučan
obroček ⇒ rinčica
obujek ▷ cunja, fecen, šufecen
obuvalo ▷ |copatom podobno o.| ⇒ škrpec
odeja ▷ |volnena o.| ⇒ kocen
ogrinjalo ⇒ plaščič, šultertuh
oguljen ⇒ žlajtsik
okras, okrašen ⇒ cir; ▷ |z ročnim delom o.| ⇒ de-
 lan, |o. iz vrvic| ⇒ šlingarija
omara ⇒ kosten
oranžen ⇒ arančast
orodje ▷ |lopatasto o. za tolčenje lanenega semena
 iz glavici| ⇒ lopuča
ostanek ⇒ restelj
oviti ⇒ zaviti
ovratnik ⇒ kragen, krogen ▷ |o. pri ženskem
 oblačilu| ⇒ krageljč, kragenč, |bubi o.| ⇒ publi
 krageljč, |koničast o.| ⇒ špickrogen, |stoječi o.| ⇒
 štekrogen
pajčolan ⇒ šlajer
pentlja, pentljica ⇒ mašen, mašenč
pernica ⇒ tuhant
pero ⇒ feder, muna
pikati ⇒ rušati
pisan ⇒ šprekljast
plašč, plašček ⇒ montelj, monteljč
platno, platnen ⇒ prt, prten
plesti, pleten, pletilka ⇒ štrikati, štrikan, špica¹
plet ⇒ šultertuh
podaljšati ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
podložiti, podložen, podloga ⇒ podfotrati; fotran,
 podfotran; foter, podlaka, unterca, unterfoter
podveza ⇒ pantelj
pomeriti ⇒ poskusiti, primeriti
ponarejen ⇒ foliš
ponositi, ponošen ⇒ ponucati, ponucan
poročni ⇒ ohcetni
postriči ⇒ porezati
poškodovan ▷ |p. od rabe| ⇒ hin
potempljati, potempljan ⇒ potopljati, potopljan
potrebovati ⇒ nucati
povijati, povit ⇒ zavivati, opasan
prav ▷ |biti p.| ⇒ spasati
praznik, prazničen ⇒ nedel, ponedelen
predalnik ⇒ šubladelj
predelati ⇒ predejati, pre narediti
predpasnik ⇒ burtah
pregrinjalo ▷ |posteljno p.| ⇒ koperdeken
premajhen ⇒ cmiken
prenašati ⇒ frotrogati
preobleči, preoblačiti ⇒ beksljati, sprebleči
preozek ⇒ cozek
preproga ⇒ tepih
preprost ⇒ ajnfoh
prevleka, prevlečen ▷ |p. za blazino| ⇒ oblačilec; ⇒
 podvlečen, pokrit
prilegati se, prilegajoče se ⇒ dol stati, pasati, dov.
 dol pasti, dolta pasti; onligend
pristajati ⇒ pasati
prišiti, prišit ⇒ co prišivati, dol prišivati, prišivati ▷
 |p. s šivalnim strojem| ⇒ co prišepati; co prišivan,
 dol prišivan, prišivan ▷ |p. s šivalnim strojem| ⇒
 dol prištepan
pritiskač ⇒ drukar
prozoren ⇒ durhsihtik
prstan ⇒ rinčica ▷ |poročni p.| ⇒ ering
prt ⇒ prtč ▷ |izvezen stenski p.| ⇒ bontšonar
prtiček ⇒ dekelč, salveta, manjš. salvetka ▷ |podol-
 govat namizni p.| ⇒ tišlajfer, |nosilec za prtičke|
 ⇒ portasalveta
rame ⇒ ramen
raševina, raševinast ⇒ ras, rasast
razporek ⇒ šnic
razširiti ⇒ ven spustiti
rdeč ⇒ črnel
resa ⇒ fronza, fronzon
revija ▷ |modna r.| ⇒ sfilata
rjav ⇒ rus
robec, robček ⇒ šnajcar; ▷ |okrasni r.| ⇒ facoletič
ročaj ⇒ grif
rokavci ⇒ olšpet
ročast ⇒ rožnast
ročnat ⇒ roza, rozast
ruta ⇒ facolet
sandala ⇒ sandalen
senčnik ⇒ lompenširem
sešiti, sešit ⇒ pošivati, prišivati, zašivati ▷ |s. s
 šivalnim strojem| ⇒ co prišepati, prišepati;

- ⇒ prišivan, zašivan ▷ |s. s šivalnim strojem| ⇒
prištepan
- skrajšati** ⇒ gorta šlogati
- skrinja** ⇒ kufer, ▷ |s. za shranjevanje obleke| ⇒
banka
- slamnik** ⇒ slamnjak
- slamnjača** ⇒ slamnica
- srajca, srajčka** ⇒ srajišče, ▷ |spalna s.| ⇒ nothemd;
srajceli
- stebriček** ▷ |s. pri kvačkanju| ⇒ kasteljč
- stopalnik** ▷ |s. pri kolovratu| ⇒ pedalen
- stroj** ▷ |šivalni s.| ⇒ mašinj, pfaf, sindžer
- sukanec** ⇒ nit ▷ |s. za vezenje| ⇒ goren
- suknjič** ⇒ janka 2, jopa 1, jopič
- svatba** ⇒ ohcet
- svetinjica** ⇒ medaljica
- svetlo** ⇒ leht
- svila, svilen** ⇒ žida, židast
- svitek** ▷ |priprava| ⇒ cviteh, cvitrah, |s. las| ⇒ kopa
- širina** ⇒ širnjava
- šiv** ▷ |š. s šivalnim strojem| ⇒ štepa, |delati šive s
šivalnim strojem| ⇒ štepati, |skriti š.| ⇒ štilenštih
- šivanica** ⇒ šivanica
- škrobiti, škrobilo** ⇒ šterkati; šterk, šterka
- šopek** ⇒ pušelj, manjš. pušeljč
- tečaj** ⇒ |t. krojenja| ⇒ šnitkurs
- tekač** ⇒ lajfer
- telovnik** ⇒ lajbič, pruštah
- til** ⇒ tul
- tiskanina** ▷ |modra t.| ⇒ plavdruk
- tog** ⇒ štajf
- torba, torbica** ⇒ tošen, manjš. tošenček; tašeljč
- trajati** ⇒ tavrati
- trak, trakec** ⇒ pantelj, žnura, žoja ▷ |okrasni t.| ⇒
porta, štrafen, štrajfen, štrifelj; ⇒ panteljč
- trd** ⇒ štajf
- tulec** ⇒ špola, manjš. špoljica
- uhan** ⇒ oringelj
- ukrojiti** ⇒ zrezati
- umeten** ▷ |iz umetnega materiala| ⇒ kunstan
- uničen** ▷ |u. od rabe| ⇒ hin
- uporabiti** ⇒ ponucati
- usnje, usnjen** ⇒ leder, ledrast
- vata** ⇒ bata
- vhod** ⇒ štih ▷ |križni v.| ⇒ krajceljštih, krajčstih,
|ploščati v.| ⇒ folštih
- venec, venček** ▷ |rožni v.| ⇒ roženkranc; ⇒ krona ▷
|poročni v.| ⇒ krancelj, krona
- veržica** ⇒ ketnica
- vesti, vezen** ⇒ štikati, štikani
- vezalka** ⇒ žnura
- vijoličen** ⇒ vijolast
- višina** ⇒ višnjava
- vitek** ⇒ šlonk
- volnen** ⇒ volnast
- vozel** ⇒ knof
- voziček** ▷ |otroški v.| ⇒ vozič
- vrat** ⇒ kragen
- vreča, vrečka** ⇒ žakelj, žakeljč
- vreči** ▷ |proč v.| ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatepsti
- vreteno** ▷ |del kolovrata| ⇒ kola
- vrsta** ⇒ raja
- vrtnica** ⇒ rozelj
- vrvica** ⇒ žnura
- vsakdanji** ⇒ ZA VSAK DAN (dan)
- všiti, všitek** ⇒ noter prišivan, noter zašivan; cvikelj
- všivati** ⇒ noter všivati
- vzmetnica** ⇒ modrocen
- vzorec** ⇒ model, mušter ▷ |krogličast v. belih
bombažnih pletenih dokolenk| ⇒ buntrč
- zadrga** ⇒ rajsfršlus
- zakrpati, zakrpan** ⇒ oblekati, oblekan
- zanka, zankica** ⇒ šlingeljč; ▷ |z. za obešanje| ⇒
henkar
- zapenec** ⇒ haftelj, manjš. hafteljč
- zaplata, zaplatica** ⇒ blek, blekič
- zaponka** ⇒ šnola
- zavesa** ⇒ firgonk
- zavihan** ⇒ podvihan
- zlatnina** ⇒ zlatovje
- zlikati, zlikan** ⇒ spegljati; popegljan
- žabe** ▷ |otroško oblačilo| ⇒ štrampelhozen
- žebelj, žebliček** ⇒ žrebelj, žrebljič
- žegnanje** ⇒ žegen
- ženska** ⇒ žena, ženska
- žep, žepek** ⇒ žok, žokič
- žimnica** ⇒ modrocen
- životec** ⇒ meder, manjš. medrček, moder, nedrc
- žlica** ▷ |ž. za čevlje| ⇒ šulefelj

**ITALIJANSKO-SLOVENSKONAREČNI SEZNAM /
ELENCO ITALIANO – SLOVENO DIALETTALE /
ITALIENISCH-DIALEKTALSLOWENISCHER INDEX**

- abito* ⇒ gvant, dim. gvantec, klad, dim. kladič, ob-
leka ▷ |a. da bambino| ⇒ kladič, |a. da donna| ⇒
dendelj, dendeljkostim
- accorciare* ⇒ gorta šlogati
- adattare* ⇒ predejati
- aderente* ⇒ ozek
- aggiuntato* ⇒ dol prištepan
- ago* ▷ |a. da cucire| ⇒ šivanica
- aletta* ⇒ perutnica
- allargare* ⇒ ven spustiti
- allungare* ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
- altezza* ⇒ višnjava
- alto* ⇒ visok
- amido* ⇒ šterk, šterka
- anello* ⇒ rinčica ▷ |a. di matrimonio| ⇒ ering
- angolo* ⇒ ogel, vogel
- annodare, annodato* ⇒ co zavezati, zavezati, za-
vezan
- aprire, aperto* ⇒ odpeti, odprt
- arancione* ⇒ arančast
- arcoliao* ⇒ korvat
- argento* ⇒ srebro ▷ |d'a.| ⇒ srebrn
- armadio* ⇒ kosten
- artificiale* ▷ |di materiale a.| ⇒ kunstan
- asciugamano* ⇒ antha, brisnica
- asciugarsi* ⇒ posušiti se
- attaccapanni* ⇒ helter¹, klajderhelter
- attaccare, attaccato* ⇒ našivati, našivan
- attillato* ⇒ ozek, tesen
- attrezzo* ▷ |a. per togliere i semi di lino dalle cap-
sule| ⇒ lopuča
- Avvento* ⇒ advent
- avvolgere, avvolto* ⇒ zaviti, zavivati; opasan
- basso* ⇒ nizek
- battere* ▷ |b. per terra| ⇒ klapniti, klopotati
- battesimo* ▷ |da b.| ⇒ krsten
- berretto* ⇒ kapa
- bianco* ⇒ bel
- bisogno* ▷ |avere b. di| ⇒ nucati
- blu* ⇒ plav
- blusa* ⇒ bluznica, pluznica
- bordo* ⇒ rob
- borsa, borsetta* ⇒ tošen, dim. tošenček, tašeljč
- bottone* ⇒ knof, dim. knofič ▷ |b. a pressione, b. au-
tomatico| ⇒ drukar
- bottoniera* ⇒ knopfloh, knopflohar
- bretella* ⇒ ramnica
- broccato* ⇒ brokat
- buco* ⇒ jama, dim. jamica
- buono* ⇒ ponedelen
- buttare* ▷ |b. via| ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatep-
sti
- cadere* ▷ |c. bene| ⇒ dol pasti, dol stati, dolta pasti,
pasati, spasati, |che cade bene| ⇒ onligend
- caldo* ⇒ topel
- caloscia* ⇒ kalošna
- calza* ⇒ štumpf, soken, zekelj ▷ |c. da uomo| ⇒ so-
ken, zekelj, |ferro da c.| ⇒ špica¹
- calzatura* ▷ |c. simile alla pantofola| ⇒ škrapc
- calzamalga* ⇒ štrampelhozen, štruphozen
- calzare* ▷ |c. bene| ⇒ dol pasti, dol stati, dolta pasti,
pasati, spasati, |che calza bene| ⇒ onligend
- calzatoio* ⇒ šulefelj
- calzettone* ⇒ kneštrimf
- calzolaio* ⇒ čevljar, šostar
- calzone* ⇒ hlačnica
- cambiare* ⇒ beksljati ▷ |c. vestito| ⇒ beksljati,
sprebleči
- cambiarsi* ⇒ sprebleči
- camice* ▷ |c. da lavoro| ⇒ burtah
- camicia* ⇒ pluzna, srajišče, dim. srajceli ▷ |c. da
bambino| ⇒ kijklja, |c. da donna| ⇒ olšpet, |c. da
notte| ⇒ noththemd
- camicetta* ⇒ bluznica, pluznica
- camoscio* ▷ |di c.| ⇒ irhast
- capello* ⇒ las
- capo* ▷ |c. d'abbigliamento| ⇒ kos, dim. kosič
- cappello* ⇒ klobuk, dim. klobučič ▷ |c. di paglia| ⇒
slamnjak
- cappuccio* ⇒ kapucen
- cardo, cardare* ⇒ kvarta, kvartati
- carrozzina* ▷ |c. da neonati| ⇒ vozič
- casa* ▷ |fatto in c.| ⇒ domač
- cassapanca* ⇒ banka, kufer

- cassettone* ⇒ šubladelj
catena ⇒ dim. ketnica
catenina ⇒ ketnica
centrino ⇒ dekelč, salveta
cerchietto ⇒ rinčica
cesta ⇒ jerbas
chiaro ⇒ leht
chiodo ⇒ žrebelj, dim. žrebljič
chiusura ▷ |c. a gancetto| ⇒ haftelj, dim. hafteljč, |c. lampo| ⇒ rajsferšlus
cintura ⇒ pas
ciocca ⇒ čopič
ciondolo ⇒ onhengar
ciuffo ⇒ čopič
collant ⇒ štruphozen
colletto ⇒ krogen, kragen ▷ |c. dell'abito femminile| ⇒ krageljč, kragenč, |c. dell'abito maschile| ⇒ fazon, frson, |c. alla coreana| ⇒ štekrogen, |c. alla paggio| ⇒ publi krageljč, |c. a punta| ⇒ špickrogen
collo ⇒ kragen
colorare ⇒ barbati, pobarbati
colore ⇒ barba
comprare, comprato ⇒ kupiti, noter kupiti; kupljen
comune ⇒ navaden
confezionare ⇒ firtkati, narediti
consumare, consumato ⇒ ponucati; ponucan, znučan, žlajsik
coperta ⇒ kocen, odeja, dim. odejica
copertina ▷ |c. da battesimo| ⇒ anjpintdekelj, portinfant, KRSTNA ODEJICA (odejica)
copricapo ▷ |c. del costume tradizionale| ⇒ kapa, |c. a nido usato per portare le ceste sulla testa| ⇒ cvitah, cvitreh
copriiletto ⇒ koperdeken
corallo ⇒ koralda
corno ▷ |c. da scarpe| ⇒ šulefelj
corona ⇒ krancelj, krona
coroncina ▷ |c. nuziale| ⇒ krancelj, krona, |c. a nido usato per portare le ceste sulla testa| ⇒ cvitah, cvitreh
corpetto ⇒ meder, dim. medrček, moder, nedrc
corso ▷ |c. di taglio| ⇒ šnitkurs
corto ⇒ kratek
costume ⇒ kostim ▷ |c. tradizionale| ⇒ noša, troht
cotone ⇒ pavmvole, ▷ |di c.| ⇒ cvirnast, pavelnast, OD NITI (nit)
cravatta ⇒ kravatelj
crocchia ⇒ kopa
cucire, cucito ⇒ co prišivati, dol prišivati, našivati, noter všivati, pošivati, prišivati, šivati, všiti, zašivati ▷ |c. a mano| ⇒ ŠIVATI NA ROKE (šivati), |c. a macchina| ⇒ co prištepiti, prištepiti, štepiti; ⇒

co prišivan, dol prišivan, našivan, noter prišivan, noter zašivan, prišivan, šivan, zašivan ▷ |c. a macchina| ⇒ dol prištepan, prištepan
cucitura ▷ |c. a macchina| ⇒ štepa, |fare cuciture| ⇒ štepati
cuffia ⇒ avba, dim. avbica, havba, dim. havbica, kapa
cuoio ⇒ leder ▷ |di c.| ⇒ ledrast
cuscino ⇒ polšter, dim. polšterc, polštrič
davanti ⇒ predaj
decorato ▷ |d. a mano| ⇒ delan
decorazione ⇒ cir, ▷ |d. di spaghetti| ⇒ šlingarija
deteriorare ⇒ nucati
diafano ⇒ durhsihtik
dietro ⇒ zadaj
diritto ▷ |sul d.| ⇒ NA LICE (lice)
discosto ⇒ vzrazen
divisa ▷ |d. da scuola| ⇒ burtah
domenica ⇒ nedelja
donna ⇒ žena, ženska ▷ |donne| ⇒ ženstve
doppio ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
dorato ⇒ pozlačen
durare ⇒ tavrati
duro ⇒ štajf
elastico ⇒ guma, gumi, lastriš
elegante ⇒ fajn
falso, falsato ⇒ foliš
fare ⇒ narediti
fascia ⇒ plenica, povoj ▷ |in fasce| ⇒ opasan
fazzoletto ⇒ šnajcar ▷ |f. da capo| ⇒ facolet, |f. da tasca elegante| ⇒ facoletič
fede ⇒ ering
federa ⇒ oblačilec
fermaglio ⇒ šnola
ferro ▷ |f. da calza| ⇒ špica¹, |f. da stiro| ⇒ peglajzen
fiesta ▷ |di f.| ⇒ ponedelen, |f. liturgica| ⇒ SVETI GOD (god)
festivo ⇒ ponedelen
fibbia ⇒ šnola
filare ⇒ presti
filato ▷ |f. cucirino| ⇒ goren
filatoio ⇒ korvat
filo ⇒ nit
fiocco ⇒ mašen, dim. mašenč
fiore ⇒ roža
floreale ▷ |con motivi floreali| ⇒ rožnast
fodera ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
foderare, foderato ⇒ podfotrati; fotran, podfotran
forbici ⇒ škarje
forte ⇒ močen
fotomodello ⇒ model
frangia ⇒ fronza, fronzen
funerale ⇒ pogreb

- fuso** ▷ |parte dell'arcolaio| ⇒ kola
fustagno ▷ |di f.| ⇒ porhanast
gamba ⇒ noga
gancetto ⇒ mandeljč
gancio ⇒ dim. hakeľjč ▷ |g. per appendere| ⇒ henkar
ghetta ⇒ kamašna
giacca ⇒ jakna, dim. jaknica, janka, jopa, jopič ▷ |g. da donna| ⇒ šlabanka
giacchetta ⇒ janka, jopa, jopič ▷ |g. a maglia| ⇒ jopa, jopica
giallo ⇒ rumen
giarrettiera ⇒ pantelj, dim. panteljč
gilè ⇒ lajbič, pruštah
giorno ⇒ dan ▷ |g. festivo| ⇒ nedel, SVETI GOD (god), |da g.| ⇒ ZA DAN (dan)
girato ⇒ zasukan
gomma ⇒ guma ▷ |di g.| ⇒ gumljast, gumnast
gonna ⇒ kiklja, dim. kikljica ▷ |g. a pieghe| ⇒ foltenšos
grande ⇒ širok
grebiule ⇒ burtah
grigio ⇒ siv
grosso ⇒ debel
quanto ⇒ rokavica
guida ⇒ lajfer
imbastire, imbastito ⇒ naheftati, naheftan
imbianchire, imbiancito, imbiancare, inbiancato ⇒ splehati, splehan
imbottitura ▷ |i. alle spalle| ⇒ polštrič
imbozzimante ⇒ šterk, šterka
impermeabile ▷ |essere i.| ⇒ DRŽATI VODO (držati)
inamidare ⇒ šterkati
indossare ⇒ nositi
infilare ▷ |i. il filo nell'ago| ⇒ vdeti
invernale ⇒ zimski
laccio ⇒ žnura
lacciolo ⇒ šlingeljč
lacerato ⇒ strgan
lana ⇒ volna ▷ |di l.| ⇒ volnast
larghezza ⇒ širnjava
largo ⇒ širok
lavare ⇒ prati, sprati
lavorare, lavorato ▷ |l. a maglia| ⇒ štrikati, štrikan, |l. all'uncinetto| ⇒ hekljati, hekljan
lavoro ▷ |lavoro dell'artigiano ambulante| ⇒ štera
legare, legato ⇒ co zavezati, zavezati, zvezati; zavezan
leggero ⇒ lahek
lenzuolo ⇒ rjuha, dim. rjuhica
lino ⇒ preja ▷ |di l.| ⇒ prten
loden ⇒ loden ▷ |di l.| ⇒ lodnast
logorare, logorato ⇒ nucati, ponucati; ponucan, znucan, žlajsik
luccicare ⇒ bleščeti se, glicrati (se), svetiti se
luminoso ⇒ leht
lunghezza ⇒ daljnjava
lungo ⇒ dolg
macchina ▷ |m. da cucire| ⇒ mašinj, pfaf, sindžer
macerare ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
madreperla ▷ |di m.| ⇒ perlmuterst
maglia ▷ |lavorare a m., lavorato a m.| ⇒ štrikati, štrikan
maglione ⇒ pulover
manica ⇒ rokav
manico ⇒ grif
maniglia ⇒ grif
mano ▷ |a m.| ⇒ NA ROKE (roka)
mantella ⇒ pelerina, plaščič
mantello ⇒ montelj, dim. monteljč, pelerina, plaščič
marrone ⇒ rus
maschera ⇒ šemnjak
mascherina ⇒ lošen
maschi ⇒ moštva
mastello ⇒ škaf
matassa ⇒ štrina
materasso ⇒ modrocen
mazzetto ⇒ pušelj, dim. pušeljč
merletto ⇒ špica², špicelj
metro ⇒ metra
mettere ▷ |m. le scarpe| ⇒ obuti
migliore ⇒ fajn
misurare ⇒ zmeriti
moda ⇒ moda
modello ⇒ model, mušter
moderno ⇒ moderno
monogramma ⇒ monogram
morbido ⇒ mehke
motivo ▷ |con motivi floreali| ⇒ rožnast
mutande ▷ |m. da donna| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače), |m. da uomo| ⇒ gače, gate, |m. lunghe| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
naftalina ⇒ naftalina
nastro ⇒ pantelj, žnura, žoja, dim. panteljč ▷ |n. decorativo| ⇒ porta, štrafen, štrajfen, štrifelj
Natale ⇒ vinahti
nero ⇒ črn
nodo ⇒ knof
nozze ⇒ ohcet
nuovo ⇒ nov
nuziale ⇒ ohcetni
occhiello ⇒ bajbca, vajbca; knopfloh, knopflohar
ombrello ⇒ umarela
orecchino ⇒ oringelj
orlo ▷ |o. a giorno| ⇒ ažur
ornamento ⇒ cir
oro ⇒ zlato ▷ |d'o.| ⇒ zlat, |insieme di oggetti d'oro| ⇒ zlatovje

- orologio** ⇒ ura
osseo ⇒ kosten, koščen
ovatta ⇒ bata
paglia ▷ |p. di granoturco| ⇒ fidranje
pagliericcio ⇒ slamnica
paio ⇒ par
pallina ▷ |p. di vetro| ⇒ perlinca, |figura di calzettone di cotone lavorati ai ferri| ⇒ buntrč
panello ▷ |p. da muro| ⇒ bontšonar
pannolino ⇒ plenica
pantaloni ⇒ hlače ▷ |p. di pelle, di cuoio| ⇒ lede-rhozen
pantofola ▷ |p. fatta in casa| ⇒ čabata, |calzatura simile alla p.| ⇒ škrpec
paralume ⇒ lompenširem
parte ⇒ kraj
pasqua ⇒ VELIKA NOČ (noč)
passatoia ⇒ lajfer
patta ▷ |p. dei pantaloni| ⇒ šnic
pedale ⇒ pedalen
pelle ⇒ koža, leder ▷ |di p.| ⇒ ledrast
penna ▷ |p. degli uccelli| ⇒ feder, muna
perla ⇒ perla
perlina ⇒ grolica
pesante ⇒ težek
pettinato ⇒ skvartan
pezza ⇒ blek, dim. blekič ▷ p. da piedi ⇒ fecen 2, šufecen
pezzetto ⇒ kosič
pezzo ⇒ flašter, kraj
piccolo ▷ |tropo p.| ⇒ cmiken
piega ⇒ bovd, folten, dim. foltenč, foltič
pieghettare, pieghettato ⇒ cegati, nabrati, zaguzati; cegan, nabran, nagrban, zaguzan
piegato ⇒ podvihan
pince ⇒ cvikelj
piumino ⇒ tuhant
pizzo ⇒ špica², špicelj
plastron ⇒ plastron
plissettato ⇒ plisiran
polsino ⇒ mašetna
portafoglio ⇒ preftošēn
portasalviette ⇒ portasalveta
produrre ⇒ narediti
provare ⇒ poskusiti, primeriti
pullover ⇒ pulover
pungere ⇒ rušati
punta ⇒ špik ▷ |a p.| ⇒ špikast
punto ⇒ štih ▷ |p. a croce| ⇒ krajceljštih, kraječstih, |p. alto| ⇒ kasteljč, |p. nascosto| ⇒ štilenštih, |p. piatto| ⇒ folštih
quadrato ⇒ kvadratast
quadretto ▷ |a quadretti| ⇒ kvadratast
quarto ⇒ firtelj
quotidiano ⇒ navaden, ZA VSAK DAN (dan)
rappezzare, rappezzato ⇒ oblekati, oblekan
rascia ▷ ras |di r.| ⇒ rasast
rattoppare, rattoppato ⇒ oblekati, oblekan
regalo ▷ |r. del padrino/della madrina| ⇒ štruca
reggiseno ⇒ helter², unterlajbelj
reticella ⇒ nec
riadattare ⇒ predejati, pre narediti
ricamare, ricamato ⇒ štikati; naštikani, štikani
ricoperto ⇒ podvlečen, pokrit
rifinire ⇒ firtkati
riga ⇒ raja, štrafj ▷ |a righe| ⇒ štrajfast
rigido ⇒ štajf
rimboccato ⇒ podvihan
ripresa ⇒ cvikelj
risuolare, risuolato ⇒ potempljati, potempljan
ritaglio ⇒ restelj
rivestito ⇒ podvlečen, pokrit
robusto ⇒ močen
rocchetto ▷ |parte dell'arcoiaio| ⇒ kola, |r. di filo| ⇒ špola, dim. špoljica
rosa ⇒ rozelj ▷ |di colore r.| ⇒ roza, rozast
rosario ⇒ roženkranc
rosso ⇒ črnel
rotondo ⇒ okrogel
rovescio ▷ |sul r.| ⇒ narobe
rovinato ▷ |r. dall'uso| ⇒ hin
ruche ⇒ kreželj
ruvido ⇒ grob, rufast, rumfast
sacco ⇒ žakelj, dim. žakeljč
sagra ⇒ žegen
salvietta ⇒ salveta, dim. salvetka
sandalo ⇒ sandalen
santino ⇒ medaljica
sarta ⇒ šivilja
sarto ⇒ žnidar
sbiadito ⇒ splehan
sbottonare ⇒ odpeti
scardasso ⇒ kvarta
scarpa ⇒ čevlj, dim. čevljč ▷ |s. alta| ⇒ štifelj, |s. con suole in legno| ⇒ cokelšu, |s. vecchia, usata| ⇒ čafeder, kalošna, |s. da lavoro| ⇒ kalošna
scarpone ▷ |s. da montagna| ⇒ gojzar
scialle ⇒ šultertuh
scolorire ⇒ sprati
scozzese ⇒ križast
scuro ⇒ temen, temno
semplice ⇒ ajnfoh
separato ⇒ vzrazen
seta ⇒ žida ▷ |di s.| ⇒ židast
sfilata ▷ |s. di moda| ⇒ sfilata
snello ⇒ šlonk
soffice ⇒ mehok
sopportare ⇒ firtrogati

- sopr(a)-* ⇒ gorenji, zgorenji
sott(o)- ⇒ spodnji
sottile ⇒ tenek
sottoveste ⇒ unterkikelj, SPODNJA KIKLJA (kiklja)
spago ⇒ žnura ▷ |decorazione di spaghi| ⇒ šlingarija
spalla ⇒ ramen
spallina ⇒ polštrič
sparato ⇒ plastron
spazzola ⇒ ščet
speciale ⇒ fajn
spilla ⇒ proš
splendere ⇒ bleščeti se, glicrati (se), svetiti se
spoletta ⇒ špola, dim. špoljica
spunterbo ⇒ lošen
stecca ⇒ |stecche di balena| ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponpantelj, špica¹
stirare, stirato ⇒ pegljati, spegljati; popegljan
stiro ▷ |ferro da s.| ⇒ peglajzen
stivale ⇒ štifelj ▷ |s. a mezza coscia| ⇒ štifeljč
stoffa ⇒ blago, štof ▷ |di s.| ⇒ štofast
stracciare, stracciato ⇒ strgati, strgan
straccio ⇒ cota, cunja, fecen
stretto ⇒ tesen ▷ |tropo s.| ⇒ cozek
strofinaccio ▷ |s. da cucina| ⇒ hangrli, kširfecen
suola ⇒ podplata
suolare, suolato ⇒ potempljati, potempljan
superiore ⇒ gorenji
tacco ⇒ peta
tagliare, tagliato ⇒ co urezati, odrezati, porezati, prerezati, rezati, urezati, ven rezati, ven zrezati, zrezati ▷ |t. il tessuto| ⇒ zrezati; ⇒ ven odrezan, ven rezan
tailleur ⇒ kostim
tappetto ⇒ tepih
tasca ⇒ žok, dim. žokič
tela ▷ |t. di lino| ⇒ prt, |t. per foderare| ⇒ glot
tenda, tendina ⇒ firgonk
tenero ⇒ mehek
tessere, tessuto ⇒ tkati, tkan
tessuto ⇒ blago, štof ▷ |t. stampato blu| ⇒ plavdruk
tibet ⇒ tibet
toppa ⇒ blek, dim. blekič
tovaglia ⇒ prtič
tovagliolo ▷ |t. da tavola| ⇒ tišlajfer
trasparente ⇒ durhsihtik
treccia ⇒ kita
tubiforme ⇒ rorast
tulle ⇒ tul
uguale ⇒ glih
uncinetto ▷ |lavorare, lavorato all'u.| ⇒ hekljati, hekljan
uomo ▷ |da u.| ⇒ moški, |uomini| ⇒ moštva
variopinto ⇒ šprekljast
vecchio ⇒ star
velluto ⇒ žamet, ▷ |di v.| ⇒ žameten, plišvat
velo ⇒ šlajer
verde ⇒ zelen
vestire, vestirsi; vestito ⇒ dejati gor, obleči; oblečen
vestitino ⇒ kladič
vestito ⇒ gvant, dim. gvantec; klad, dim. kladič; obleka ▷ |v. di un solo pezzo| ⇒ CEL GVANT (gvant)
viola ▷ |di colore v.| ⇒ vijolast
vita ⇒ pas
volant ⇒ kreželj
zoccolo ⇒ cokla

**NEMŠKO-SLOVENSKONAREČNI SEZNAM /
ELENCO TEDESCO – SLOVENO DIALETTALE /
DEUTSCH-DIALEKTALSLOWENISCHER INDEX**

- Abnäher* ⇒ cvikelj
abnutzen, abgenutzt ⇒ nucati; žlajsik
Absatz ⇒ peta
abschneiden ⇒ odrezati
abtragen, abgetragen ⇒ nucati, ponucati; ponucan
Advent ⇒ advent
Ajourstickerei ⇒ ažur
Alltag ▷ |für den A.| ⇒ ZA VSAK DAN (dan)
alltäglich ⇒ navaden
alt ⇒ star
anfertigen ⇒ firtkati
Anhänger ⇒ onhengar
Anhängsel ▷ |A. der weißen baumwollenen Trachtenkniestrumpfen| ⇒ buntrč
ankleiden, angekleidet ⇒ obleči, oblečen
anliegen ⇒ dol stati
anliegend ⇒ onligend
annähen, angenäht ⇒ co prišivati, dol prišivati; co prišivan, dol prišivan, prišivan ▷ |mit der Nähmaschine a.| ⇒ dol prištepan
anprobieren ⇒ poskusiti, primeriti
anziehen dejati gor ▷ |a. Fußbekleidung| ⇒ obuti
Arbeit ▷ |A. eines Handwerkers in einem fremden Haus gegen Kost und Taglon| ⇒ štera
Arbeitskittel ⇒ burtah
Arbeitsschuh ⇒ kalošna
Ärmel ⇒ rokav
aufgekrempt ⇒ podvihan
Aufhänger ▷ |A. an der Kleidung| ⇒ henkar
aufknöpfen ⇒ odpeti
aufnähen, aufgenäht ⇒ našivati, našivan
auseinander ⇒ vzrazen
ausfüttern ⇒ podfotirati
ausgeleiert ⇒ hin, ponucan, znucan, žlajsik
ausgewählt ⇒ fajn
ausmessen ⇒ zmeriti
ausschneiden, ausgeschnitten ⇒ ven rezati, ven zrezati; odprt, ven rezan, ven odrezan
auswaschen ⇒ sprati
Band ⇒ pantelj, Dem. panteljč, žnura, žoja
Barchent ▷ |aus B.| ⇒ porhanast
Baumwoll- ⇒ cvirnašt, pavelnašt, OD NITI (nit)
Baumwolle ⇒ pavmvole
Begräbnis ⇒ pogreb
Bein ⇒ noga
Bekleidung ⇒ gvant, Dem. gvantec, klad, Dem. kladič, obleka ▷ |einteilige B.| ⇒ CEL GVANT (gvant)
benötigen ⇒ nucati
benutzen ⇒ ponucati
Bergschuh ⇒ gojzar
besohlen, besohlt ⇒ potopljati, potopljan
besser ⇒ fajn, ponedelen
bestickt ⇒ naštikani, štikani
Bettuch ⇒ rjuha, Dem. rjuhica
Beutel ⇒ žakeljč
biegen ▷ |den Faden um die Nadel b.| ⇒ zaviti
binden ⇒ zvezati
blau ⇒ plav
Blaudruck ⇒ plavdruk
bleichen, gebleicht ⇒ splehati, splehan
Blume ⇒ roža
Bluse ⇒ Dem. bluznica, olšpet, pluzna, Dem. pluznica
Borte ⇒ porta, štrafen, štrajfen, štrifelj
braun ⇒ rus
Brautkranz ⇒ krancelj, krona
breit ⇒ širok
Breite ⇒ širnjava
Brokat ⇒ brokat
Brosche ⇒ proš
Bubikragen ⇒ publi krageljč
Bügeleisen ⇒ peglajzen
bügeln, gebügelt ⇒ pegljati, spegljati; popegljan, spegljan
Bündel ⇒ čopič
bunt ⇒ šprekljast
Bürste ⇒ ščet
Buschen ⇒ pušelj, Dem. pušeljč
Büstenhalter ⇒ helter², unterlajbelj
Damen-Jacke ⇒ jakna, Dem. jaknica, janka, jopa
Damenunterhose ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
dauern ⇒ tavrati
Daunendecke ⇒ tuhant
Deckchen ⇒ salveta, Dem. salvetka
Decke ⇒ odeja, Dem. odejica

- dick* ⇒ debel
Dirndl ⇒ dendelj, dendeljkostim
doppelt ⇒ dopelt, dopeltov, topelt
Druckknopf ⇒ drukar
dunkel ⇒ temen, temno
dünn ⇒ tenek
durchschneiden ⇒ prerezati
durchsichtig ⇒ durhsihtik
Ecke ⇒ ogel, vogel
Ehering ⇒ ering
einfach ⇒ ajnfoh
einfüdeln ⇒ vdeti
einnähen, eingenäht ⇒ noter všivati, všiti; noter prišivan, noter zašivan
Einstecktuch ⇒ facoalitič
eng ⇒ ozek ▷ |e. anliegend| ⇒ tesen, |zu e.| ⇒ cozek
Faden ▷ |den F. um die Nadel biegen| ⇒ zaviti
fallen ⇒ dol pasti, dolta pasti
falsch ⇒ foliš
Falte ⇒ bovđ, folten, Dem. foltenč, foltič
falten, gefaltet ⇒ cegati, nabrati; cegan, nabran, nagrban
Faltenrock ⇒ foltenšos
Farbe ⇒ barba
färben ⇒ barbati, pobarbati
farbig ⇒ šprekljast
Feder ⇒ feder, muna
Feiertag ⇒ nedel, SVETI GOD (god)
feiertäglich ⇒ ponedelen
Fetzen ⇒ cota, cunja, fecen
Fischgrüt ⇒ fišpaler, fišpaner, fišponšpantelj, špica¹
Flachs ⇒ preja
Flicken ⇒ blek, Dem. blekič
flicken, geflickt ⇒ oblekati, oblekan
Fotomodell ⇒ model
Franse ⇒ fronza, fronzen
Frau ⇒ žena, ženska ▷ |Frauen| ⇒ ženstve
Fußlappe ⇒ cunja, fecen, šufecen
Futter ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
Galosche ⇒ kalošna
Gamasche ⇒ kamašna
Garn ▷ |G. zum Sticken| ⇒ goren
geblümt ⇒ rožnast
gebunden ⇒ zavezan
Gedenkmünze ⇒ medaljica
gefüttert ⇒ fotran, podfotran
gekauft ▷ |nicht hausgemacht| ⇒ kupljen
gelb ⇒ rumen
Geldbörse ⇒ preftošén
gereinigt ▷ |am Wollkam g.| ⇒ skvartan
Geschenk ▷ |G. des Paten/der Patin| ⇒ štruca
Geschirrtuch ⇒ hangrli, kširfecen
gestreift ⇒ štrajfast
gewickelt ⇒ opasan
gewöhnlich ⇒ navaden
gewürfelt ⇒ kvadratast
gleich ⇒ glih
glitzern ⇒ bleščeti se, glicrati (se), svetiti se
Gold ⇒ zlato, zlatovje
golden ⇒ zlat
grau ⇒ siv
Griff ⇒ grif
grob ⇒ grob
grün ⇒ zelen
Gummi ⇒ guma ▷ |aus G.| ⇒ gumljast, gumnast
Gummiband ⇒ guma, gumi, lastriš
Gürtel ⇒ pas
Haar ⇒ las
Haarknoten ⇒ kopa
Haftel ▷ |H. beim Kleid| ⇒ haftelj, Dem. hafteljč
häkeln, gehäkelt ⇒ hekljati, hekljan
Haken ⇒ Dem. hakejljč, ▷ |H. beim Haftel| ⇒ mandeljč
Halbstiefel ⇒ štifeljč
Hals ⇒ kragen
Halskette ⇒ ketnica
Halskettenperle ⇒ grolica
Handarbeit ▷ |in H.| ⇒ NA ROKE (roka)
Handschuh ⇒ rokavica
Handtuch ⇒ antha, brisnica
hart ⇒ štajf
Haube ⇒ avba, Dem. avbica, havba, Dem. havbica, kapa
hausgemacht ⇒ domač
Hausschuh ▷ |hausgemachter H.| ⇒ čabata
Haut ⇒ koža
heften, geheftet ⇒ naheftati, naheftan
hell ⇒ leht
Hemd ⇒ srajišče, Dem. srajceli
Herrensocke ⇒ soken, zekelj
Herrenunterhose ⇒ gače, gate
hineinnähen ⇒ noter všivati
hinten ⇒ zadaj
hoch ⇒ visok
Hochzeit ⇒ ohcet
Hochzeits- ⇒ ohcetni
Höhe ⇒ višnjava
Holzschuh ⇒ cokla
Hose ⇒ hlače
Hosenröhre ⇒ hlačnica
Hosenschlitz ⇒ šnic
Hut ⇒ klobuk, Dem. klobučič
Kappe ⇒ kapa
Kapuze ⇒ kapucen
kardätschen ▷ |Wolle k. am Wollkamm| ⇒ kvar-tati

- kariert* ⇒ križast
Kästchen ▷ |Element beim Hacken| ⇒ kasteljč
kaufen ⇒ kupiti, noter kupiti
Kette ⇒ Dem. ketnica
Kinderhemdchen ⇒ kiklja
Kinderwagen ⇒ vozič
Kirchtag ⇒ žegen
Kissen ⇒ polšter, Dem. polšterc, polštrič
Kissenbezug ⇒ oblačilec
klappern ⇒ klapniti, klopotati
Kleiderbügel ⇒ helter¹, klajderhelter
Kleiderfutter ⇒ foter, podlaka, unterca, unterfoter
Kleiderschrank ⇒ kosten
Kleidung ⇒ gvant, Dem. gvantec, klad, Dem. kladič, obleka ▷ |einteilige K.| ⇒ CEL GVANT (gvant)
Kleidungsstück ⇒ kos, Dem. kosič
klein ▷ |zu k.| ⇒ cmiken
Kloth ⇒ gлот
Kniestrumpf ⇒ kneštrimf
Knochen ▷ |aus K.| ⇒ kosten, koščen
knöchern ⇒ kosten, koščen
Knopf ⇒ knof, Dem. knofič
Knopfloch ⇒ knopfloh, knopflohar
Knopfschlinge ⇒ šlingeljč
Knoten ⇒ knof
Kopfbedeckung ▷ |zur Tracht passende K.| ⇒ kapa
Kopftuch ⇒ faolet
Koralle ⇒ koralda
Korb ▷ |runder K.| ⇒ jerbas
Kostüm ⇒ kostim
Kragen ⇒ kragen, krogen ▷ |K. an einer Damenkleidung| ⇒ krageljč, kragenč
Kragenteil ▷ |k. bei einer Männerkleidung| ⇒ fazon, frson
Kranz ⇒ krona
Kränzchen ⇒ krona
kratzen ⇒ rušati
Krawatte ⇒ kravatelj
Kreuzstich ⇒ krajceljštih, krajčstih
Kügelchen ▷ |K. für Perlenstickerei| ⇒ perlinca
künstlich ▷ |aus künstlichem Material| ⇒ kunstan
kurz ⇒ kratek
kürzen ⇒ gorta šlogati
Lampenschirm ⇒ lompenširem
lang ⇒ dolg
Länge ⇒ daljnjava
Lasche ⇒ lošen
Läufer ▷ |Teppich| ⇒ lajfer
Leder ⇒ leder
Lederhose ⇒ lederhozen
ledern ⇒ ledrast
leicht ⇒ lahek
leinen ⇒ prten
Leintuch ⇒ rjuha, Dem. rjuhica
leuchten ⇒ svetiti se
licht ⇒ leht
Linnen ⇒ prt
Loch ⇒ jama, Dem. jamica
Loden- ⇒ lodnast
Lodenstoff ⇒ loden
machen ⇒ narediti
Maisstroh ⇒ fidranje
Mannequin ⇒ model
Männer ⇒ moštva
männlich ⇒ moški
Manschette ⇒ mašetna
Mantel ⇒ montelj, Dem. monteljč
Masche ⇒ mašen, Dem. mašenč
Maske ⇒ šemnjak
Matratze ⇒ modrocen
Metermaß ⇒ metra
Mieder ⇒ meder, Dem. medrček, moder, nedrc
Mode ⇒ moda
Model ⇒ model
Modenschau ⇒ sfilata
modern ⇒ moderno
Monogramm ⇒ monogram
Muster ⇒ model, mušter
Nachthemd ⇒ nohthemd
Nagel ⇒ žrebelj, Dem. žrebljič
nähen, genäht ⇒ co prišivati, našivati, pošivati, prišivati, šivati, zašivati ▷ |mit der Hand n.| ⇒ ŠIVATI NA ROKO (šivati), |mit der Nähmaschine n.| ▷ co prištepati, prištepiti, štepiti; ⇒ našivan, prišivan, šivan, zašivan ▷ |mit der Nähmaschine g.| ⇒ prištepan
Nähmaschine ⇒ mašinj, pfač, sindžer
Nähnaedel ⇒ šivanica
Naht ⇒ štepa
Naphthalin ⇒ naftalina
Netz ⇒ nec
neu ⇒ nov
niedrig ⇒ nizek
ober- ⇒ gorenji, zgorenji
Ohrring ⇒ oringelj
orangen ⇒ arančast
Öse ▷ |Ö. beim Haftel| ⇒ bajbca, vajbca
Ostern ⇒ VELIKA NOČ (noč)
Paar ⇒ par
passen ⇒ pasati, spasati
Perle ⇒ perla
Perlenstickerei ⇒ |Kügelchen für P.| ⇒ perlinca
Perlmutter ⇒ perlmuterst
Plastron ⇒ plastron
Plattstich ⇒ folštih
plissiert ⇒ plisiran
Pullover ⇒ pulover
quadratförmig ⇒ kvadratast

- Rand** ⇒ rob
Ras ⇒ ras ▷ |aus R.| ⇒ rasast
rau ⇒ rufast, rumfast
rauchledern ⇒ irhast
Regenschirm ⇒ umarela
Reihe ⇒ raja
Reißverschluss ⇒ rajsfršlus
Ring ⇒ rinčica
Rock ⇒ kiklja, Dem. kikljica
röhrenförmig ⇒ rorast
rosa ⇒ roza, rozast
Rose ⇒ rozelj
Rosenkranz ⇒ roženkranc
rösten ⇒ DEJATI NA SMAGO (smaga)
rot ⇒ črnol
rund ⇒ okrogel
Rüsche ⇒ kreželj
Sack ⇒ žakelj, Dem. žakeljč
Sakko ⇒ janka, jopa, jopič
Samt ⇒ žamet
samten ⇒ plišvat, žameten
Sandale ⇒ sandalen
Schaff ⇒ škaf
Schere ⇒ škarje
schlank ⇒ šlonk
Schlawanker ⇒ šlabanka
Schleier ⇒ šlajer
schlingen ⇒ zvezati
Schmuck ⇒ cir ▷ |Sch. aus Fäden| ⇒ šlingarija
Schnalle ⇒ šnola
schneiden ⇒ porezati, rezati, zrezati
Schneider ⇒ žnidar
Schneiderin ⇒ šivilja
schneidern, geschneidert ⇒ co prišivati, pošivati, šivati, zašivati; prišivan, zašivan
Schnittkurs ⇒ šnitkurs
Schnur ⇒ žnura
Schnürsenkel ⇒ žnura
Schubladenkasten ⇒ šubladelj
Schuh ⇒ čevelj, Dem. čevljič ▷ |Sch. mit Holzsohle| ⇒ cokelšu, |abgetragener Sch.| ⇒ čafeder, kalošna
Schuhzeug ▷ |Pantoffelähnliches Sch. aus Stoff| ⇒ škrpec
Schuhlöffel ⇒ šulefelj
Schulter ⇒ ramen
Schulterpolster ⇒ polštrič
Schultertuch ⇒ šultertuh
Schuluniform ⇒ burtah
Schürze ⇒ burtah
Schuster ⇒ čevljar, šostar
schwarz ⇒ črn
schwer ⇒ težek
Seide ⇒ žida
seiden ⇒ židast
Seite ▷ |auf der linken S.| ⇒ narobe, |auf der rechten S.| ⇒ NA LICE (lice)
Serviettenständer ⇒ portasalveta
Silber ⇒ srebro
silbern ⇒ srebrn
Socke ⇒ soken, zekelj
Sohle ⇒ podplata
Sonntag ⇒ nedelja
Spindel ▷ |beim Spinnrad| ⇒ kola
spinnen ⇒ presti
Spinnflügel ▷ |beim Spinnrad| ⇒ perutnica
Spinnrad ⇒ korvat
spitz ⇒ špikast
Spitze ⇒ špica², špicelj, špik
Spitzkragen ⇒ špickrogen
Spule ⇒ špola, Dem. špoljica
stark ⇒ močen
Stärke ⇒ šterka, šterka
stärken ⇒ šterkati
stecken ⇒ rušati
Stehkragen ⇒ štekrogen
steif ⇒ štajf
Stich ⇒ štih
sticken ⇒ štikati
Stiefel ⇒ štifelj, Dem. štifeljč
Stillstich ⇒ štilenštih
Stoff ⇒ blago, štof ▷ |aus S.| ⇒ štofast
Stoffetzen ⇒ cota, cunja, fecen
Stoffrest ⇒ restelj
Stößel ▷ |St. zum Heraus klopfen des Leinsamens| ⇒ lopuča
Strähne ⇒ štrana
Strampel hose ⇒ štrampelhozen
Streifen ⇒ štrajf
stricken, gestrickt ⇒ štrikati, štrikan
Strickjacke ⇒ jopa, jopica
Stricknadel ⇒ špica¹
Stroh hut ⇒ slamnjak
Strohsack ⇒ slamnica
Strumpf ⇒ štumf, soken
Strumpfband ⇒ pantelj
Strumpfhose ⇒ štruphozen
Stück ⇒ flašter, kos, Dem. kosič, kraj
Tagesdecke ⇒ koperdeken
Taille ⇒ pas
Täschchen ⇒ tašeljč
Tasche ⇒ tošen, Dem. tošenček, ▷ |bei der Kleidung| ⇒ žok, Dem. žokič
Taschentuch ⇒ šnajcar
Tauf ⇒ krsten
Taufdecke ⇒ ajnpintdekelj, portinfant, KRSTNA ODEJICA (odejica)
Teppich ⇒ tepih

- Tibet** ⇒ tibet
Tischläufer ⇒ tišlajfer
Tischtuch ⇒ dekelč, prtič
Tracht ⇒ kostim, noša, troht
tragen ⇒ nositi
Träger ⇒ ramnica
Tragring ⇒ cviteh, cvitrah
Trittbrett ⇒ pedalen
trocknen ⇒ posušiti se
Truhe ⇒ kufer ▷ |T. zur Aufbewahrung der Kleidung| ⇒ banka
Tuch ⇒ rjuha ▷ |T. um die Wand zu schonen| ⇒ bontšonar
Tüll ⇒ tul
überzogen ⇒ podvlečen, pokrit
Uhr ⇒ ura
umändern ⇒ predejati
umarbeiten ⇒ prenarediti
Umhang ⇒ pelerina, plaščič
umziehen ⇒ beksljati, sprebleči
untere ⇒ spodnji
Unterhose ▷ |lange U.| ⇒ SPODNJE HLAČE (hlače)
Unterrock ⇒ unterkikelj, SPODNJA KIKLJA (kiklja)
Verband ⇒ povoj
verbreitern ⇒ ven spustiti
verdreht ⇒ zasukan
verfälscht ⇒ foliš
vergoldet ⇒ pozlačen
verlängern ⇒ dolta spustiti, dolta šlogati
vertragen ⇒ frtrogati
verziert ▷ |in Handarbeit v.| ⇒ delan
Viertel ⇒ firtelj
violett ⇒ vijolast
Vorhang ⇒ firgonk
vorne ⇒ predaj
warm ⇒ topel
waschen ⇒ prati
wasserdicht ▷ |w. sein| ⇒ DRŽATI VODO (držati)
Watte ⇒ bata
weben, gewebt ⇒ tkati, tkan
wechseln ⇒ beksljati
wegwerfen ⇒ bek zatepsti, dejati bek, zatepsti
weich ⇒ mehek
Weihnachten ⇒ vinahti
weiß ⇒ bel
weit ⇒ širok
Weste ⇒ lajbič, pruštah
wickeln ⇒ zaviti, zavivati
Windel ⇒ plenica
Winter- ⇒ zimski
Wolldecke ⇒ kocen
Wolle ⇒ volna
wollen ⇒ volnast
Wollkamm ▷ |W. aus Draht| ⇒ kvarta, |am W. gereinigt| ⇒ skvartan
zerreißen, zerrissen ⇒ strgati, strgan
Zierband ⇒ porta, štrafen, štrajfen, štrifelj
Zopf ⇒ kita
zusammenbinden ⇒ co zavezati, zavezati
zuschneiden ⇒ co urezati, urezati, zrezati
Zwirn ⇒ nit

Za monografijo *Ovčja vas in njena slovenska govorica* je delo z naslovom *Shranli smo jih v bančah* drugo knjižno delo, izšlo iz obnovljenih raziskovalnih taborov v Kanalski dolini, ki jih od leta 2003 prireja SKS Planika. Po obliki je konkordančni narečni slovar oblačilnega izrazja z večjezičnimi razlagami ter spremnim besedilnim in slikovnim gradivom, po pomenu pa morda prva močnejša veja v prihodnosti bolj košatega drevesa splošnega slovarja slovenskih govorov Kanalske doline. Prav tako je slovar priznanje tistim domačinom, ki si prizadevajo ohraniti svoj materni jezik in z njim delati prepoznavno tudi vso specifično lastno duhovno in materialno kulturo, vpete v ta majhen, a nadvse bogat večkulturni prostor.

Vera Smole

Iz tukajšnjega slovarja je še enkrat razvidna stara in čisto preprosta resnica, da je v narečju ubesedeno vse, kar je v njem (kadar koli bilo) treba povedati in izraziti. Pri tem govorci izrabljajo sredstva, ki so na razpolago v jezikih nasploh: besedotvorne postopke, pomenske prenose, besedne opise, izposojanje iz drugih jezikov in prilagajanje slovenskemu jeziku.

Slovar dokazuje ubesedovalno moč slovenskega narečja, kot se govori v Kanalski dolini, na severozahodnem robu slovenskega jezikovnega prostora. Priča o nekdanji in zdajšnji živi rabi ter dokumentira to jezikovno bogastvo za čedalje bolj konfekcijsko in v tem pogledu jezikovno revnejšo prihodnost.

Peter Weiss